

XIX. ÉVFOLYAM

14. SZÁM.

BUDAPEST, 1929

MÁJUS 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I. ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.

Ámen.

Olvasóinkhoz!

Amióta a Csendőrségi Lapok a mai új formájában újra életre kelt, állandó a törekvésünk, hogy lapunkat mindig teljesebbé, tartalmasabbá és mind szellemi színvonala, mind pedig nyomdai kiállítása tekintetében tökéletesebbé tegyük. Azt szeretnők, hogy olvasóinknak, elsősorban pedig legénységi bajtársainknak tanulságban is, meg szórakozásban is azt nyújtsuk, amire valóban szükségük van s hogy a magyar csendőrség szaklapját arra a színvonalra emeljük, amely a testület nivójához külföldi viszonylatokban is méltónak bizonyul.

Örömmel tapasztaljuk, hogy ebben a törekvésünkben bajtársaink megértésével és támogatásával találkozunk. Hogy ez a megértés csak fokozta lelkesedésünket és munkakedvünket, amellyel a belénk helyezett bizalomnak megfelelni igyekeztünk, az természetes. De éppen bajtársainknak ez a meleg rokonszenve, amellyel munkánkban segítségünkre és biztatásunkra vannak, reánk rója a kötelességet, hogy utunkon ne álljunk meg, hanem igyekezzünk még jobban és még tökéletesebben kielégíteni azokat az igényeket, amelyeket bajtársaink velünk szemben támasztanak.

Lapunk terjedelmét anyagi okokból nem növelhetjük, erre, nézetünk szerint, nincs is szükség, de a tartalmát bajtársaink óhajtásainak megfelelően esetleg módosíthatjuk vagy kiegészíthetjük. Ezt azonban csak akkor tudjuk megtenni, ha olvasóink véleményét, bírálatát, óhajtásait és javaslatait megismerjük. Meg kell tudnunk, hogy mit csinálunk jól és mit rosszul, hol végzünk hasznos munkát és hol fölöslegeset? Mi az a jó, amit még jobba kell tennünk és mi a nem jó, amit ki kell küszöbölünk? Ennek az elbírálására kérjük olvasóinkat.

A mai számunkhoz nyomtatványokat csatoltunk. Kérjük minden olvasónkat, a tiszt urakat, az altiszteket, de a családtagokat is, akik lapunkat olvassák és végül a testületen kívül álló előfizetőinket: vegyenek a kezükbe egy-egy nyomtatványt és válaszoljanak nekünk az abban feltett kérdésekre. A szavazójegyet úgy állítottuk össze, hogy a kitöltése minél kevesebb munkát adjon, éppen ezért bizton hisszük, hogy ezt a pár percnyi munkát és a levélbélyegre való néhány fillért senki sem fogja tőlünk megtagadni. Minél több szavazatot kapunk ugyanis, annál tisztább képet nyerünk olvasóink felfogásáról és kívánságairól, s annál kevésbé vagyunk kitéve annak, hogy egyesek véleményét általánosítsuk vagy fordítva: egy való-

ban általános óhajtást csak egyeseké gyanánt fogjunk fel.

Különösen őrsparancsnok bajtársainkat kérjük, sziveskedjenek a nyomtatványokat alárendeltjeik között szétosztani és kérésünkre a figyelmüket külön is felhívni. Ha a lapunkhoz csatolt nyomtatvány nem lenne elég, levelezőlapkérésre szívesen küldünk annyit, amennyi szükséges, de akinek nem jut belőle, az levélben vagy levelezőlapon is megírhatja a véleményét, azt is éppen úgy figyelembe vesszük, mint a nyomtatványon beérkezőket.

Az a) alatti kérdésnél azt a három rovatot kérjük aláhúzni, amelyeket a beküldő a *legérdekesebbnek* tart s ezért a legszívesebben olvas. Mindenkinek megvan a maga kedvenc rovata, amelyet mindig legelőször olvas el s csak ezután olvassa a többi rovatokat olyan sorrendben, amint őt azok tartalma érdekli. Azt a három rovatot kérjük tehát aláhúzni, amelyek a beküldő tetszését leginkább megnyerték.

A b) kérdés a *leghasznosabb* három rovatunkra vonatkozik, amelyek természetesen nem mindig a legérdekesebbek is egyúttal. Ezek azok a rovatok, amelyeknek a csendőr a legtöbb *hasznát* látja a szolgálata, önképzése vagy általános látókörének szélesítése szempontjából. Ezeket a rovatokat az ember rendszerint nyugodt óráiban és nem annyira csak a szórakozás kedvéért, mint inkább azért szokta elolvasni, hogy tanuljon belőlük.

A szavazás eredményéből fogjuk megállapítani, hogy melyik rovatainkat kell fejlesztenünk és melyeket nem, esetleg melyeket fog kelleni teljesen el is hagynunk.

A c) alatti kérdésre kérjük, írja meg nekünk mindenki őszintén és leplezetlenül, hogy mi a véleménye a Csendőrségi Lapokról? Mit tart benne jónak és mit nem; mi benne a helyes és mi a hiba, amit ki kell küszöbölni? Miről írjunk és miről ne írjunk? Van-e a beküldőnek valami életrevaló eszméje, amit meg kellene vagy lehetne valósítani? Egyszóval: minden bírálatot, jót is rosszat is egyformán szívesen fogadunk.

Nagyon fontos azonban, hogy mindenki a maga véleményét írja meg és ne a másét. Előre megbeszélte vagy egymásról lemásolt véleményeknek nincsen értékük s az ilyeneket nem is fogjuk figyelembe venni. A véleményt a beküldő írja alá, de ha aláírás nélkül küldi be, úgy is elfogadjuk.

A levelek kizáróan a mi tájékoztatásunkra szolgálnak, azokat tehát gondosan meg fogjuk őrizni s az eredmény megállapítása után meg fogjuk semmisíteni.

A szavazás eredményét a Csendőrségi Lapokban közölni fogjuk. Előre is fogadja köszönetünket mindenki, aki annak létrehozásában és lapunk érdekében közreműködik.

A magyar csendőrök a déli harctéren

1914—18.

Irta: SUHAY IMRE tábornok.

(10. közlemény).

Erkölcsvédelem. (1915 október 15-től 1917 március 31.)

A péterváradai portyázó parancsnokságnak Belgrádba való bevonulásával egyidejűleg megkezdte az erkölcsvédelmi osztály kellemetlen, de annál hasznosabb működését. A szabályosan megszervezett erkölcsvédelmi osztály csak 1915 november óta működött mint ilyen.

A kelet kapujánál fekvő, — forró vérmérsékletű, déli és francia allűröktől megfertőzött lakosság által lakott országban, — mely már 4 éve szenvedte át a háború borzadalmait, az erkölcsi felfogásról nem lehetett túl magas igényeket táplálni, de a tények felülmúlták a várakozást.

Az erkölcsvédelmi osztály felállítása előtt, tehát a háború kezdetén, megszűnt Szerbiában a prostituáltak ellenőrzése. Ezek minden ellenőrzés nélkül gombamódjára elszaporodva, ellepték az egész várost. A férjtől évekig tartó elszakadás és legtöbb esetben a nyomor hajtotta e szegény párákat a bűn ölébe, nagyban veszélyeztetve a város lakosságának közegészségét.

Az erkölcsvédelmi osztály egyik legelső feladata volt ezeket a nőket ellenőrzés alá venni és a megfertőzötteket kórházakban elhelyezni. A nyilvános házak rendőri és orvosi felügyelet alá helyezték, a titkos

prostituációt pedig a törvény teljes szigorával üldözte. A gyógyszeráraknak szigorúan tilos volt nemi betegségek gyógyítására gyógyszereket árusítani orvosi vény nélkül.

Mindebből látható, hogy a még be nem gyakorolt katonai rendőrszemélyzettel minő nehéz munkát kellett ezen osztálynak végeznie, de lankadatlan szorgalommal és kitartással sikerült ebben a romlott erkölcsű városban egészségesebb viszonyokat teremteni, mint békében voltak.

Kereskedelem és ipar. 1915 október havában a Belgrádban talált állapotok felette szomorúak voltak. A visszavonuló szerb csapatok mindennemű élelmicikket magukkal vittek, úgy hogy a még megmaradt lakosság a legnagyobb inségbe jutott, hozzá még a bevonuló saját csapatok élelmezéséről is gondoskodni kellett. Itt rendet kellett teremteni. A kereskedők, iparosok ipari engedélyekkel láttattak el és senki másnak nem volt szabad ipart vagy kereskedelmet folytatni.

Amint a vagyonosabb osztály visszatért, fellendült az ipar és kereskedelem is. Szabók, cipészek, luxus-cikkek árusítói újból megnyitották üzleteiket és olyan kereskedelem fejlődött ki, mely még a békebelivel is felvehetette a versenyt.

A város kétszeri elfoglalása azt a látszatot keltette, hogy a kereskedők teljesen tönkrementek, de ez nem bizonyult valónak, mert ezek olyan ügyesen tudták raktáruikat elrejteni, hogy még a fosztogató ben-szülőtt csöcselék sem tudott hozzájuk férni. Első időben bérkocsikat, hordárokat stb. egyáltalában nem lehetett látni, a beutazók e téren óriási nehézségekkel küzdöttek. A rendőrpáncsnokság intézkedésére már 1916 január havában több bérkocsi, sok teherfuvar és

Riadóvárás.

Ágytól jobbra a jegyverem
S a tölténytáska álljon.
Ha újra zeng, ha hív a kürt
A helyemen találjon!
(Hahó, hahó, megállt az óra?
Mikor vernek már riadóra?)

Félszem pihenjen, másika
Éber figyelve lessen.
S a panganét, a panganét
Lihegve vért keressen!
(Hahó, hahó, megállt az óra,
Mikor vernek már riadóra?)

A fegyverem, a fegyverem
Csörömpöl minden éjjel.
Várad felől sikoly repül

És jaj hördül a széllel.
(Hahó, hahó, megállt az óra,
Mikor vernek már riadóra?)

Tölténytáskámban felcsipog
Kis ércmadárkák szája.
Kolozsvár sír, Kolozsvár nyög
A messzi éjszakába.
(Hahó, hahó, megállt az óra,
Nem vernek most se riadóra?)

A trombiták, a trombiták
Tán végleg bérekedtek.
S a dobok is, a dobok is
Mindnyájan szétrepedtek?
(Hahó, hahó, megállt az óra,
Nem vernek többé riadóra!?)

Hangay Sándor.

Szemtől-szembe.

Irta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

Egy öreg tiszthelyettesem mesélte a »meg nem engedett« eszközökről:

Akkoriban annyi dolgunk volt a mindentelé garázdálkodó cigánynépséggel, hogy időnk igen nagy részét azok üldözésével, szemmeltartásával s gazságaik nyomozásával töltöttük el. Hogy valamiképp helyhez kössük ezen örökké nyugtalan társaságot és hogy minél jobban kiismerjük területeink cigány-családjait, a szomszédos örsökkel — úgyszólván — véd-

hordár állott az utazóközönség rendelkezésére, szabott tarifával.

Az ipari élet fellendülése természetesen sok túlkapásra és kihágásra szolgált alapul, napirendre kerültek az árdrágítások, csalások, tiltott cikkek árusításai és elrejtései, lánckereskedelem stb. Ezeknek ellenőrzése és a kellő vizsgálatok lebonyolítása nem kevés munkát adott a hatóságoknak.

A vásár- és piaci rendőrszolgálatot hivatásos csendőrök és pótcsendőrök végezték.

A vendéglők, kávéházak zárórait újból meghatározták; az elsőrendű helyiségek este 11—1 óráig lehetnek nyitva, a többi helyiségek este 9 órakor voltak kötelesek zárni.

Rendőrkutya állomás.

A rendőrfőnökség megszervezése alkalmával szükségesnek mutatkozott egy rendőrkutya állomásnak a berendezése is. E célból a cs. kir. osztrák honvédelmi minisztériumtól rendőrkutya igényeltettek. Mivel betanított állatok csak 1916 közepén állottak rendelkezésre, csendőr- és csapat altisztekkel néhány ilyen fajkutya június 21-én Belgrádba küldtek. Ezen kutyák idomítói, illetve gazdái kiváló csendőr- és csapat altisztek voltak. Azonban az állatokat csak a tábori egészségi szolgálatra képezték ki annak idején és ebben a szolgálatban alkalmazták őket. Természetesen Belgrádban a rendőri szolgálatra újonnan kellett őket idomítani. Néhány hónapi idomítás után ezen fajállatok, többnyire német juhászkutyák vagy Dobermannok, megkezdték szolgálatukat.

A rövid kiképzés után a büntények felderítésénél is fel lehetett őket használni, így pl. egy kutya egy rabló cigányasszony, egy másik egy rablóbanda nyomára vezette a csendőröket. Ezen banda elfogásánál

nagymennyiségű fegyvert és löszert is találtak. Sikerrel alkalmazták őket tolvajok, betörők kinyomozására. Ha ezen kutyáktól fantasztikus dolgokat nem is lehetett kívánni, mégis igen sok esetben nagyon jó szolgálattokat tettek a nyomozó csendőröknek.

A kutyák részére külön istállók voltak a rendőrfőnökség udvarán. Az élelmezést (többnyire húst) a cs. kir. vágómarha telepről kapták. Az etetést az idomítók személyesen végezték, még pedig napjában egyszer 11 és 1 óra között. Eleinte a kutyák számára napi 1 korona élelmezési pénzt számítottak, ezt azonban fölemelték.

A tapasztalat azt mutatta, hogy városban csak a legjobb fajkutyaikat lehet alkalmazni, melyek kiváló szaglóérzéssel bírnak.

A katonai tűzoltó és mentő osztag.

A világháború hosszú ideje alatt a belgrádi katonai tűzoltó- és mentőosztag kiváló teljesítményeket végzett. Méltán mondhatjuk, hogy a m. kir. honvédségnek ezen alakulatok is csak díszére váltak.

Ezen alakulatok tisztára magyar honvédekből, illetve népfelkelőkből állottak és a belgrádi bevonulást követő időkben oly teljesítményt produkáltak, mellyel nemcsak a hidfőparancsnokságnak, hanem Belgrád város polgári lakosságának is őszinte és osztatlan elismerését érdemelték ki. Az első időben alig volt nap egy, két, öt tűzeset nélkül; sokszor megtörtént, hogy a parancsnok és a legénység csuronvizesen végezték terhes munkájukat, mert kellő idő híján lehetetlen volt megszáradni. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a fontos körülményt sem, hogy derék katonai tűzoltóink eleinte nem rendelkeztek még lovakkal sem, hanem maguknak kellett a fecskendőket is vontatniok;

dacsövetséget kötöttünk. Becsületbeli kötelességünk volt, hogy ha egy család hatósági engedéllyel eltávozott körletünk-ből, arról a legparányibb részletekig mindent közöljünk azonnal a szomszédal s a vándorlás útjának minden őrsével. Így aztán nem lehetett máshol meghúzniok magukat, mint ahol az engedély megszabta. Nem lehetett húzni-halasztani se a »költözködést«, mert a szomszéd őrs már várta Fáraóókat s Argus-szemekkel vigyáztak rájuk az egész körletükben. Nem eshetett bajuk...

Viszont, ha olyan társaságot találtunk, amely engedély nélkül mozdult el tanyájáról, azt könyörtelenül visszavittük és -- visszakaptuk. Az ilyenek bizony nem szívesen fordultak vissza és igen a sarkukban kellett lenni, hogy valamire ki ne törjenek...

Bihar belsejében, a hegyek között szolgáltam. Ilyen utazó cigánycsaláddal volt dolgom gyakorta. Egyszer egy hórihorgas próbacsendőrrel indultam szolgálatba. Az volt annak az iskola után az első portyázása. Valahol Vaskóh táján kapaszkodtunk a lető felé, honnan remek kilátás nyílt a messze-messze hegyekre s előttünk a völgybe. Kis pihenőt akartam itt tartani. Egyszerre a völgyben kanyargó fehér úton négy ekhós kocsis tűnt fel. Mint a gyufaskatulyák, oly aprók voltak, de én már hozzászókoztam szemekkel láttam azokat...

Intettem a próbacsendőrnek s visszatérve az oldalon, rövidesen az országút mellett egy szederbokor mögött vártunk. Innen az utat öt perc járásnyira előre lehetett látni. Pár perc múlva, — mialatt a járőrtársamat kellően kioklaltam, tekintettel annak első szolgálatára és persze arra, hogy cigánnyal lesz dolgunk, — mondom, pár perc múlva az első ekhós kocsis elődöcögött a hegy lábánál. Nyestlett gebe. kócmadzag ostor, a szekér belsejében fejek és rongyok

sokasága s az út porában 3—4 napégette lurkó... Megvártam minci a négy kocsit. Alig voltak aztán ködöbásnyira, mikor kiléptünk az útra. Figyeltem: mintha istennyila csapott volna cléjük. Egy gondolatnyi ideig visszahúzta a szátat az első kocsis, de nyomban utánaengedett. Már ebből láttam, hogy valami nincs rendben a kocsikon. Jöttek — látszólag nyugodtan, mit is csinálhattak volna. Az egyik nyavalyás a pipa mellől felénk is vigyorgott...

Alig parancsoltam megállást, már vagy tíz férfi, még több citrarongyú asszony s kölyök tódult elő a kocsik sötétjéből. Csodálatos, mennyien elférnek együtt annyi helyen. Az út mellett a Körös árja harsogott, kétoldalt meg meredek nyúlt fel, hát a kocsikkal menekülni — csak előre vagy hátra lehetett. Én előre nem engedek, ők hátra nem akarnak, — hát dönteni kellett. Csak a férfiak jöhettek keveset előre s a Körös oldalára leültettem mindet. A legöregebbet magamhoz rendeltem, átmotoztam. Elszedtem tőle mindent. Utána jött a többi ugyanily eljárás alá. Majd én állottam »kész« puskával s a járőrtárs motozott. Gyakorolja magát...

Egy, — mindegyiknél vadabb tekintetű legény volt soron, aki úgy látszott, húzódozott a motozás alatt, mert egy erélyes utasítás hangja ért hozzám felőlük. Még a visszhang se felelhetett rá, már is egy hatalmas csattanás követte a szavakat. Rá oly hirtelen pöndörödött a lábam elé a cigány, hogy a csattanás és e mozdulat között érthető kapcsolatot találván, előbb a cigányt vettem szemügyre. Az arcán, a feketés-barna bőrön az »egészséggháborítás« kétségbevonhatatlan nyomat...

Lehet, hogy egy kicsit a bajuszom alá mosolyogtam, de mikor a próbacsendőrre néztem, már komoly volt arcom, szemem. Az, ott — rámfüggesztett szemmel vigyázzban várt... Kis félelem, kétség, jóváhagyás várása, — ott látszott szemében,

ezen viszonyok azután természetesen megjavultak és a szerelvények vontatására lovakat kaptak.

A legkifogástalanabb szolgálat, rend, fegyelem és tisztaság jellemezte ezt a lelkes csapatot, mely 3 perc leforgása alatt minden időben menetkészen állott s melynek működése az alábbi történeti tények száraz felsorolásából is látható. Midőn 1915 őszén előreláthatóvá vált Belgrád ostroma és bevétele, a péterváradai cs. és kir. várparancsnokság vezérkari főnöke *Pacor Viktor* vk. százados intézkedésére *Antos Mihály* szolgálaton kívüli viszonybeli m. kir. honvéd főhadnagy vette át a parancsnokságot az akkor alakított »cs. és kir. mozgó vartüzoltóság« felett s ellenőrizte kiképzési munkálatokat. Mint említettük, *Antos* főhadnagy egyike volt azon tiszteknek, akik legelőször teljesítettek szolgálatot a belgrádi rendőrség kötelékében. A tüzoltócsapat szakszerű kiképzésével ugyanakkor *Heitz Mihály*, a cs. és kir. 6. vartüzér ezred tüzemestere a budapesti székesfővárosi tüzoltóság hivatásos altisztje bizatott meg, ki a legénységet úgy elméletileg, mint gyakorlatilag legszebb eredménnyel képezte ki. 1915 szeptember 5-én vette át 31 emberét a várparancsnokságtól és a magyar szolgálati nyelv alkalmazása mellett. Az első hetekben eleinte iskolaszerelést gyakoroltatott velük, később már gyorszerelést és támadást az összes szerekkel, valamint a mentőeszközökkel. Időközben a várparancsnokság a tüzoltócsapat létszámát 60 főre egészítette ki, a parancsnok *Heitz Mihály* tüzemester maradt s most már nemcsak a péterváradai, hanem az újvidéki tüzoltószerelvényekkel is gyakoroltak. A haladás szemmel látható volt, annál is inkább, mert a legénység legnagyobb része a tüzoltószolgálatra alkalmas egyénekből állott, akik polgári életükben is hivatásos vagy legalább is önkéntes tüzoltók voltak. A legénység kisebb része iparosok-

ból (kőműves, cserepes, ács, asztalos, lakatos, bádogos stb.) toboroztatott.

1915 szeptember 25-én kapta kézhez *Antos Mihály* honvéd főhadnagy a várparancsnokság 2503/1. számú rendeletét, melynek értelmében a cs. és kir. vartüzoltó-csapatot mozgó szolgálatra készenlétben kellett tartani. Ezen utasítás értelmében a tüzoltócsapatnak Péterváradon 6 órán belül menetkészen kellett állani, hogy azután Batojnica községben várja be a Zimony-Belgrádi áthajózást, míg csapataink a várat elfoglalták. A tiszteknek és legénységnek három napi ételmezéséről gondoskodtak, a legénység fegyverrel (orosz) és löszszerrel láttatott el. A tüzoltócsapatot még ellátták szakasz- és villamos zseblámpákkal, stb. Október 1-én a cs. és kir. péterváradai vartüzoltóság kebeléből alakult új osztag az »önálló mozgó vartüzoltóság« megjelölést kapta s ezen naptól fogva *Heitz Mihály* tüzemester volt ezen új alakulatnak a parancsnoka, aki *Antos* főhadnagytól átvette a katonai (fegyelmi) parancsnokságot is. 1915 október 2-án rakták az újonnan szervezett mozgó tüzoltócsapatot hajóra Újvidéken s egyelőre Novi-Banovce községbe szállították. Október 3-án Szurdukba indították őket, ahol a község házában készenléti őrseget tartottak 24 órai felváltással. 1915 október 6-án délelőtt Batajnica község elé érve szakadó esőben, szabad ég alatt sátrakban táborozott a tüzoltócsapat október 9-ig. Október 9-én este 11 órakor hajózták be őket és október 10-én reggel 2 órakor kötöttek ki Belgrádban. Reggel 9 órakor a csapat bevonult a Veleki Trg nevű téren lévő tüzoltósági laktanyájába és alig hogy szemügyre vehette az ott talált szerelvényt, 9 h 30-kor máris egy katonai rendőr-örsem az első tüzet jelentette. A már »belgrádi cs. és kir. vartüzoltóság« nevet viselő csapat két szerkocsival és 25 tüzoltóval vonult ki a tűz színhelyére,

A mosoly ismét feléledt s a próbacsendőr meglegedetten, komoly arccal lépett a feltápáskodó cigány felé, aki, mikor hozzáért a járőrtársam, alulról a tollbokréta tetejéig végignézett azon, — két méteres, gyönyörű termetű legény volt — és égő arcára szorított tenyérrel hozzám fordult:

— Nizze meg ázs ember, hogy tud itni!... Pedig nem is csendér, csak — gyákornok! — szolt, fejét oldalt lökve a rendfokozat nélküli próbacsendőröm felé...

*

Éktelen zshivaj között fordultak a kocsik s indultunk előre, illetve vissza. Elöl az én »vizsgázott« társam, mint egy hatalmas szálfá. Utána kehes két sárgával az egyik kocsi. Minden löcshöz odakötve egy-egy férfi. Egyet, kit a görcs rángatott, — de csak ő szerintük! — az utolsó kocsira fektettem. Persze ez az egész úton üvöltött, óbégatott. Kisérője e hangoknak az asszony sírás, gyermek sírás. Szüntelen. Már untam volna lassankint, mikor egyszerre egy mindennél erősebb »jajj« hallatszott előttem s a következő pillanatban már előttem térdelt a porban egy asszony, tán a felesége:

— Jájj, ermester ur, a devla!... A többi rá korusban: Jájj, jájj, vige! Akármí, — gondoltam — megállhatunk. Az asszonyok leemelték a viaszszín arcú cigányt s az útfél gyepején elfektették. Néztam, vizsgáltam: mozdulatlan. Ütőere alig-alig vehető ki. Noszogattam, fordítottam: semmi. Mozdulatlan... Amíg ott nézve azon gondolkodtam, valóság-e ez vagy az ezernyi fufang egyike-e, megszólalt az előbb »felszentelt« legény:

— Ermester ur, tudom én, mi baja Torónak, majd én felkeltem!...

Rettentő zshivaj, káromkodás, ellentmondás az asszonyok:

között a válasz. Mi lehet ennek az oka?... Kíváncsi lettem. Eloldottam a legényt. Az odalépett a »halott«-hoz s az út mentén hirtelen tépett kökényággal jót húzott Toróra. Döbbenetes csend, de semmi mozgás. Ez tényleg halott. Intettem s elparancsoltam a legényt. Azaz csak akartam, mert mig szólni akartam, a halott egyik lába megmozdult. Határozottan hallottam a zajt: az út kavicsa megcsikordult a sarka alatt. A legény is rákiáltott:

— Ermester ur, lássa, az il, a nyavalyás!...

Bosszantott s éreztem, hogy később röstelltem volna, hogy felültet ez a gazember s most már bizonyos volt előttem, hogy valami nagy bűn nyomhatja lelkét és így akar szabadulni. Elképpedtem is a vakmerőségen s már vissza akartam tetetni a kocsira, hogy még szorosabb felügyelet alatt kísérem a legközelebbi örsig, mikor a hátam mögül valami neszt hallottam. Időm se volt visszafordulni, mert akkorára a legény egy itatóvödör vizet már végig csapott a halottan. Az erre a kényszereszközre, mintha lökték volna, talpraszókkent. Csüromvizes arccal, csöpögő haja alól óriásira tágult szemmel állott ott széttekintgetve... Mikor meglátta a másikat vigyorgogni s kezében a vödröt, valami leírhatatlan megvetéssel a hangjában röviden, csendesesen megszólalt:

— Marha! — ...s azzal elindult.

A csehi községi bíró gyilkosa volt a gazember s így akart elillanni előlem. De egy hét alatt rábizonyítottam mindent s utána valóban az lett, aminek tetette magát: halott. De a bitófán...

A belgrádi katonai rendőrség tűzoltó oszlaga.

lovak híján a legénység vontatta a kocsikat. A vasuti állomás főépületének előcsarnoka égett, a vízvezetési hálózatban pedig víz nem volt, vedrekkel szállította a csapat a vizet a tűzhöz a Száva egyik mellékágából a Bara Veneciából. A tűz továbbterjedését az előcsarnok tetejének mindkét oldalról való elvágásával sikerült megakadályozni.

1915 október 18-án a tűzoltócsapatot a belgrádi lovassági laktanya fedett lovardájába költöztették, ahol villanyvilágítást és telefont szereltek fel számukra. Ez év október 23-ig a legénység maga vontatta a szerelékét, de ezen időtől fogva 4 pár ló állt a tűzoltóság rendelkezésére. November 17-én, midőn *Crevato József* csendőr alezredes vette át a belgrádi rendőrség parancsnokságát, a vártűzoltóságot a katonai rendőrségbe olvasztották, mint annak egy alosztályát, a parancsnok továbbra is *Heitz Mihály* tűzmester maradt. Ezen a napon újból áttelepítették a tűzoltóságot a Veleki Trgon lévő belgrádi tűzoltóság laktanyájába és most már 6 pár lovat kaptak. A tűzoltóparancsnoknak a laktanyát teljesen restaurálni és lakhatóvá kellett tenni, mert az épület a bombázás alkalmával két telitalálatot kapott. A laktanyában 1 drb. mozdonyfecskendőt, 2 szerkocsit, 1 személyszállító kocsit, 1 drb. 24 méteres gépezetes forgatható tolólétrát, — az onkéntes tűzoltóságnál pedig 1 drb. vészvonatot — találtak. Ezen felszerelést *Heitz* tűzmesternek teljesen rendbe kellett hozatni, hogy használhatóvá tegye őket. Az összes munkálatokat a tűzoltóság iparostagjai végezték, saját műhelyükben.

A tűzoltóparancsnok intézkedésére a csapat legénységéből 7 kéményseprő szakmunkást képeztek ki és vezényeltek a katonai épületek kéményeinek gondozására, míg a polgári házak kéményei számára az ottani polgári kéményseprő mestereket osztották be a hét kerületben s ezek iparigazolványuk révén végezhették munkájukat az akkori budapesti díjszabás szerint.

Ezen rendelkezés újítás volt a belgrádi polgárok szemében, mert a kéményseprés addig senkire sem volt hatóságilag kötelező, a hivatásos kéményseprők csak mint házaló iparosok végezték munkájukat.

1916 szeptember havától a tűzoltócsapat létszámát a rendőrpáncsnok 78 főre egészítette ki s ez alkalommal *Heitz Mihály* tűzoltóparancsnok megszervezte az első segélyt nyújtó mentőosztatot is. E célra egy modern mentőkocsit kapott teljes felszereléssel, mely kisebb baleseteknél az áldozatot az orvosi felügyelet alatt álló mentőszobába, súlyosabb esetekben pedig a legközelebbi kórházba szállította. Többször előfordult, hogy a tűzoltócsapat elgázolásoknál oly hihetetlen gyorsasággal emelte ki vágányaiból a villamoskocsit s mentette ki alóla a szerencsétlenül járt egyént, hogy a szerb közönség hangos »zsivio«-ban tört ki. A lakosság nyíltan tárgyalta, hogy a szerb hatóságok idején biztosan elvérzett volna az illető, mielőtt a segély megérkezett volna.

A tűzoltóságnak a felső várban jelzőállomása is volt, ahol állandóan 3 tűzoltó, a belgrádi orfeum

Katonai tűzoltók gyakorlat közben.

minden előadásán 3 és a három mozgóképszínházban 1-1 tűzoltó teljesített szolgálatot a megfelelő készülékekkel.

A laktanyában a mindennapi készenlét 17 tűzoltóból (1 mozdonyfecskeendővel, 1 szerkocsival és tolólétrával) állt. A tartalékörséget 13 tűzoltó (egy vészvonattal és egy szerkocsival) képezte. A mentőkészenlét 2 mentőből állott a mentőkocsival. Ezekon kívül minden járműhöz egy-egy kocsi volt beosztva 24 órás felváltással. A belgrádi katonai tűzoltóság sokféle hasznos munkát végzett. Eredeti szolgálatán kívül gyakran kellett a vízvezetéki hálózatot kiszivattyúzni, továbbá a belgrádi bombázás folytán megrongált épületek, dűledező falak alátámasztása szintén az ő feladatukat képezte. A tűzoltóság gondoskodott, hogy a dűledező falak és romok ne veszélyeztessék az arra járók testi épségét.

A villamoskocsik kisiklásánál vagy elgázolásoknál mindig segítségül hívták a tűzoltóságot, de nemcsak embereket, hanem állatokat is sokszor kellett kimenteni (pl. gödörbe esett lovakat, teheneket). A kutakban elrejtett különféle anyag kiemelése, emberi és állati hullák eltakarítása szintén derék tűzoltóink munkája volt. A feljegyzések szerint a belgrádi katonai tűzoltóság:

tűzhoz kivonult	311 esetben
szivattyú munkálatokat végzett .	25 „
veszélyeztetett épületeknél alátámasztási stb. munkát . . .	339 „
mentőszolgálatban első segélyt nyújtott	948 „
a kivonulások száma összesen	1623 eset.

A csapatnak az első vársáncban három és fél holdnyi minta-kertgazdasága volt, melyet saját legény-

sége által műveltetett, viszont ezáltal a legénység élelmezése annyira megjavult, hogy hozzá hasonló konyha alig akadt a körletben.

1916 október 31-én kezdték meg a katonai tűzoltóság arcvonalbeli szolgálatra alkalmas legénységének kicserélését. Pótlásként rendszeren teljesen ujoncokat küldtek, vagy ha szakemberek érkeztek is, ezek korukra, testi erejükre, ügyességiükre, szédülésmentességiükre nézve mégsem képeztek teljesértékű pótlást. A parancsnok és altisztek munkája természetesen még jobban megnehezedett, mert a kellőképp kiképzett erők hiányában nagy erőmegfeszítésre volt szükség, hogy a már 200.000 lakosú város tűzbiztonságát fentarthassák. A pótlásnak egyik legfőbb nehézségét képezte, hogy az eddig tiszta magyar legénység helyébe magyar, német és horvát nyelvű legénységet küldtek. Belgrád lakossága, de a hadsereg tagjai is igen sokat köszönhetnek a belgrádi katonai tűzoltóság derék parancsnokának, *Heitz Mihály* tüzmasternek és a Budapest székesfővárosi tűzoltóság vezetősége büszke lehet, hogy a testületnek ilyen kiváló tagja végezte a szervezés és vezetés nagy munkáját 4 éven át, becsületet szerezve a magyar, de különösen a székesfőváros tűzoltói jó hírének. Kötelességemnek tartottam a fenti derék altiszt ténykedését felemlíteni, mintegy mintaképpül annak, mire képes egy derék, szolgálatának fontosságát átérző magyar altiszt önálló helyen is.

(Folytatjuk.)

Heitz Mihály tüzmaster, a belgrádi katonai rendőrség tűzoltóparancsnoka.

Bizalmat kérünk!

Irta: **POSSZERT JAKAB százados.**

A nyomozó tanfolyam felállítása, valamint a nyomozó alakulatok megszervezése s — reméljük — működésüknek mielőbbi megkezdése a csendőrség fejlődése és haladása szempontjából az utóbbi évtizedeknek kétségkívül egyik legjelentősebb eseményét képezi. Bár *Pinczés Zoltán* százados úr kimerítően megindokolta ezirányú cikkeiben ennek a haladásnak a szükségességét és részletesen kifejtette ezeknek a — bátran mondhatjuk — »Haladás alakulatainak« a feladatait, elvéve mégis csak akadnak vészmadarak, akik ennek a jóformán még meg sem született intézménynek máris a korai halálát jósolják.

Csak a napokban jutott tudomásomra egy th. kijelentése: »Nyomozó alosztály? — no jó, majd nyomozunk *mi* a nyomozóknak«, amivel burkoltan bár, de félreérthetetlenül azt akarta jó öreg bajtársunk mondani, hogy nem hisz a leendő nyomozó alosztályok életrevalóságában s legénységének képességeiben, de arra nekik, az örsöknek, nincs is szükségük.

Hitetlenségét jósunk csakis tájékozatlanságával indokolhatná meg, mert mi alapon itéli el a nyomozó csendőröknek, tehát saját kipróbált bajtársainak működését, mielőtt ezek még működnének s akik becsületes jóakarattal, igyekezetükkel bizonyára csak azon lesznek, hogy az örsökön levő bajtársaiknak minél nagyobb segítségére lehessenek. Miért az az előlegezett ellenszenv, mikor az új testvér csak jót akar? Más kérdés természetesen az, hogy milyen gyakorlati eredménye lesz ennek a jóakaratnak? Ez a jövő kérdése, de már eleve azt mondani, hogy a nyomozó csendőr a sokkal alaposabb szakkiképzés, a többirányú gyakorlati tapasztalat s a rendelkezésre álló modern nyomozó eszközök felhasználásával sem lesz képes több eredményre, mint a mindezeket nélkülöző örsök, legalább is elfogultságra vall.

A nyomozó alosztályok felállítását éppen az e téren észlelt hiányok parancsolták. Igenis — ne szégyeljük beismerni — kell az örsöknek a támogatás: a több nyomozási elméleti tudás, több gyakorlati tapasztalat és modernebb kiképzés, de kellene az örsökön a nyomozó alosztályoknál majd rendelkezésre álló segédeszközök is, melyek az örsök nehezebb nyomozásait bizonyára nem hátráltatni, hanem csak előbbre vinni fogják.

A nyomozó alosztályok működésétől és beosztott legénységétől nem szabad tehát idegenkedni. A gondolat, sőt gyakorlati megvalósítása is, nem új s a nyomozó legénység nem idegen, hiszen ők is az örsökön nőttek fel s a nyomozó tanfolyam során alkalma van ennek a legénységnek arra, hogy elméleti tudását újból s mélyebben felszántsa, abba friss magot, új tudást hintsen. Az alosztályok felállításától kezdődően pedig ez a legénység állandóan és kizárólag a nyomozás szolgálatával foglalkozhatik (megelőző szolgálatot csak kivételesen s különleges feladatkörben teljesít), ennél fogva állandóan fokozhatja tudását, hisz a nyomozó alakulatok napirendszerű foglalkozásának tárgya is bizonyára főleg a nyomozás lesz. Gyakorlati tapasztalaton alapuló tudását is sokkal inkább bővítheti a nyomozó legénység, mert nem egy kis örskörlet csekély bűnözéséből tanul, hanem hosszú éveken át egy egész csendőrkerület területén előforduló bűnözések nyomozásaiból meritheti azt a mindennél többet érő gyakor-

lati tudást, mely nyomozási érzékét és rátermettségét fokozza.

Nem állítom, hogy a nyomozó alosztályok felállításával nem lesz kiderítetlen eset. Dehogya is nem! Az alosztályok működésének első éveiben a kezdet nehézségeivel, sőt több esetben sikertelenségeivel is számolnunk kell, de ebben az átmeneti időben éppen bajtársaink részéről jóindulatra van szükségünk, megértésre és támogatásra, mely a közös magas cél érdekében kell, hogy összeforrasza az örsöket ifjú testvérükkel: a nyomozó alosztállyal. Ilyen együttes működés a kölcsönös siker és eredmény örömeiben, főleg pedig mindnyájunk szeretett testületének, a csendőrségnek nagyobb dicsőségében leli majd méltó jutalmát.

Nem tudom, hogy mi lehet a nyomozó alosztályok működésének sikertelenségéről többször hallható kiszólások indoka. A sikeres nyomozás előfeltétele a minél alaposabb elméleti tudás, gyakorlati tapasztalat, modern technikai eszközök s természetesen az oly sokszor hangoztatott helyi és személyi ismeret. Vegyük csak sorra ezeket.

Külön újabb fejtegetést és bizonyítást nem kíván az első és második feltétel: az elméleti tudás és a gyakorlati tapasztalat szükségessége. Már előbb kifejtettem, hogy éppen a csak nyomozással foglalkozó és egyéb szolgálatok által igénybe nem vett nyomozó legénység lesz abban a kedvező helyzetben, hogy elméleti tudását, de gyakorlati tapasztalatait is állandóan és előnyösebb viszonyok mellett bővítheti. A harmadik előfeltétellel, a modern technikai eszközökkel a nyomozó alosztályok teljes mértékben rendelkeznek majd, hisz a helyszínelő csoport tagjai között fényképész, rajzoló, daktiloszkópus is van, rendelkezésre áll az eb, sőt polgári ruha is bizonyos feladatok megoldásához, no és a nyomozás oly fontos feltételét: a gyorsaságot biztosító autó és rádió, végül a nyomozást nagy mértékben támogató bűnügyi nyilvántartás. Ezek a haladásnak mind olyan eszközei és intézkedései, melyek nélkül a mai kor fejlett bűnözésével szemben álló jelenlegi harcosok, az örsök, nincsenek korszerűen felvértezve. A főlény biztosítása a bűnözőkkel szemben elengedhetetlen feltétele a sikeres nyomozásnak. A nyomozó alosztályok felállítása, ezeknek régi, kipróbált s majdan kibővített tudással rendelkező nyomozói, valamint az alosztályok technikai eszközei ezt a célt szolgálják. No és most jön az utolsó, a helyi és személyi ismeret kérdése. Erről is kimerítően értekezett *Pinczés* százados úr. Ervelései megdönthetetlenek. Összefoglalóan tehát megállapíthatjuk, hogy a nyomozó alosztályok működése a sikeres nyomozás előfeltételeinek birtokában joggal biztat a legjobb reményekkel.

A nyomozó legénység kiválasztása a legnagyobb gonddal történt, az pedig már a további oktatás és nevelés feladata, hogy ez a legénység érezze is hivatásának súlyát, ahhoz mértén igyekezzék lelkiismeretes, odaadó, szinte fanatikus meggyőződéssel tudását

---

Magyarország rendkívüli előnye, hogy a szó szoros értelmében vett földrajzi egység. A magyar királyság földrajzi szempontból Európa egyik legösszefüggőbb területe. Bármint alakulna is a közép-európai államok sorsa, bizonyos, hogy a magyarság mindig a legjelentékenyebb szerepet fogja játszani a Kárpátok által körülvett óriási arénában.

(Reclus, francia földrajzi tudós. 1837—1916.)

tovább mélyíteni, gyakorlati tapasztalatait bővíteni, a rendelkezésre álló technikai eszközökkel mielőbb megbarátkozni és idősb testvérének, az örsnek önzetlen segítő jobbot nyújtani.

Ezzel a gondolattal való megbarátkozás az örsöktől nem áldozatot, hanem csak korszerű gondolkodást kíván: félre tehát a kicsinyes bizalmatlansággal, az ifjú testvér méltó lesz a baráti kézfogásra.

Ne ellenséget, se vetélytársat vagy hátramoszditót lássunk a nyomozó alosztályokban, hanem egy a megváltozott viszonyok szülte segítőtársat, aki »vér a vérünkből« s mint ilyen csak jót akarhat. Ne felejtsük el, hogy az örsök a nyomozó alosztályokkal együttesen egy és ugyanazt a szekeret húzzák, az igazság és a testület szekerét. Félre kell tehát tenni minden egyéni érdeket, indokolatlan féltékenységet. Ezt a magasabb erkölcsi közérdek parancsolja s ezt a parancsot csak nehéz felfogású, maradi rövidlátású vagy egyenesen rosszindulatú ember nem hajlandó megérteni.

Nyugodjanak meg az örsök: a jövőben is ők fognak nyomozni, egyes súlyosabb, nagyobb felkészültséget igénylő bűneseteknél a nyomozó alosztályok csak támogatni akarják őket, de érdemeikre nem áhítoznak s idegen tollakkal sem akarnak ékeskedni.

Fogadják tehát megértéssel, bizalommal és szeretettel a rövidesen keresztelő ünnepét tartó nyomozó testvérüket.

Miről ismerheti fel a csendőr a repülőgépeket?

Irta: **revisnyei REVICZKY ZSIGMOND százados.**

Ma, amikor a technika vívmányainak rekordidőszakában élünk, amikor a rádió és a repülés rohamos fejlődése hatalmas lendülettel indult el emberi aggyal most még el sem képzelhető végcélja felé, szinte láthatatlan erővel ragadja magával mindazokat, akiket nem elégít ki a múlt, hanem lépést akarnak tartani a jelennel.

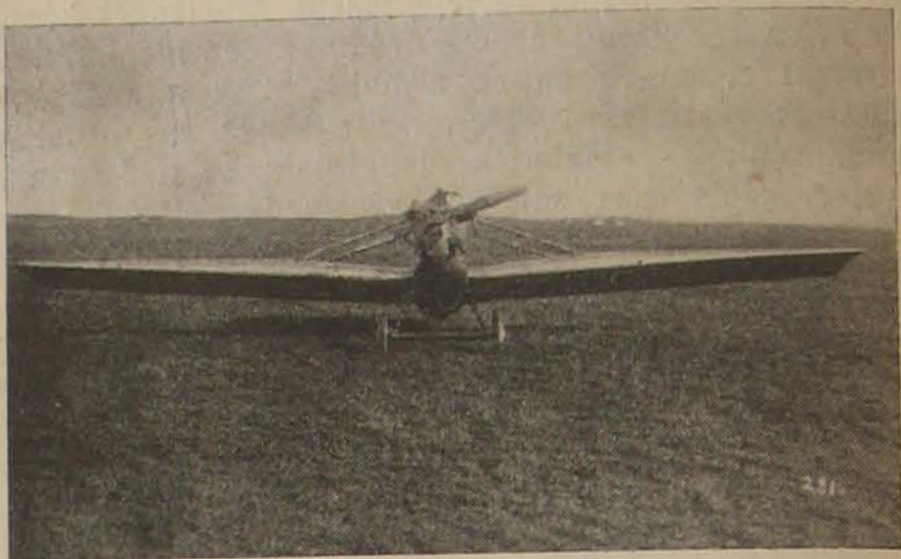
Amikor nélkülözés és a hétköznapi élet gondja nehezedik a Trianonnal sújtott magyar ember vállaira, bizonyos elszigeteltséget érez önmagában és nem igen foglalkoztatja gondolatvilágát az a téma, ami esetleg újnak vagy talán kissé elvontnak is látszik.

Mennyi az úgynevezett művelt emberek száma, akik autójukon nap-nap után koncertekre, felolvasásokra, színházakba vitetik magukat, anélkül, hogy még csak általános fogalmuk lenne is arról, hogy vajjon miképpen is mozditja meg a benzin és a levegő keveréke a kerekeket vagy mennyi azoknak a tanult embereknek száma, akik napról-napra élvezik a rádió műsorát anélkül, hogy fogalmuk volna a titokzatos jelenségnek csak az ábécéjéről is, ami a hallgatójukat megszólaltatja. Pedig egy kis fáradság, egy kis utánjárás és nem mindig hasznos dolgokra fordított energiájuk egy parányi része is elég lenne arra, hogy felfrissítsék iskolai ismereteiket az önindukcióról, a kapacitásról, rezonanciáról, stb.-ről. Ebből azután már fel lehetne építeni annyit, amennyi a hétköznapi élet kívánalmainak megfelelne.

Nem lehet természetesen tökéletes tudást kívánni attól, aki mindenről, ami a technika világában történik, csak tájékozódást akar szerezni, mert aki minden irányban érdeklődik, tökéletes tudású nem lehet, de az általános tudás terén elérhet bizonyos sokoldalúságot. Nem filozofálni akarok, csupán rámutatni arra, hogy mennyire nem törődik

az emberek nagy százaléka mindazzal, ami körülötte történik. Így van ez a repüléssel is.

A repülés iránti érdeklődést leginkább és elsősorban a trianoni békeszerződés némitotta el; ez a főoka annak is, hogy a magyar repülőgép nem emelkedhetik olyan magasságba, ahonnan magára vonhatná a tömegek figyelmét.

1. ábra: Egysikú, vastagszárnyú, kerekes (szárazföldi) futószerkezetű repülőgép, kétszárnyú húzó légcsavarral.

Nem érném el a célokat, ha e cikk keretében a repülést annak abc-jétől kísérelném meg ismertetni és azzal túlságos részletességgel foglalkoznék, ez nem is feladatomban, de azt szeretném, hogy annyit ismerjünk meg e témakörből, amennyit szolgálatunk keretei megkövetelnek.

Gyakran olvassuk a napilapokban, hogy idegen repülőgép kénytelen volt magyar területen kényszerleszállást eszközölni s ezt az illetékes csendőr örsparancsnokságnak bejelenteni.

Természetes, hogy az örsparancsnok vagy a járőrvezető az esetről csak akkor tud felsőbb helyekre helyes és érthető jelentést tenni, ha legalább is annyi ismerettel rendelkezik, hogy az egyes repülőgéptípusokat felismerje, nem is szólva arról a nehezebbik esetről, amikor a leszállás vagy a zuhanás balesetet okozott.

Sokszor azonban még a levegőben közlekedő repülőgépek felismerése is fontos lehet, gondolom tehát, hogy lesz nem egy csendőr, aki hasznát fogja venni az itt dióhéjba foglalt ismertetésnek.

Minden repülőgép *sárkányból* és *motorból* áll.

A sárkány részei: a *felületek*, a *futószerkezet* és a *törzs*.

A felületek ismét feloszlanak olyanokra, amelyek a gép hordozására vannak rendelve, ezek a *szárnyak*. Amelyek a kormányzást teszik lehetővé, azok a *kormányfelületek* és végül azok, amelyek a repülőgépet egyensúlyozzák a *vezér*, vagy más szóval *csillapító felületek*.

Vizsgáljuk meg most ezeket egyenként, nagy vonásokban.

A *szárnyak* — amint már említettem — magát a gépet, tehát annak egész súlyát hordozzák a levegőben a levegőrétegre támaszkodva s ezért nagy megterhelésnek és nagy erőpróbáknak vannak kitéve. Ezek az erőhatások a sebességgel nem egyenesen, hanem négyzetes arányban változnak. Ebből folyik, hogy a repülőgép különleges repülési képességét és jellegét

- a) a szárnyak nagysága;
  - b) azok beépítési szöge;
  - c) oldalviszonya;
  - d) a felerősítés megválasztása;
  - e) a szárnyak száma és végül
  - f) azok keresztmetszete
- adja meg.

Az itt felsorolt szerkezeti megoldásoknak az egyes gépeken való felismerése nagyobb gyakorlatot igényel, ezért tehát csak azokat a legjellegzetesebb ismertetőjeleket ragadom ki a sok közül, amelyek a laikus szemében is az első pillanatra már feltűnnek.

Ilyen mindjárt a szárnyak kiterjedése. A szárnyak mére-

2. ábra: Kétsíkú, vastagszárnyú, kerekés (szárazföldi) futószerkezettű repülőgép kétszárnyú húzó légcsavarral.

teiből mindjárt látható, hogy hosszúak vagy rövidek, szélesek vagy keskenyek; alakjukat illetően: egyenletesek, végük felé keskenyedők vagy szélesedők, laposak vagy íveltek-e?

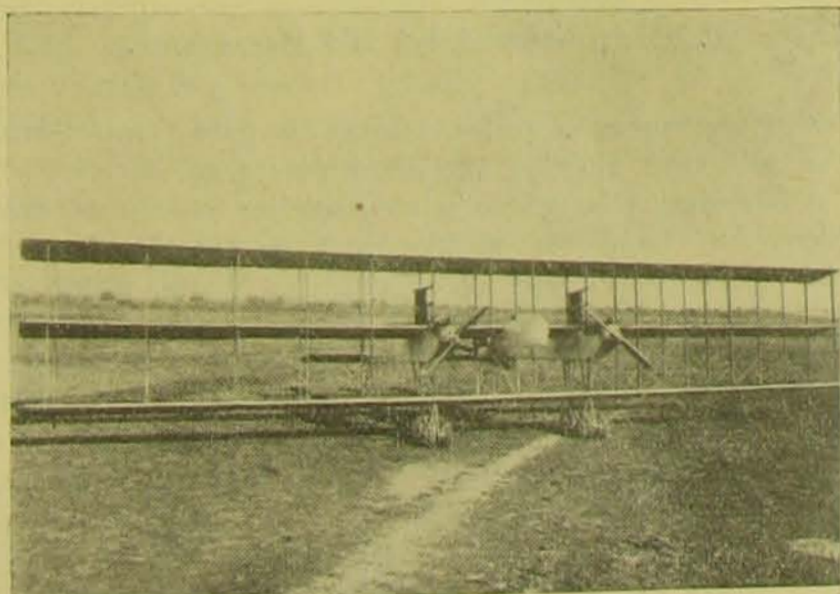
Első látásra szembeötlő, hogy milyen a szárnyak elrendezése s hogy azok egy-két vagy több síkot képeznek-e? Ezek szerint vannak ugyanis egy-, két- vagy többsíkú szárnyak.

Keresztmetszetüket illetően vannak vékony és vastag oldalnézetű (profilú) szárnyak s ezek szerint nevezzük a gépeket vékony- vagy vastagszárnyú gépeknek.

A gépszárnyak jellegzetes elhelyezésének, terjedelmének és keresztmetszetének ismerelében már némi fogalmat szereztünk magunknak a gépek külalakjáról. Hogy ezt némi képen szemléltessem, bemutatok:

- az 1. ábrán egy egysíkú, vastagszárnyú;
- a 2. ábrán egy kétsíkú, vastagszárnyú;
- a 3. ábrán egy háromsíkú, vékonyszárnyú és
- a 4. ábrán egy többsíkú, vékonyszárnyú repülőgépet.

A felületek második csoportját a kormányfelületek képezik. Ezeket aszerint, hogy a vízszintes síkban jobbra, illetőleg balra térítik-e a gépet, *oldalkormányfelületeknek*,

3. ábra: Háromsíkú, vékonyszárnyú, kétmotoros repülőgép (szárazföldi) futószerkezettel és 2 kétszárnyú húzó légcsavarral.

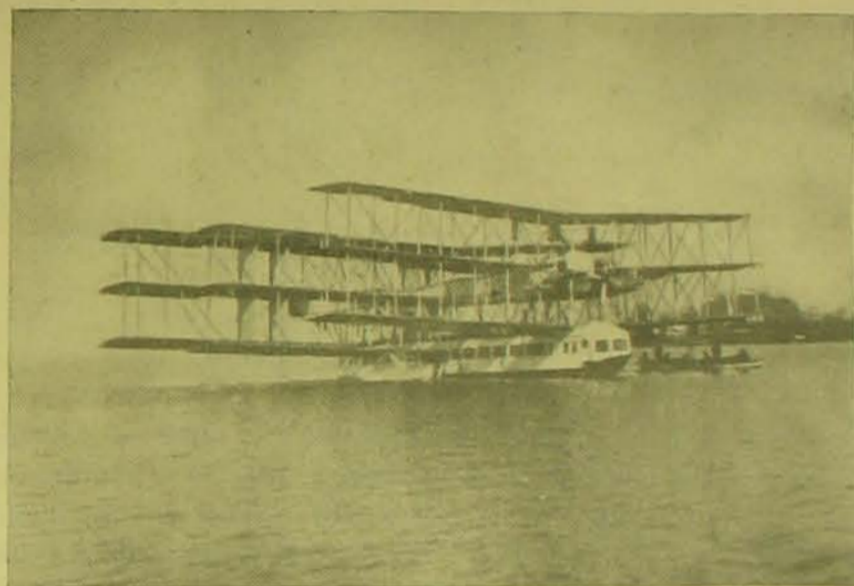
ha pedig a helyzetváltoztatást függőleges irányban le- és felfelé segítik elő, magassági *kormányfelületeknek* és végül, ha a repülési irány tengelye körül való elfordulást teszik lehetővé (illetve azt akadályozzák), *harántkormányfelületeknek* nevezzük. Elhelyezésüket és működésüket az 5. ábra szemlélteti.

Amint említettem, a szárnyak a gép súlyát a levegőben hordozzák, de a gép felszállásának, illetve leszállásának elősegítésére olyan szerkezetre is szükség van, amely a gépnek a földön vagy a vizen való mozgását is lehetővé teszi. Erre szolgál a *futószerkezet*. Szárazföldi gépeknél a futószerkezet rudakból készített állvány, amelynek alján kerekek vannak (2. ábra). Vízgépeknél a kerekeket úszótalpak helyettesítik.

A vízgépeknek van egy különleges válfaja, amelynél a futószerkezet teljesen hiányzik, a gép súlyát annak vízbe merülő csónakszerű törzse tartja. Ezeket a gépeket *repülőcsónakoknak* hívjuk (6. ábra).

Ha a vízgépeknek az úszótalpakon kívül kerekés futószerkezete is van, akkor *vízi-szárazföldi-gép* (amphibia) a neve (7. ábra). Ennél az ábránál jól látható a szárnyak vastag keresztmetszete is.

Ezzel elérkeztünk a repülőgépnek ahhoz a részéhez, amelyik a szárnyakat és a kormányfelületeket hosszirányban összeköti és amelyik a gép-motort, a szükséges gép-

4. ábra: Többsíkú, vékonyszárnyú repülőcsónak, négy-szárnyú húzó légcsavarral.

személyzetet (az utasok helyét) és a gép működéséhez szükséges műszereket foglalja magában; ez pedig a gép *törzse*.

A mai modern repülőgépeket zárt törzsszel építik, amelyeket azután feladatuk szerint különböző alakúakra formálnak s utasfülkékkel s b.-vel látnak el.

Különleges feladatok elvei alapján épülnek a két- vagy *többlörzsű* gépek.

A törzsben találjuk a gépszemélyzet helyét. Ez különböző elhelyezésű lehet; leggyakoribb az egymás mellett, egymás mögött való vagy a lépcsőzött elrendezés. A mű-

Sir, életemnek jénypontja az, hogy én voltam az első, ki a magyarok segélyére küzdelmük kezdetén pénzt adományozott. A másik az, hogy kitűnő vezérük jóváhagyását bírom most. Én, ki egykor Kosciusko kezét tartottam a magaméban, most kegyeletesen csókolom Kossuth kezevonását. Nincs más élő ember, kitől ajánlott kitüntetést elfogadnék.

(Walter Savage Landor, angol író, levél Kossuth-hoz, 1851.)

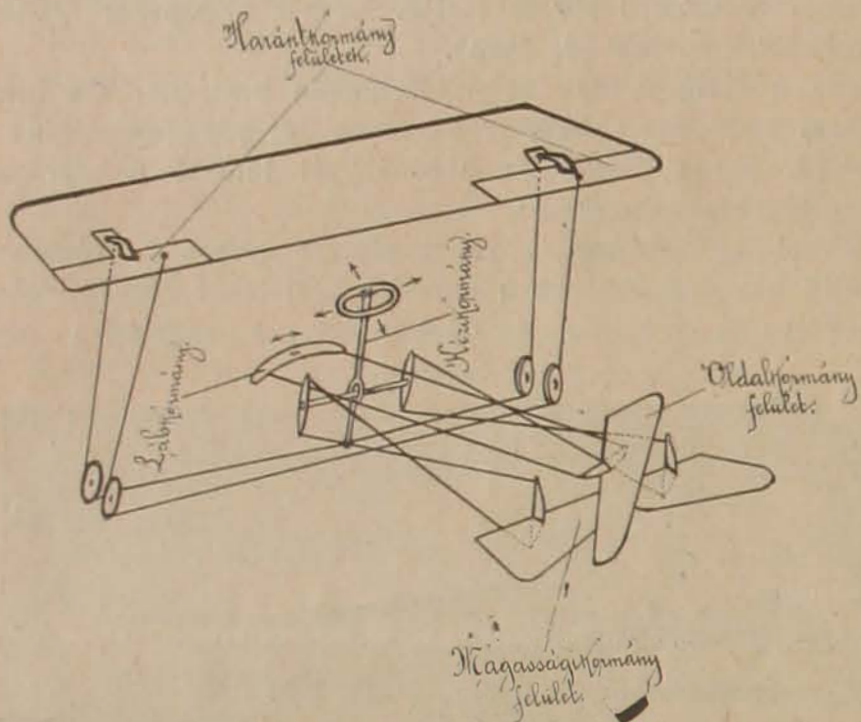
szerek rendszerint a vezetői ülés előtt a falon és a fal két oldalán vannak csoportosítva.

A benzintartály és a különleges felszerelések elhelyezése nem egyöntetű.

A repülőgépek váza lehet fából vagy fémből. Már most aszerint, hogy milyen burok fedi a gép vázát, lehetnek *cellonlakkal* (acetonban oldott cellulóze) *impregnált vászongépek*, *faelemzburkolású gépek*, *fémlemezzel borított fémgépek* (7. ábra) és végül ezek kombinációi.

Feladatuk szerint megkülönböztetünk:

- a) katonai- (felderítő-, vadász-, bombázó-, csata-, csapat- és sebesültszállító-),
- b) forgalmi-,
- c) sport- és
- d) iskolagépeket.

5. ábra: A kormányfelületek elhelyezése.

A gépek különleges tulajdonságait, — mint említettem — a felületek elhelyezésén, a gépek törzsének különböző méretű és alakú építésén és a többin kívül a legnagyobb mértékben befolyásolja a repülőgép lelke, a *motor*, amely a helyzetváltoztatáshoz, a sebességhez és a gép levegőben tartásához szükséges erőt szolgáltatja.

A repülőgépek motorjainak ismertetése nem tartozik e tárgyhoz, ezért csak az általánosan ismert alakjaikkal fogunk foglalkozni, amelyek a csendőrségi jelentés megszerkesztésénél fontossággal bírhatnak.

Beépítésük szerint vannak *álló- és forgó* motorok. Hűtésüket illetően lehetnek *víz- és léghűtéses* motorok. A léghűtéses motorok jellegzetessége, hogy a légcsavarral

6. ábra: Egysíkú repülőcsónak,

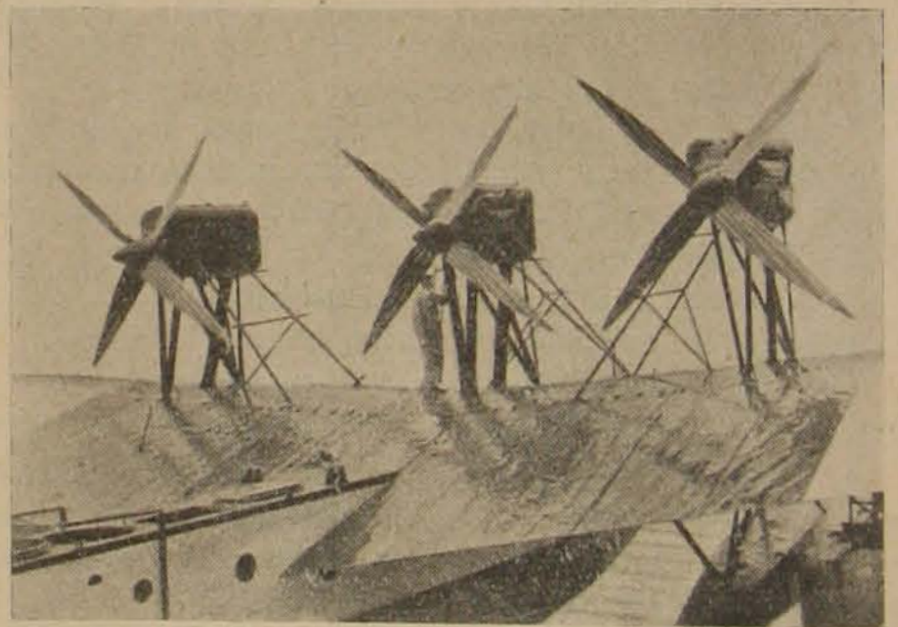

7. ábra: Egysíkú vastagszárnyú vízi-szárzsföldi fémgép (amphibia) kétszárnyú húzó légcsavarral.

együtt forognak, de nem ugyanazzal a sebességgel. Forgómotorokkal felszerelt gépekkel ritkán találkozunk.

A repülőgép több motorral is el lehet látva; a többmotoros gépek motorjai a törzsben és szárnyak között, továbbá a szárnyakban vagy a szárnyakon lehetnek elhelyezve. A többmotoros gépek motorjainak száma 1–5 között váltakozik.

A motor forgató erőt létesít, ez azonban egymagában még nem elég ahhoz, hogy a szárazföldön, a vizen vagy a levegőben a felszálláshoz, illetve a repüléshez szükséges húzó- vagy tolóerőt szolgáltatassa, hanem ehhez még egy olyan szög alatt beállított felület is szükséges, amelyik a

8. ábra: Négyszárnyú toló légcsavarok.

motor főtengelyére szerelve, annak forgató erejét húzó-, illetve tolóerővé alakítja át. Ez a *légcsavar*.

A légcsavar elhelyezése szintén sokféle lehet. Elég annyit megjegyezni, hogy ha a légcsavar a gépet maga után húzza, az a *húzó-* (pl. 2. ábra), ha pedig maga előtt tolja, ez a *toló* légcsavar, mely a repülési irány ellenkező oldalán szokott elhelyezve lenni (8. ábra). A légcsavar lehet két- (pl. 2. ábra) és négyszárnyú (8. ábra). Építési anyagát tekintve lehet fából és fémből készült.

A repülőgépek jelzésére vonatkozóan röviden csak annyit említek meg, hogy azok katonai vagy polgári jelzésűek lehetnek. A katonai gépek *»rozettákkal«* vannak ellátva (több színes kör), míg a polgári (forgalmi) gépek betűjelzést viselnek. Pld. **H—MAAB**. A »H« helyén levő betű az ország nemzetközileg megállapított jelzése. Ebben az esetben »Hungaria«, Az »M« betű helyén lévő az illető

ország saját nyelvén megállapított országjelzés, jelen esetben »Magyarország«, míg a három utolsó betű a gép lajstromozásának jelzése.

Nem akartam hosszadalmassá és unalmassá válni, természetesen tehát, hogy ilyen rövidség mellett a tárgyat csak érintenem lehetett, de azt hiszem, hogy ha ezt a keveset is minden csendőr tudni fogja, az tökéletesen elég lesz.

A mexikói forradalom.

Mexiko (Mehiko) az Egyesült Államok déli tőszomszédja ugyan, de attól teljesen elütő jellegű. Míg az angol-szász amerikai yankee (jenki) nem ismer mást a világon, mint dolgozni és dollárt keresni, addig Mexikó latin népe boldog semmittevésben él immár kerek 500 év óta. A Kolombus Kristóf nyomán Mexikóba is beözönlött spanyolok ott kellemes, barátságos bennszülött indián népet találtak, amellyel hamar összebarátkoztak, összeházasodtak, sőt részben felvették azok szokásait és erkölcsseit is. Az így keletkezett új népfaj — a meszticek — ma Mexikó közel 15 milliót számláló lakosságának majdnem a felét képezik. A nép bőségben él, akkor is, ha az ujját alig mozditja meg. A klíma a fennsíkon örökös tavasz; minden terem, amit szem és száj kíván, ló és marha bőségben van és — ami a mexikóiak büszkesége — a hegyek tele vannak ezüsttel. Az egész többi világnak csak félannyi ezüstje van, mint Mexikónak egyedül. Érthető tehát, hogy ott minden ezüsből van, vagy ezüsttel van kiverve és diszítve, amit csak készíteni lehet belőle. Elsősorban a pénz! A papírpénzhez nincs bizalom. Mindenki ezüstöt hord magánál — néha kilószámra. Kártyázásnál vagy kockánál gyakran egy teli kalap ezüstpénz a betét. Ha már ezüstről van szó, akkor semmiesetre sem szabad a sarkantyúról megfeledkezni, ami a mexikói lovas ruházatának fénypontja. Tenyér, sőt tányér nagyságúak és természetesen szintén ezüsből vannak, ami szép látvány lehet, tekintettel arra, hogy majdnem mindenki lóháton jár.

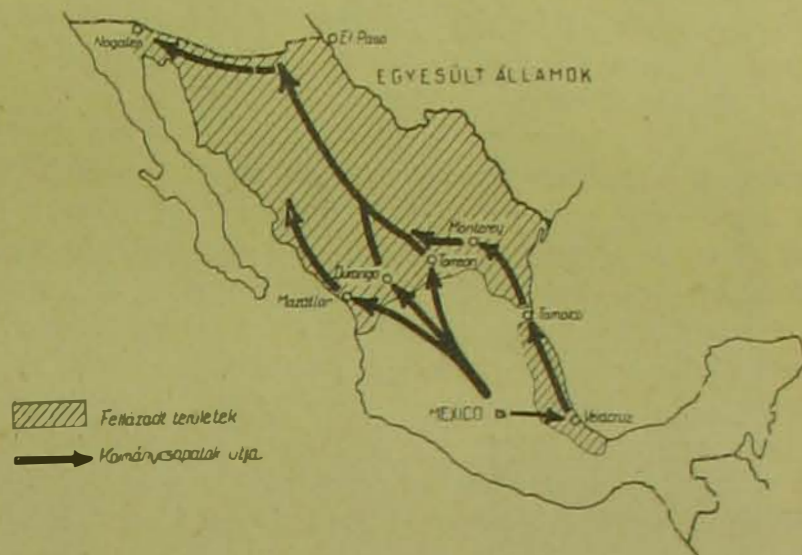
Ez az ideális állapot kerek 100 év előtt erős lökést kapott, amikor a mexikóiak lerázták nyakukról a »spanyol igát« — ahogy ők az ország alapítóinak gyöngékező kormányát nevezték — és »önállósították« magukat. A »kivívott szabadság« abból áll, hogy azóta folyton háborúskodnak egymás ellen, mert senkit sem tartanak maguk közül arravalónak, hogy az országot kormányozza. Alig választanak meg valakit elnöknek, a kisebbségben maradt párt máris összeesküvést forral ellene. Még a legjobban boldogult velük a két telivér indián elnök: *Juarez* (Huarec) és *Porfirio Diaz*, mert tüzzel-vassal kormányoztak, ami persze furcsán hangzik a »szabadság« országában.

Ezek az állapotok nem alkalmasak egy ország szellemi és gazdasági fejlődésére. Tényleg láthatjuk, hogy Mexikó a felszabadulás óta fejlődésében erősen visszamaradt. Ennek a maradiságnak jelentőségét csak akkor bírjuk helyesen megítélni, ha összehasonlítjuk a szomszédos Egyesült Államok haladását, amely minden téren hétmérföldes csizmákkal megy előre. Am az örökös belső egyenetlenség előbb-utóbb megbosszulja magát, amint az Mexikóban is megtörtént:

Amíg az ország urai egymás ellen hadakoztak, addig a szomszédos gringók — ahogyan ők megvetően az amerikaiakat nevezik — lassanként beszivárogtak az országba, minden gazdasági lehetőséget kiszimatoltak és feltűnés nélkül és — ami a földolog — olcsón összevásárolták mindazokat a területeket a bányajoggal együtt, ahol az ország kincsei el voltak rejtve, ú. m.: ón, higany, vörösréz, arany és nyersolaj. A mexikóiak nem törődtek egyébbel, mint az ezüsttel; az élelmes szomszéd tehát minden mást megkaparított, ami

érték volt az országban. Maga a nyersolaj Mexikóban nagyobb értéket képvisel, mint az ország egyéb vagyona együttvéve.

A bányák 80%-a, a nyersolajforrások 70%-a már amerikai kézben volt, amikor a mexikóiak rájöttek, hogy mi történt. Ezt most már semmiképpen sem lehet visszacsinálni, mert egyetlen amerikai állampolgár tulajdonának megsértése esetén az amerikai kormány rögtön okot lát a beavatkozásra, sőt a megszállásra is, mint pl. a tavaly Nikaraguában. Az Egyesült Államok nagyon is jól tudják, hogy miért építik ki flottájukat nagyobbra, mint az angol volt.

Ez a felismerés nagyon elkésérettette a mexikóiakat az akkori elnök: *Calles* (Kallesz) ellen, akinek szemére vetették, hogy személyes haszon ellenében olcsón eladta az ország értékes részét a betolakodóknak, sőt annyira ment, hogy beengedte az Egyesült Államok felől begyekvő protestáns áramlatot és saját katolikus honfitársait kezdte üldözni, amikor ezek ellenkezni mertek.

Mexiko lakosságát nagyjából kétfelé lehet osztani: agráriusokra és szocialistákra. A földművelőpárt nagyobb, de eloszlik az ország egész területén, amely kb. tízszerakkora, mint Nagymagyarország. A kisebbik, a szocialistapárt azonban zárt tömegben él a fővárosban és a közelében elterülő iparvidéken. Erre az erőszakos szocialistapártra támaszkodott *Calles* elnök, folytonos béremelésekkel megnyerte a párt rokonszenvét; különben kénye-kedve szerint »kormányzott« és üldözte a katolikus papságot, mint az egyetlen intelligenciát az országban, amely belelátott a kártyáiba.

Amikor *Calles* elnökségének ideje tavaly letelt, az agrárpárt összefogott és szótöbbséggel megválasztotta saját jelöltjét: *Obregon*. *Obregon* lelötte *Toral*, akinek vallási fanatizmusát — az agráriusok szerint — a szocialisták arra használták ki, hogy meggyilkoltatták vele *Obregon*, aki a katolikusoknak állítólag még nagyobb ellensége volt, mint *Calles*. Ezt alkalmasint *Calles* befolyása alatt tették. Tényleg azt látjuk, hogy *Obregon* helyett *Portes Gil* (Portesz Hil) ül az új választásokig ideiglenesen az elnöki székbe, aki természetesen szocialista és *Calles*nek hű csatlósa. Egy ideig a durva és erőszakos szocialistavezér *Morones* akart fellépni elnökjelöltnek, de *Obregon* meggyilkoltatása miatt kénytelen volt ettől elállani. Most *Ortiz Rubio* a jelölt, aki ugyancsak szocialista.

Ezek a felfordult állapotok már régen ellenszenvet váltottak ki a hadseregben. Ez az ellenszenv nyíltan kiobbant, amikor *Toral*t február 11-én ugyanaz a szocialista kormány, amelyik a gyilkosságot rendezte — kivégeztette. A katolikusok kezdték a zavargást, akik *Toral*ban vértanút láttak, mire hazafias érzelmű tábornokok, mint *Valenzuela*, *Escobar* (Eszkobár), *Aguirre* (Agirre), *Villanueva*, *Topete*, *Manzo* és még többen nyíltan felléptek a kormány ellen és követelték *Calles* kiutasítását az országból, aki egyelőre *Portes Gil* árnyékában húzódott meg, mint az ország rossz

szelleme. Mivel azonban a kormány nem volt hajlandó Callest kiutasítani, február 20-án kitört a katonai forradalom.

A forradalom kiterjedéséről a vázlat ad világos képet. Az iparvidék Mexikó főváros mellett kormányhü maradt; a déli államok nyugtalankodtak ugyan, de azokban a mozgalom újra elaludt. Vera-Cruz állam volt az első, ahol a forradalom komolyan kitört; innen harapózott el az összes északi államokba.

A kormány eleinte nagyon megijedt, hogy a forradalmárok az Egyesült Államok polgárait és azok javait bántalmazni fogják, mire az Egyesült Államok kénytelenek lesznek megtorló lépéseket tenni, ahelyett, hogy a kormányt a lázadók ellen segítenék.

De a forradalmárok gondosan kerülték az amerikai állampolgárok bántalmazását, mert ők is az Egyesült Államok segítségére számítottak igaz ügyük védelmében a kormány ellen. Fegyverre és lőszerre volt szükségük, azt pedig máshonnan nem kaphattak, csak az Egyesült Államokból. Ez a számításuk azonban nem vált be, mert Hoover, az Egyesült Államok új elnöke a mexikói kormány mellett döntött, — a forradalmárok ellen. Csak a kormánynak szállított fegyvert, lőszert és hadiszert és csak azt segítette pénzzel is, azon egyszerű okoskodásból kiindulva, hogy a mexikói kormány bizonyosan meg fogja fizetni a tartozását, de a forradalmárok ma vannak és holnap nincsenek. Ha pedig nem fizet a mexikói kormány, annál jobb, mert akkor meg lehet szállani néhány értékes tartományát. A befektetés tehát mindenesetre jó volt; és ezzel már el is volt intézve a forradalom sorsa, még mielőtt az első puskasüllet volna.

A kormány, miután előzetesen biztosította magának az Egyesült Államok segítségét, megkezdte a forradalom letörését. E célból kinevezte Calles volt elnököt hadügyminiszterré és a 25.000 főből álló kormányhü hadsereg főparancsnokává. Calles két részre osztotta a seregét. A nagyobbik résszel — 15.000 főnyi gyalogság és lovasság *Alamazon* tábornok vezetése alatt — Vera-Cruz ellen fordult, mert arra, mint a főváros kikötőjére az ellátás szempontjából nagy szükség volt. Vera-Cruz védője *Aguirre* tábornok a maga mindössze 1200 emberével nem volt képes ellenállani. Serege megadta magát, ő maga délfelé a hegyekbe menekült, ahol később elfogták és főbelőtték.

Alamazon tábornok, miután helyreállította a rendet Vera-Cruzban, északra fordult, magához csatolva a meghódított forradalmárokat és később Tampico — a híres olajvidék — helyőrségét. Így megerősödve megtámadta Monterey várát, ahol az összes vasútvonalak összefutnak, melyeket a forradalmárok visszavonulásuk előtt megrongáltak. Miután a vasútvonalakat kijavította, *Alamazon* nyugatra fordult, hogy Torreonnál egyesüljön a másik kormánysereggel, mely Calles vezetése alatt egyenesen északra indult az ottani felkelők ellen.

Ez a második sereg időközben 18.000 emberre szaporodott, de csak lassan jutott előre, mert az ország nyugati felében nincs vasút, a vidék vízszegény és nagyon nehezen járható.

A forradalmárok *Manzo* tábornok alatt sereget küldtek a nyugati part mentén délnek *Mazatlan* kikötő elfoglalására, mire Calles három részre osztotta oszlopát: 6000 embert *Mazatlan* védelmére küldött, két oszloppal pedig *Torreón* és *Durangón* át észak felé vonult.

A forradalmárok több kisebb-nagyobb csatározásban győztek ugyan, de a 3–4-szeres, jól felfegyverzett túlerő elől végül mégis csak kénytelenek voltak visszavonulni, annál is inkább, mert a lőszerük kifogyott és azt nem

voltak képesek pótolni. Az a kevés, amit csempészáton kaptak az Egyesült Államokból, távolról sem volt elegendő.

Még egy nem várt körülmény bizonyult nagyon hátrányosnak a felkelők szempontjából. Ugyanis a hozzájuk csatlakozott, különben rendkívül bátor és harcias indiánok nem állották meg a sarat — a repülőgépek előtt. Egyetlen ellenséges repülő láttára vad pánik tört ki közöttük s mindegyik menekült, amerre látott.

A felkelő tábornokok sem bizonyultak valamennyien megbízhatóknak. Többen csapatostul visszapártoltak a kormánynak. Így aztán a kormánycsapatok végre is leverték a forradalmat és a felkelők maradékát átszorították a határon az Egyesült Államok területére, ahol internálták őket.

Április 6-án jelenthette Calles a kormánynak, hogy a forradalom be van fejezve. Erre a kormány nagy elszámolást tartott a felkelők vezetőivel. 9 altábornagyot és 35 tábornokot töröltek a hadsereg állományából. Ezeket nagyjából kivégezték; néhányan börtönben ülnek, a többi külföldre menekült.

Az északi határ mentén villog ugyan még a forradalom tüze, de az már nem tarthat sokáig, mert a túloldalon *Lassiter* (Lassziter) amerikai tábornok 10.000 emberrel őrzi a határt, nehogy a forradalom idegen területre áttérjedhessen.

Hogy meddig fog a béke tartani és nem újul-e ki a forradalom a hazatérő kormánycsapatok nyomán, azt nem lehet tudni. Annyi azonban valószínű, hogy a következő elnökválasztás nagyon szenvedélyes lesz és könnyen megtörténhetik, hogy új forradalom fog kitörni, ha megint Callest választják meg elnöknek.

Végeredményében a mexikói forradalom nem más, mint két társadalmi osztály — a földművelő nép és a munkások — harca egymás ellen. Ez a harc szabadon tombolhat, mert nincs felső fórum, amelynek elég tekintélye volna ahhoz, hogy a szenvedélyeket féken tartsa.

A román csendőrség átszervezése.

A *Csendőrségi Lapok* folyó évi 4. számában hírt adtunk már a román csendőrség küszöbön álló átszervezéséről. Az akkor említett javaslatot azóta a kamara és a szenátus letárgyalta s az, mint törvény ez év április 1-én életbe is lépett.

Az új törvény legfőbb sürgetője *Vajda-Vojvoda Sándor*, az erdélyi származású belügyminiszter (a háború előtt hosszú ideig magyar országgyűlési képviselő) volt, aki — jól ismerve a magyar csendőrt és a magyar csendőrség szervezetét — teljesen magyar mintára akarta átszervezni a román csendőrséget.

Az új román csendőrségi törvény az alsóbbfokú csendőrségi egységek szervezeténél (őrsök, szakaszok) a magyar csendőrség rendszerét vette át, míg a tiszti parancsnokságok szervezete tekintetében az osztrák rendszerhez áll közelebb. Az osztrák rendszernek előnye a mi szervezési elveinkkel szemben az, hogy a szolgálatot kevesebb tiszttel lehet ellátni (ez ugyan nem mindig jelent előnyt), hátránya azonban, hogy a közbiztonsági szolgálat és az adminisztráció vezetését egy és ugyanazon parancsnok kezébe összpontosítja s azt ezekkel túlterheli, ami a tapasztalat szerint erős hátrányt jelent a részleteiben kevésbé ellenőrizhető közbiztonsági szolgálat szempontjából.

Vajda-Vojvoda Sándor nemcsak mostani belügyminisztersége alatt kezdett foglalkozni a román csendőrség átszervezésével, hanem már régebben, Erdélynek Romániához való csatolása óta állandóan. Miután a törvény egész indoko-

Dino Grandi olasz külügyi államtitkár hivatalos látogatása Budapesten: A zászlódiszbe öltöztetett pályaudvaron nagy tömeg üdvözölte megérkezésekor. A középen Grandit, jobb oldalán Durini di Monza gróf olasz követet, baloldalán Valkó Lajos külügyminisztert látjuk. A külügyminiszter mögött Oxilia alezredes, olasz katonai attasé.

lását lehetetlen leközölnünk, azt hisszük, hogy indokolás-képen teljesen elegendő lesz közölnünk azt a vezércikket, amit *Vajda-Vojvoda Sándor*, Románia volt miniszterelnöke és jelenlegi belügyminisztere röviddel azután, hogy Nagyrománia első miniszterelnökségétől visszalépett, az erdélyi román nemzeti tanács lapjába a *Patria*-ba írt 1922 március 22-én. A cikk szösz szerint a következő:

„A kormány csendőrei.

Mitea csendőr-szakaszparancsnok Alsóárpáson ezt mondta: »Engem azért küldtek ide, hogy adjak nektek egyesítést!« A köhalmi csendőr-szakaszparancsnok földhöz vágván egy vezető gazdaembert, így szólt: »Így járom én az Unió táncát a hasatokon, ti magyarónok!«

A jenti szavak hitelesek. Képviselőink hallották és feljegyezték. Azok a csendőrök, akik ezt mondták, az erdélyiekkel való bánásmódjukkal is megmutatták, hogy a kormány küldte őket ide a régi királyságból. Az egyik gunyolódik az Unióval, egy paraszt mellén ugrálván, a másik elárulja, hogy milyen szerepet adtak neki speciálisan Erdély részére s az ókirályság politikai tényezőjének csap fel, megbotránkoztatva ezzel az erdélyieket, akik ellene vannak az ilyen egységesítésnek. Ugy a politikai lélektan, mint a vadállatok alkalmazása többet illusztrál, mint egy csendőrt. Illusztrálja, hogy milyen különleges utasítást kaptak a központban a politikai mandátummal ellátott csendőrök. Csak megtisztelnők a kormányt és megkönnyítenők a helyzetét Erdéllyel szemben, ha e két esettel kapcsolatban azt mondanók, hogy a kormány a közigazgatást és a hadsereget belekeverte a politikába. Több ez, mint közigazgatási szer-

veknek politikába keverése: ez vadállatoknak Erdély ártatlan testére való uszítása. A kék mundaiba öltözött vadállatoktól reszketnek az ókirályság falvai. Erdély csak most ismerte meg őket, mert semmiben sem hasonlítanak az egykori magyar csendőrökhöz.

Ha belép az ember az Ókirályságban egy faluba, rögtön megállapíthatja, milyen rettegés van ott a csendőrtől. Az asszonyok befutnak a kapuból, ha látják őket jönni az úton, a gyermekek visítanak és a férjakkal azt kell mondaniok: »Kezét csókolom!« A csendőr nem fizet azért, amit vásárol, nem tiszteli az embereknek sem a tulajdonát, sem a családját, a korcsmában azt fogyaszthatja ingyen, ami a szívének tetszik. Hivatalos helyiségébe titkos bejárás vezet, ahol tojástart, tyákot, kacsát, lúist, télen fát hordanak be neki s mindezt csak a veréstől való félelemből. A pap és a tanító tekintélye semmi a csendőréhez képest. A községekben a nép e két világító fáklyája maga sem tudja, mit csináljon a félelemtől és — igyekszik jó viszonyban lenni a csendőrrel. A pap és a tanító kénytelen szemet hunyni, midőn embertelenül ver a csendőr. Alig mernek az ablakon kinézni, amikor vérző orral, kék szemekkel vagy reszkető térddel jön a csendőrségről egy-egy legény, akit a háborúban vitézségi érdemrenddel tüntettek ki. Ha pedig annak, akit megvertek, bátorsága van panaszt emelni a faluba jövő csendőrtisztelnél vagy a jegyzőnél, nem élhet meg többé a falujában. Képzeljük el most ezeket a vadállatokat, akiket — mint a kormány szerveit — politikailag arra instruáltak, hogy verjék azokat a parasztokat, akik nem szavaznak a kormányra és képet nyerünk egy ókirályságbeli választásról.

Képzeld el továbbá, hogy ezeket a vadállatokat, miután otthon megcsinálták a választásokat, rázúdították Erdélyre és akkor megérthetjük az árpási és köhalmi két bestiát.

»Az erdélyi csavargók nem akarnak Bratianuval tartani.« Ez az egyszerű megállapítás elég ahhoz, hogy az óromániai csendörben felbredjen a bestiálítás egész vad ösztöne. Nem lát az erdélyi emberben mást, mint egy hústömeget, amelyet lábbal taposhat. Nem kiméli se a fejét, se a gyomrát, se a mellét a véres patája alá gyúrt testnek; mit bánja ő, hol találja. De ez még nem elég. »A magyarónoknak meg kell tanulniok félni, hiszen azért csináltuk a háborút« — ez a második gondolat, mely felbred a csendörben, felusztva Bratianuék lapjainak olvasásától és azoktól a kaszárnyai kioktatásoktól, melyeket Erdélybejötté előtt nyert, hogy választást rendezzen. Az okiráltságbeli csendör nagyobb magasságban képzelet magát az erdélyi ember felett, mint az európai katonák, akiket a gyarmatokba küldtek »civilizálni«, a bennszülöttek felett.

Az ilyen erkölcstelen atavisztikus és elméleti felkészültséggel Erdélybe küldött kormány-csendör volt a választás ideje alatt az a féreg, mely az anyaországgal való unió kötelékét elrágta. Tudom, hogy fölötteseik, midőn e sorokat olvassák, rólunk is megállapítják, hogy az állam biztonságát veszélyeztetjük és valószínűleg előnti a bosszú hulláma agyukat. De hogy hogyan hiszi a Bratianu-kormány, hogy ilyen bestiákkal erősíti meg az uniót, azt csak a csendörök és Vaitoianu belügyminiszter érthetik meg. Ránk nézve világos, hogy Erdély a választások alatt ezen a csapáson átmenvén, hátatfordított az anyaországnak, mely a mi parasztjaink lelkében rosszabbriak látszik, mint egy mostohaanya. Az lenne-e Erdély végzete, hogy a sorsnak évszázados mostohasága után új mostohaságot szenvedjen a saját jogtestvérei részéről, akik a valóságban azonban még sokkal rosszabbak amannál?!«

Igy irt Vajda-Vojvoda Sándor, Románia volt miniszterelnöke és mostani belügyminisztere. Bevalljuk, hogy a romániai állapotokat nem ismerjük olyan behatóan, mint ő, ezért állításait egyáltalában nem is vonjuk kétségbe.

Nem tartjuk érdektelennek közölni Gyárjás Elemér magyarpárti szenátor beszédét sem, amelyet a román csendör-ségi törvény tárgyalása alkalmával, 1929 március 20-án tartott a román szenátusban:

— Nem volt szándékomban felszólalni a csendör-ségi törvényről — mondotta Gyárjás szenátor — mert a képviselőházban Barabás Béla képviselőtársam már kifejtette erre nézve álláspontunkat és kimutatta panaszainkat s a csendör-ség közegei által népünkkel szemben tanúsított brutális igazságtalanságokat is. Lazarescu szenátor úr a liberális párt szónoka azonban a tegnapi ülésen olyanokat mondott, amelyek felett nem térhetünk hang nélkül napirendre. Kerestem beszédét a gyorsírók irodájában, azonban nem találtam meg és így kénytelen vagyok általánosságban visszautasítani felháborodással azt a sértő hangot és ellenséges magatartást, amit tegnap Lazarescu szenátor a kisebbségekkel szemben tanúsított, gyűlöletet szítva az ország különböző jai között. Lazarescu szenátor tegnap, tegnapelőtt pedig Mosoiu tábornok helyénvalónak találták, hogy támadják a magyar csendör-séget, amelyet Lazarescu úr bizonyára Jasi külvárosai-ból ismer?

— Nem érzem magamat sem hivatva, sem kötelezve, de még feljogosítva sem arra, hogy a magyar csendör-séget védelmezem. Azt hiszem, teljesen elégséges a tényleges helyzet megvilágítására, ha leszögezem, hogy maga a kormány kijelenti, a javaslat indokolásában, hogy a magyar csendör-ség humánusan és méltóságteljesen teljesítette kötelességét. A javaslat előadója pedig, akinek volt alkalma ezt az intézményt megismerni, ugyancsak úgy nyilatkozott,

hogy a magyar csendör-ség az elkerülhetetlen emberi hibákat leszámítva, hivatása magaslatán állott.

— Ha Lazarescu és Mosoiu tábornok uraknak nem irányadó az erdélyi román vezetők véleménye, akkor forduljanak a saját volt miniszterükhöz, Tatarescu urhoz, aki 1924-ben közigazgatási ankétot tartott Lugoson. Ezen az ankéton jelen voltak az összes román vezetők és azon Gheorghe Popovici görög katolikus esperes, akkor a szenátus alelnöke, azt mondotta, hogy a csatolt területek lakossága megdöbbenéssel látja azt a nagy különbséget, ami a régi magyar és a mostani csendör-ség között van.

— Kijelentette, hogy a régi csendör-ség méltóképen képviselte az állami hatalmat és már megjelenésével is tekintélyt keltett. Erre a nyilatkozatra Tatarescu miniszter akkor kijelentette, hogy mindezt nagyon jól tudja, mert más helyen is hallotta. Az az ő főtörekvése is, hogy a mi csendör-ségünket is a magyar csendör-ség színvonalára emelje.

— Szenátor urak, én csak ezt konstátálom és ezt fájdalommal teszem, hogy úgy Lazarescu úr tegnap, mint Mosoiu tábornok úr tegnapelőtti azzal a nyilvánvaló céllal támadták a magyar csendör-séget, hogy sovinszta és nacionalista frázisokkal hangulatot keltsenek itt a kisebbségek és különösen a magyar kisebbségek ellen. Meg vagyok győződve, hogy ez az eljárás, amelyet felháborodással utasítunk vissza, nem talál visszhangra a román közvéleményben és biztosítom ezeket az urakat, hogy ilyen eszközök felhasználásával súlyosan vétkeznek az állam magasabb érdekei ellen és kárt okoznak még a saját pártjuknak is.

Gyárjás Elemér szenátor beszédét a szenátus nagy tapsal fogadta.

Mindezek után pedig alább közöljük a törvény szerinti szövegét Gagyai Jenő miniszteri osztálytanácsosnak, a Csendör-ségi Lapok munkatársának fordításában:

A csendör-ség szervezetéről szóló törvény.

I. CIM.

Általános határozmányok.

1. §. A csendör-ség katonailag szervezett őrtest, melyet azért állítottak fel, hogy a községekben vigyázzon az állam biztonságára, a közrend fentartására, valamint a törvények és szabályrendeletek végrehajtására.

2. §. A csendör-ség a belügyminisztérium fennhatósága alá tartozik. Rendes és rendkívüli szolgálata tekintetében azoknak a hatóságoknak áll rendelkezésére, amelyeknek a törvények általános rendőri hatáskört biztosítanak.

3. §. A csendörtisztek szolgálati állása, fegyelme, előléptetése és házassága a katonai törvények és szabályzatok határozványainak vannak alávetve, amelyeket velük szemben a hadügyminisztérium alkalmaz.

A csendör legénység fegyelme hasonlóképen a katonai törvények és szabályzatok határozványainak van alávetve, kivéve a jelen törvényben felsorolt kivételeket.

II. CIM.

A csendör-ség szervezete.

I. FEJEZET.

Területi alakulatok, szolgálatok és iskolák.

4. §. A csendör-ség szervezete a területi alakulatokat,¹⁾ a szolgálati ágakat és az iskolákat foglalja magában.

Területi alakulatok a következők: őrök, szakaszok, légiók, felügyelőségek és egy főfelügyelőség.

5. §. Egy csendör-ségi felügyeleti területét több község alkotja. Kivételes esetben egy község területére is kiterjedhet, ha a népesség nagysága, sűrűsége, a község jelentősége vagy a közrend és közbiztonság ezt szükségessé teszi.

1.) A közbiztonsági szolgálatot teljesítő csapatalakulatokat kiterjedt elhelyezésük miatt „területi alakulatok”-nak nevezi a javaslat.

Dino Grandi olasz külügyi államtitkár hivatalos látogatása Budapesten: A lelkesen ünneplő tömeget fasiszta karlendítéssel üdvözli.

Az őröt őrvezető vezeli; s oda megfelelő létszámú csendőr van beosztva, akiknek száma azonban ötnél nem lehet kevesebb.

Több őr egy szakaszt alkot egy szakaszparancsnok vezetése alatt. A beosztott csendőrök száma a szolgálat követelményei szerint változik.

A szakaszok légiókba csoportosulnak egy százados vagy őrnagy parancsnoksága alatt, aki mellé alantos tisztnek van beosztva.

Több légió a felügyelőséget alkotja egy ezredes vagy dandártábornok vezetése alatt, akihez főtisztek vannak beosztva, mint ellenőrző szervek és alantos tiszt a szolgálat ellátására.

6. §. A tisztek és csendőrök hivatásszerű kiképzésére szolgáló iskolák a közbiztonsági csapatalakulatoktól függetlenül közös vezetés alatt vannak, s külön felügyelőséget alkotnak.

Az iskolák a következők:

a) Előkészítő iskolák a csendőrjelöltek²⁾, rendőrközegek³⁾ és a szakaszparancsnokok részére;

b) Szakiskola a csendőrség tisztjei számára.

Az iskolák szervezetét és tanrendjét külön szabályzat fogja megállapítani.

7. §. A szolgálati ágakat főtisztek vezetik, akiknek alantos tisztek és polgári személyek állanak rendelkezésükre a költségvetés előirányzata szerint.

A szolgálati ágak a következők:

a) gazdaságkezelés;

b) számellenőrzés;

c) műhelyek;

d) raktárak.

8. §. Az összes alakulatok, szolgálati ágak és iskolák alkotják a csendőrséget, melynek vezetője és parancsnoka egy dandár- vagy hadosztály-tábornok, csendőrfelügyelői címmel. A főfelügyelőt királyi kézirat nevezi ki a belügyminiszter által — a hadügyminiszterrel történt megállapodás után — tett előterjesztés alapján, a csendőrség tábornokai közül.

9. §. Az egyes alakulatok területi illetékességét, valamint az alakulatok, intézetek és iskolák székhelyét miniszteri rendelet fogja megállapítani. Létszámukat is a jelen törvény alapján kiadandó rendelet fogja megállapítani.

II. FEJEZET.

Személyzet.

10. §. A csendőrség személyzete tisztekből, csendőrökből, polgári tisztviselőkből, mesteremberekből, munkásokból és szolgákból áll.

1. A tisztek kiegészítése.

11. §. A csendőrség tisztjeit a hadsereg tényleges tisztikarából kapja, a csendőrfelügyelőnek a belügyminisztérium útján a hadügyminisztériumhoz intézett kérésére.

A tisztek saját kérésükre léphetnek át a csendőrséghez, a következő feltételek mellett. Ha

a) az illetőt minden előjárója, aki alatt szolgált, jól minősítette;

2.) Próbacsendőrök.

3.) Rendészeti megbizottak, a rendőrhatalóság és a rendőri közeg között álló jogkörrel. Csak a királyságban vannak meg, Erdélyben nincsenek.

b) hadnagyi vagy főhadnagyi rendfokozatban van legalább két éve;

c) a hadnagy legalább a 25-ik, a főhadnagy a 30-ik életévét betöltötte.

Jogot végzett vagy jogtudor tisztek előnyben részesülnek.

A tiszteket a csendőrségnél akkor véglegesítik, ha elvégzik a csendőrtiszti szakiskolát és ha egy évi próbaszolgálatuk van a területiális alakulatoknál.

12. §. Abban az esetben, ha az évi szükséglet nem kerülne ki a hadsereg tényleges tiszteiből, tartalékos tiszteket is fel lehet venni a következő feltételek mellett:

a) az illetőnek tartalékos hadnagyi vagy főhadnagyi rendfokozatúnak és legfeljebb 30 évesnek kell lennie;

b) legyen legalább is jogi abszolutórium; a)

c) örvendjen jó hírnék a társadalomban;

d) kérvényéből tűnjék ki, hogy hivatalfőnökei jól minősítették.

Véglegesítésük a 11. §. feltételei alapján történik.

13. §. A csendőrség tisztjei a hadsereg tényleges állományába tartoznak és kombattánsoknak tekintendők.

A tiszteket a csendőrségnél királyi rendelettel véglegesítik.

A véglegesítés időpontjától kezdve a tartalékos tiszteket hivatalból felveszik a hadsereg tényleges állományába.

A csendőrség véglegesített tisztjeit külön veszik fel a hadsereg évkönyvébe.

2. A (továbbszolgáló) csendőrök kiegészítése.

14. §. A csendőröket az egyes felügyelőségek olyan jelentkezők közül veszik fel, akik katonai szolgálati kötelezettségüknek eleget tettek és tizedesi vagy szakaszvezetői rendfokozatot értek el; 25. életévüket betöltötték és megfelelnek a következő feltételeknek:

a) román állampolgárság;

b) jó hírnév a társadalomban és igazolt jó magaviselet a katonai szolgálat ideje alatt;

c) legalább négy elemi osztály elvégzése. A magasabb iskolákat végzettek előnyben részesülnek;

d) törvényes szabályszerű testmagasság;

e) teljesen egészséges állapot, amit a törvény végrehajtási utasítása alapján megszervezett orvosi bizottság vizsgál meg és bizonyít;

f) ne legyen büntetve olyan közönséges bűncselekmény miatt, amelyet csendőrségi szolgálata alatt követett el;⁴⁾

15. §. A csendőröket a csendőrségnél akkor véglegesítik, ha elvégezték az előkészítő iskolát és egy évig valamely örsön szolgálatot teljesítettek.

3. A segédszemélyzet kiegészítése.

16. §. A tisztviselők, mesteremberek, munkások és szolgák kiegészítésének módját a jelen törvény 55. §-ában előírt külön szabályzat szabályozza. Ennek elkészültéig rájuk nézve is az állami köztisztviselőkről szóló törvény határozványait kell alkalmazni.

4. Eskü.

17. §. A véglegesítés alkalmával a tisztek és a csendőrök egyaránt a következő szövegi esküt teszik le: »Hűséget esküszöm a király Öfelségének; esküszöm, hogy alávetem magam az alkotmánynak, az ország törvényeinek és a katonai fegyelemnek, hogy megtartom a hivatali titkot és szolgálatom teljesítése közben azt a hatalmat, amelyet rám bízta, kizárólag a közrend, a közbiztonság védelmére és a törvények végrehajtásának keresztülvitelére fordítom«.

Ez az eskü a csendőr könyvébe is beírandó.⁵⁾

4.) Azokra a csendőrijelenikezőkre vonatkozik, akik mint sorozott csendőrök már szolgáltak a csendőrségnél.

5.) Olyan, mint nálunk a katonakönyv volt. Részben az anyakönyvi lapot is pótolja.

III. FEJEZET.

Fölé- és alárendeltség; katonai fegyelem.

18. §. A csendőrség tisztjeire nézve a föl- és alárendeltségi viszony ugyanaz, mint amelyet a hadseregben való előléptetésről szóló törvény ír elő.

19. §. A csendőrök rendfokozatai a következők, felfelé menően:

próbacsendőr = szakaszvezető;

csendőr = szakaszvezető;

járőrvezető = kiképző szakaszvezető (sergent instructor);

örsvezető = örmester;

szakaszparancsnok = tiszthelyettes (plutonier major).

20. §. A csendőrökkel szemben alkalmazható fegyelmi fenyítések a következők:

a) szóbeli megintés;

b) írásbeli megintés;

c) a laktanyából való távozás eltiltása;

d) elzárás;

e) megfeddés öt napig terjedő zsoldelvonással. Ezt a büntetést legfeljebb havonként egyszer szabad alkalmazni;

f) magánfogság;

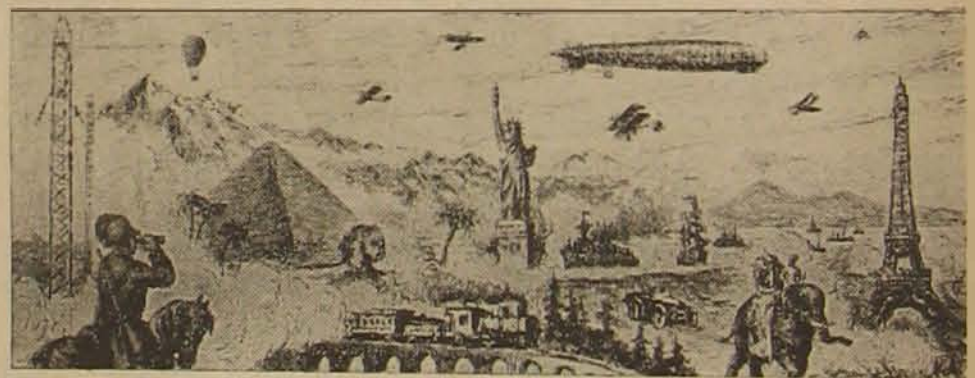
g) fegyelmi úton való áthelyezés;

h) eltávolítás.

Az a) és b) alatti büntetéseket az járőrvezetőtől felfelé való előjárók, a c) alatti örsvezetőtől felfelé, a d), e) és f) alatti a légióparancsnoktól felfelé valamennyi előjáró alkalmazhatja. Egyéb büntetéseket csakis a 26. §-ban előírt bizottság előzetes értesítése után lehet kiszabni, amely ezt a felügyelőségekkel is közölni köteles.

21. §. A tiszteket és a csendőröket a közrendészeti vagy igazságügyi szolgálatuk gyakorlása közben elkövetett bűncselekmények miatt a rendes (polgári) bíróságok ítélik el, amint a büntetőtörvénykönyv szabályai a többi közrendészeti személyre és közegre nézve előírják.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Borravaló! A németek »Trinkgeld«-nek hívják, Törökországban »baksis« a neve. Azaz, pardon, csak volt. Csak volt, mert amióta Kemal pasa a »beteg embert« a gyógyulás útjára vezette, azóta a sok különféle kórokozó bacillus kiölésével a »baksis« virulenciája is megszűnt. A németek között is mind ritkábban hallani azt a szót: »Trinkgeld«. Nem dicsérő arra, aki adja, megalázó arra, aki elfogadja. Nálunk azonban, sajnos, éppen úgy szokásban van, mint volt ezelőtt tíz vagy ötven évvel. Nem is szokás nálunk a borra-
valórendszer, hanem intézmény. Intézmény, melyet a külföldön is tudnak rólunk és amely nem a legjobb propagandaeszköz mellettiünk. Nem régen történt Bécsben, hogy egy úr, budapesti szokásához híven, a villamoskalauznak akarta adni azt a 2 vagy 4 groschent,

ami a jegy megváltása után pénzből még visszajárt. »Nem vagyunk Budapesten!« — mondotta a villamoskalauz.

*

Hát igen! Budapesten egy ilyen »frech« jelelet helyett feszes tisztelgést kap érte azon szavak kíséretében: »köszönöm szépen!« Nem ideálom sem ez a bécsi, sem ez a budapesti kalauz. Tisztelegjen, köszönje meg, de ne fogadja el. Ezt szeretném nálunk látni.

*

Szállodai vendég vagyok. Nem a Ritzben. Szerényebb, kisebb szállodában. Esetleg vidéken, az egyik »Koroná«-ban. Friss víz kellene. Csengetek. Hiába! Le akarom keféltetni cipőmről a port. Csengetek. Nem jelentkezik senki! Fogom a lavórt, kimegyek a csap alá, esőköpenyem hélésével pedig sűrű ráhuhúkolás kíséretében kifényesítem a cipőmet. Három álló napig nem látok senkit a személyzetből. Mikor három nap múlva elhagyom a szállót, sorfalat állanak diszkréten szobaasszony, szobalány, londiner, portás, liftes, sokszor még a surolóasszony is és várják a — borra-
valót.

*

Az autótaxikon tudvalevőleg 20%-al kevesebbet kell fizetni, mint amennyit a taxamérő óra mutat. Ezt azonban sokan nem tudják és odaadják a teljes összeget, mire a sofförök persze sietnek felvilágosítani az utast, hogy: »Kérem az adott pénzből önnek 20% visszajár«. Akad azonban a sofförök között olyan is, aki nemcsak hogy ezt nem teszi, de még mindig úgy néz az emberre, mintha az a 20% magától értetődő járandóság volna s csak ezen felül kell megmutatni a »pasi«-nak, hogy »jó fuvar« volt-e vagy sem? A sofför előtt ugyanis kétféle ember létezik: »jó« és »rossz fuvar«. Rossz fuvar az, aki csak a 20%-ot hagyja nála, jó pedig az, aki ezt még 20-szal megtoldja. Nem tudom különben megérteni, hogy miért adunk csak a villamoskalauznak és sofförnek borra-
valót s miért nem pl. a — mozdonyvezetőnek?!

*

E. Janningset akarom látni a filmen. Váltok moziba egy jegyet. A jegyért lúszszorosát fizetem annak az összegnek, amennyiért békében a bécsi Burgtheaterben egy tiszt a Parsifalt vagy Faustot végignézhetne. No mindegy! A sokat szidott k. u. k. időknek vége s a Práterben vasárnap délutánonként nem piroslik már a debreceni bakák waffenrokjának hajtókája; elég az ahhoz: a mozijegy ára borsós. A ruhatárban darabonként kapom ellenszánulázza a felöltőt, esernyőt, kalapot, sárcipőt, mire kesztyűimet és a sálát gyorsan elrejttem a zakóm zsebében. A bejárónál műsort kínál egy ember, megveszem, pedig szeretném neki megmondani, hogy én egyesegyedül E. Jannings legújabb alakítására vagyok kíváncsi és hogy nekem erre a műsorra absolute semmi szükségem nincs. Amikor az előadás vége felé jár, a mozi sötétjében egyszerre csak fölém hajlik egy fej és a fülemben suttogja: »Nagyságos úr, kikészítem?« Kit? Mit? Meg van ez bolondulva? Engem akar kikészíteni? Ő azonban jártas már az efféle meglepődésekben és megnyugtató mosollyal mondja: »A ruhatáros vagyok«. Hja, persze ruhatáros! Az más! Persze, hogy készítse ki! Ez a »kikészítés« annyit jelent, hogy amikor vége az előadásnak, nekem nem kell a mozi 15—20 vendége között a ruhatárnál »tolongani«, hanem a ruhatáros

asszony felöltőmet odahozza a helyemre. Mikor azt kérdezi: »Mind megvan nagyságos úr?« akkor ezzel jelezni akarja, hogy ő nem »egy« darabot, de »többet« hozott be, amit persze figyelembe kell venni a borra-
való kiméreténél.

*

De olyan helyeken, olyan személyeknél is gyökeret vert a borra-
valónak visszatetsző, megalázó rendszeressége, ahol s amelyeknél igen kényes hallani az embernek, ha kérdi: Mivel tartozom? Azt a választ kapja: Az úrra bízom. Vagy: Amennyit tetszik adni. Ne mélyedjünk most afelett vitába, hogy mennyire ellentétben áll ez a válasz a becsületes munka és az emberi méltóság fogalmával, se önmagunktól ne kérdezzük, vajjon helyes-e, korrekt-e tőlünk, ha erre a portást, borbélysegédet, hordárt, pincért, ruhatárost ráneveljük. Most csak annak az illetőnek helyzetével foglalkozzunk, aki idegenből, tehát egy merőben más világból csöppent bele ebbe a mi borra-
valós életünkbe s akit a válasz: »Az úrra bízom«, »Amennyit tetszik adni« stb., újból és újból dilemma elé állít. Most egy ember, aki szereti a rendet és igazságot, aki nemcsak saját maga méltóságát, de az általános emberi méltóságot is valamennyire szíven viseli, ilyen esetekben mindig kényes dilemma elé kerül. Mit fizessen, hogy ne fizessen fölösleges módon háromszor annyit, amennyi a végzett munkáért kijárna? Mit fizessen, hogy ne fizessen kevesebbet, mint amennyit hasonló esetben, hasonló helyzetben, hasonló alkalomkor a »többiek« fizetni szoktak, hogy ne lássék ő sem »smucig«-nak!? Ezt azonban precizen sohasem fogja megtanulni, mert ugyan azt az összegű borra-
valót, amit egyik helyen kétrét hajolva köszönnek meg, a másik helyen köszönés nélkül, alig palástolt fitymálással dugják zsebre. Ha a járatlan idegen a kapurthalai maharadsa, akkor még hagyján. Ez úgy segíthet magán, hogy borra-
való fejében mindig a tízszeresét adja annak az összegnek, amelynek feléről azt gondolja, hogy elég volna. De mit csináljon az, akinek magának is szigorú beosztással kell élnie, de viszont korrektség tekintetében egy jottányival sem hajlandó a maharadsa mögött maradni? Aki nem akar sem többnek, sem kevesebbnek látszani, mint aki s aki elvből nem óhajt sem többet, sem kevesebbet adni, mint a végzett munkának józan, racionális ellenértékét?

*

Az esztelen borra-
valózás speciális magyar betegség, kapcsolatban van a magyar úrhatnámsággal és könnyelműséggel. Vendéglőkben, kávéházakban a külföldön mindenütt megvan a százalékos rendszer. Nálunk ezt nem lehet megcsinálni. Azaz, hogy mégis lehet. Amikor a szerbek Pécsen voltak, máról-holnapra elrendelték a borra-
való törlését. A pécsi kávéosok és vendéglősök máig is megtartották és a számlához 10%-ot hozzáírnak. De ha egy idegen vetődik Pécsre és a 10%-on felül is ad borra-
valót, nem figyelmeztetik, hanem zsebrevágják. Egész existenciák vannak, amelyek a borra-
valóra vannak alapítva. Nagyforgalmú helyeken a tulajdonosok egyes alkalmazottaknak egyáltalában nem adnak fizetést, azzal, hogy úgyis kapnak kiadós borra-
valót. Csoda-e aztán, ha az ilyen ember valósággal kikényszeríti a borra-
valót? Nem csoda, mert nem borra, hanem kenyérre kell neki.

*

Az lenne a helyes, ha az ember a másokban, aki neki valamilyen munkát végzett, olyan valakit látna,

aki érdemes a tiszteletre és megbecsülésre. A szónak szigorúan vett értelmezésében azonban tiszteletről és megbecsülésről nem beszélhetünk akkor, amikor »borra-valót« adunk, mert helyes elgondolás szerint egy olyan pénzüsszeget, melyet mi önkéntesen, saját kényünk-kedvünk szerint szabunk meg, csak koldusnak adhatunk. Ezt azonban nem azért, mert a koldust lenézzük, hanem, mert a koldus nekünk nem végzett semmi munkát, tehát egész természetes, ha a neki juttatandó összeget belátásunktól, szíviunktól és pénztárcánktól tesszük függővé. A hordárnál, pincéernél, stb. másként áll a dolog. Ezek egy bizonyos — értékben meghatározható — munkát végeztek nekünk, amelyért nem »borra-való«, hanem meghatározott ellenértékelés jár.

*

A borra-valóból élő emberek egy része jól jár, a másik része rosszul. Aszerint, amint egyesek a kapurthalai maharadsát, mások pedig a B-listás tisztviselőket és szerződésnélküli színészeket szolgálják ki. Befejezésül meg kell jegyezni, hogy a B-listás tisztviselők és szerződésnélküli színészek valamivel többen vannak — legalább is nálunk — mint a — maharadsák.

Figyelő.

VIZ MÁTÉ
th. őrsparancsnok
levele unokaöccséhez
PERSZE LŐRINC
gy. csendőrhöz.

Kedves Öcsém!

Mindkét leveledet megkaptam s hogy most nem mindjárt dorgatóriummal kezdem, ezt őrsparancsnokod, régi öreg barátom levelének köszönheted.

Szinte látom az arcodon a meglepetést a levelet illetőleg, hisz nem is sejthetted, hogy ily közeli viszonyban vagyok őrsparancsnokoddal. Hát pedig, kedves Öcsém, most elárulhatom, hogy régi barátság fűz az öreg Tar Sándorhoz, akivel annak idején együtt voltam altisztiben s aki első volt hetven ember közül. (Hogy ki volt a második, kérdezd csak meg tőle!) Hogy mindezt hallgattam erről, az szándékosan történt, édes Öcsém! Ugyanis, amikor az őrsére kerültél, én fokozatosan megszüntettem Vele a levelezést, mert még a látszatát is el akartam kerülni annak, hogy régi barátságunkat esetleg érdekedben akarnám hasznosítani.

Most azonban, amidőn láttam, hogy már a saját lábaidon is meg tudsz állni, elérkezettnek láttam az időt arra, hogy felújítsam régi barátságunkat. Tettem ezt annál is inkább, mert utóbbi leveleid olvasása után igazán nem tudtam elképzelni, mi lehet az oka annak, hogy egy ilyen kiváló őrsparancsnok keze alatt lévő legénységet oly idegesség fog el a szemle előtt, jól lehet, a szemle egyáltalán nem újság, hisz minden évben elég van belőle, hogy az ember hozzá szokhassék.

Írtam tehát őrsparancsnokodnak, hogy megíudhassam, hogy a leveleiből ismert és minden kópéságra kész legénység a szolgálatteljesítést illetőleg is olyan-e, amilyennek te írtad?

Öreg barátom válasza ma érkezett meg s a nem remélt kellemes csalódásnak köszönheted, hogy leveleidre ily gyorsan válaszolok.

Őrsparancsnokod ugyanis mindenkivel — Vojcsikot se véve ki — meg van elégedve s azt írja, hogy sokkal szívesebben elnézi ártatlan csinjeiteket, ha a túlaradó fiatalság néha korlátokat is érint, — semhogy minden szabad időtöket — ahogy sokan teszik, a laktanyán kívül töltsétek, annál is inkább, mert kötelességteket mindannyian kifogástalanul teljesítitek.

No látod, édes Öcsém, ennek igazán örülök, de most már aztán egyáltalán nem értem, hogy mire való az a szemle előtti idegesség? Hisz, ha úgy áll a dolog, ahogy őrsparancsnokod írja, semmi okotok sincs arra, hogy a szemlére aggodalmasan gondoljatok akár rendes, akár meglepő legyen az.

Egyébként is jegyezd meg jól magadnak s ne téveszd soha szem elől, hogy a szemle *ünnep*. Ünnepnapja az őrsnek és a legénységnek. A szemle csak annak mumus és csak annak kell attól félnie, akinek nincs rendben a szénája s aki mindig csak azt lesi, hol bújhatik ki a kötelességteljesítés alól. Ha valaki az iskolában a tananyagot alaposan elsajátította és az elsajátított anyaggal az őrsön rendszeresen foglalkozik, a gyakori ismételtetéssel rövid idő alatt úgy bevésszük agyába minden paragrafus, mint a Miatyánk. A Miatyánkot pedig nem lehet, úgy-e, elfelejteni?

Ha megfogadjátok e jó tanácsot, akkor aztán még annak is, aki olyan nehezen tanul, mint Vojcsik, nem kell lesnie, mikor ir alá a szárnyparancsnok helyettes úr! De meg arra sem lesz szükség, hogy a szomszédos őrsöknél érdeklődjétek a szemle eredményéről s nem kerül senki olyan kellemetlen helyzetbe, mint Szélpál barátod, a sorsát méltán megérdemlő Szatyor Tamás, feketelaki csendőrrel. Különben mindezt fölösleges is volt elmondanom, mert tudom, hogy őrsparancsnokotok is ilyen irányban oktat benneteket, de hát ez a levél csak neked szól, rád meg rádfér egy kis dorgatórium...

Csodálkozol úgy-e, édes Öcsém, a dorgatórium miatt? Nincs okod azonban a csodálkozásra, mert levelem elején csak azt írtam, hogy nem kezdem dorgatóriummal a levelet, de hogy mi lesz a befejezés, arról semmit se szóltam. A fejmosást azonban megérdemled.

Ide figyelj! Az utolsó leveleddel érkezett öreg édesanyád levele is, amelyben panaszkodik, hogy bár húsz pengőt küldtél neki a husvétii ünnepekre, de még az utalványra se írtál egy szót sem. Hát, Öcsém, ez nem eljárás! Így küldhetsz pénzt az órásnak, ha órát vettél részletre, de nem édesanyádnak, aki minden pénzét rád költötte, míg csendőr nem lettél. Az ilyen pénzküldemény alamizsna s aki csak alamizsnával gondol szülőanyjára, az hálátlan gyermek. Ez az oka annak, hogy a mult héten felétek jártomban nem látogattalak meg s ezért haragszik most is

szerető nagybátyád:

Víz Máté th.

Amidőn 1849 január 24-én a feldunai honvéd hadtest Aulich-hadosztálya éjjeli menetben rettenetes fáradalmak közt kelt át a Sturecen, Görgey Artur tábornok, hadtestparancsnok, szintén jelen volt ott és a terepet szemrevételezte. Szórmés burdában és hosszúszerű csizmában gyalogolt a honvédek között, akik a sötétben nem ismerték fel. Két huszár haladt el mellette, gyalog vezetve lovaikat. Egyikük káromkodva szidta a nehéz szolgálatot, a rossz utat, de különösen a szelet. Elégedetlenkedett, hogy még pipára sem gyűjthet. Görgey ezt hallja, szó nélkül átveszi a lovat, a huszár rágyújt, de lovát csak tovább vezeteti a bundába öltözött ismeretlennel. Az egyik utásztiszt azonban megismeri a tábornokot és feszesen tiszteleg neki. A huszár észbekap és kegyelemért esedezik. »Légy hazafiasabb és tőrjél!« szól Görgey és otthagyja a megszeppent huszárt.

PERSZE LŐRINC
csendőr levele
nagybátyjához,
VIZ MÁTÉ
tiszthelyetteshez.

Kedves Nagybátyám!

Levelét megkaptam s jól lehet, tartalma olyan volt, hogy »címzett« nem igen dicsekedhetik vele, mégis felolvastam bajtársaimnak s ezzel természetesen elismertem, hogy Nagybátyámnak tökéletesen igaza van!

Szinte jól esett az a felzúdulás, amivel levelének különösen az édesanyámra vonatkozó részét fogadták s egy cseppet sem nehezteltem Vojcsikra, aki vigyorogva vetette oda, hogy: no Lőrinc, én soha életemben nem kaptam ilyen dugót!... Kovács Mózes székely csendőr se hagyta szó nélkül a dolgot s azt mondta, hogy majd megtudom, mit jelent az édesanya, ha egyszer nem lesz, úgy mint neki! Milyen szívesen írna ő minden héten haza Erdélybe, csak volna kinek!

Nagyon, nagyon szégyeltem magam kedves Nagybátyám, de az se esett kevésbé rosszul, hogy errefelé jártában elkerült engem. Belátom azonban, hogy megérdemeltem s mivel az őszinte bánat még a törvény előtt is enyhítő körülmény, enyhüljön hát meg irányomban kedves Nagybátyám, annál is inkább, mert levele vétele után édesanyámat öt napi szabadsággal azonnal kibékitettem és kontraktust kötöttem vele, hogy legalább minden hónapban írjon neki egy levelet...

Vojcsik ugyan erre azt mondta, hogy elég disznóság, hogy édesanyámnak egy hónapban csak egyszer írjon, Boriskának azonban — akitől pedig csak a kerítés választ el — hetenkint s ezt meg is fogja Nagybátyámnak mondani, ha egyszer még erre jár... (Én ezt azért írom meg jó előre, hogy ne tessék Vojcsiknak semmit elhinni, mert ő nagyon diinos Boriskára, amiért a csendőr-miatyánkot hamarabb megtanulta, mint ő.)

Különben ennek a Vojcsiknak disznó egy szerencséje van! Tessék elképzelni, hát nem a csendőr-miatyánkot kérdezte tőle a százados úr a szemlén?

A szemlén bizony, mert hála a magasságbélinek, szerencsésen túl vagyunk rajta.

Ha megengedi kedves Nagybátyám, hát leírom, hogy hogyan is volt az az egész szemle.

*

Nem volnék őszinte, ha azt mondanám, hogy meglepetésszerűen ért minket a dolog, mert hála legyen néhai való Puskás Ferenc huszárfőhadnagy úrnak, aki a telefonszólókánkban meghonosította, idejekorán értesültünk a készülő veszedelemről.

Hiszen igaza van kedves Nagybátyámnak, hogy van olyan a mi őrünk, hogy kibírja a rendest is meg a meglepőt is, de azért csak van valami igaza Kakas törzsörmeister úrnak is, aki váltig azt hajtogatja, hogy a meglepetés csak a sorsjegyben jó, abban is csak akkor, ha kihúzzák a főnyereményt.

Ahhoz sem igen fér kétség, hogy a szemlét már megszokhattuk. Erre megint a Szélpali tud kádenciát. Azt mondja, hogy Mari néninek (ez a főzőnő) minden hónapban fáj legalább két hétig a foga s mégse akarja megszokni. No, de azért nincs semmi baj, kedves Nagybátyám, mert nyugodt lekiismerettel írhatom: nem volt még szemle, amelynél dícséretben ne részesültünk volna.

Most azonban nem volt olyan nagy a druk, hisz a százados úr már régen parancsnokunk s mindnyájunkat jól ismer s így igazán ünnep, ha közénk jön. (Itt csak melleleg jegyzem meg, hogy ennek a Vojcsiknak sehogysem megy a fejébe, hogy lehet a szemle ünnep. Azt mondja, hogy a szemleutasításban olvasta egyszer, hogy ünnepen nem lehet szemlét tartani.)

Az ünnepre azonban, legyen az akár pirosbetűs, mint a vasárnap, akár feketebetűs, mint a szemle, készülni szokott ügye, mindenki? Így hát, kedves Nagybátyám, a vett értesülés után olyan volt az őrünk, mint a nyüzsgő hangyaboly.

Mari néni az öregekkel az udvaron foglalatostkodott. Az ágyak rendbehozatala Vojcsikra meg a gyakorlatlira lett bízva...

— Vojcsik, kész vagytok-e már? — kiáltottam be a szobába. Mivel választ nem kaptam, benyitottam s hát látom, hogy a gyakorlati az ágy előtt áll, mellette Vojcsik Szuttal a kezében s hangosan olvassa: »A csendőr a szalmazsákot akként rázza fel, hogy a szalmazsák felülete...«

— Ugyan Vojcsik, — szóltam rá dühösen, — még itt sem tudsz a Szuttól megválni. Így délig sem lesztek készen!

— Hadd csak, Persze, — válaszolta Vojcsik — ami biztos, az biztos... De aztán én itt közbevágtam s nem engedtem a mondatot befejezni.

— Napos vagy Vojcsik úgyis, menj csak a postáért, nemsokára már nyolc óra. Az ágyakat majd én elintézem.

Vojcsik elment a postáért, mi meg nekiláttunk az ágyaknak. Amikor kész voltunk az ágyvetéssel, egy-egy jó nehéz székkal olyan simára vasaltuk azokat, hogy gyönyörűség volt ránézni. Azután vizes ruhakefével szép csikokat keféltünk a takarókra s úgy csillogott minden ágy a reggeli napsütésben, hogy no!

Alighogy készen voltunk az ágyakkal, jött Vojcsik a postáról s izgatottan újságolta, hogy már a postáskisasszony is tud a szemléről...

— Vojcsik, Vojcsik, — szólalt meg Szélpali, — bizonyára eljárt a szád s még megtudja a százados úr, hogy mi jöelőre tudunk a meglepetésről s akkor pedig baj lesz...

Vojcsik megbotránkozva utasította vissza a vádat és méltán, kedves Nagybátyám, mert mindnyájan tudjuk, hogy még harapófogóval sem lehet kiszedni valamit belőle. Dehát Szélpál nem azért szélpali, hogy a kíváncsiság békét hagyjon neki. Nagyon fúrta az oldalát, hogy mit tudhat és honnan Mariska kisasszony. Szedte a sátorfát s átszaladt a közeli postára bélyegért.

Nemsokára mosolyogva jött vissza s már az ajtóból kiáltotta: No, gyerekek, igaza van Ben Akibának vagy hogy híjják, hogy nincs titok a nap alatt. Képzeljétek, alighogy belépek Mariska kisasszonyhoz a postára, azzal fogad, hogy: »drukkol-e Szélpál úr?«

— Mitől? — kérdem én.

— Hát a szemlétől.

— A szemlétől? Hát ezt már honnan veszi a kisasszony?

— Ugyan, Szélpál úr, — felelt Mariska kisasszony, — ne tegye magát. Hiszen maguk mindig sapkában járnak a postára, kalapot csak akkor tesznek, ha jön a szemle s így igazán nem kunszt kitalálni, hogy mikor jön a százados úr!

Nohát, itt tényleg nem árult titkot a Vojcsik. De ez mind semmi, fiúk! Alighogy befordulok a parókia felé, meglátom a plébános urat a verandán s odaköszönök neki.

— Adj Isten, őrmester úr, viszonzta a főúr. Mondja csak, az őrnagy úr vagy a százados úr jön-e szemlére?

Elállt a lélekzetem a meglepetéstől. Hát már a plébános úr is? Mit volt mit tennem, megmondtam, hogy a százados úr.

De aztán nem tudtam megállni, hogy meg ne kérdezzem, hogy honnan tud a szemléről a plébános úr?

Képek a berlini véres május elsejéről: Berlinben a kommunisták véres utcai harcot provokáltak május elsején. A barrikádharok számos halottjába és súlyos sebesültjébe kerültek a német nemzetnek.

Erre elnevette magát s azt felelte: »Hogyne tudnám, édes fiam, mikor a Mari néni már két nap óta olyan ragyogó hófehér kötényben szaladgál. Ügy-e, igazam van, tanító úr?

Hátra fordulok, hát ott áll a tanító úr mellettem.

— Nem tudom, miről van szó, kérem.

— Azt mondom éppen az őrmester úrnak, hogy jön a százados úr szemlére, — felelt a plébános úr.

— Nem hinném, kérem, — szólt a tanító, — mert az éjjel kétszer is jártam a laktanya előtt s a folyosón nem égett a lámpa. Pedig, ha a csendőr urak várnak valakit, akkor egész éjjel ég a lámpa, mint mondják, azért, mert elő van írva...

Hát erre aztán, kedves Nagybátyám, mi is elneveitük magunkat. Kovács Mózes meg azt mondta, hogy milyen jó, hogy ily jó nyomozó a tanító úr, mert Vojcsik bizonyára ma is elfelejtette volna meggyújtani a folyosólámpát.

Kilenc órára, kedves Nagybátyám, olyan volt a laktanya, mint egy civilház lakodalom előtt. (Rendes napokon olyan a laktanyánk, mint a civilház vasárnap.) Még Szeles tiszthelyettes úr sem talált semmi kifogásolni valót, pedig cz nagy szó, merl ő nem régen jött ki az őrsparancsnokképző iskolából s ott nagyon is megtanulta a hibakeresést.

Az őrsparancsnok úr nem volt idehaza. Ő tíz óra felé érkezett haza tanukihallgatásról. Ekkor már mindnyájan iskolánál ültünk. Fel se tűnt neki a gyönyörűséges rend, annyira megszokta már.

— Vojcsik, — szólt a tiszthelyettes úr, — készüljön, mert szolgálatba megy a próbacsendőrrel.

Vojcsiknak erre felragyogott az arca s a próbacsendőr szorongásteli arcáról is eltűnt a nyugtalanság. Ekkor azonban

Szeles tiszthelyettes úr odalépett az őrsparancsnok úrhoz és sügött valamit a fülébe.

— Ügy, az már más, — felelt a tiszthelyettes úr hangosan. Persze, hogy itthon maradnak. Én nem is gondolom a szemlére...

(Közben Szélpali le nem vette a szemét a vadonatúj kardbojtjáról és kesztyűről, amiket a tanukihallgatás alkalmával vásárolt a tiszthelyettes úr.)

— Foglalkozzanak tovább, mondta a tiszthelyettes úr, nekem dolgom van az irodában.

Éppen a Szutnál tartottunk, amikor egyszerre rettenetes motorzúgás zavarta meg a csendet. A motorzúgás a laktanya előtt elcsendesedett s pár perc múlva már hallottuk, hogy az előszobában a tiszthelyettes úr jelentkezik a százados úrnál.

Összeszedtük magunkat, hogy elnyomjuk az izgalmunkat. Hogy ez mennyire sikerült nekem, kedves Nagybátyám, nem tudom, de ha én is úgy néztem ki, mint Vojcsik és a gyakorlati, akkor szörnyű módon drukkolhatunk.

Körülbelül tíz perc múlva jött be hozzánk a százados úr. Épp Vojcsikon volt a sor, akinek a tiszthelyettes úr a következő feladatot adta:

— Ön, Vojcsik, egyedül fogolykíséreti szolgálatba van vezényelve. A körülbelül 20 kilométernyi távolságra lévő bírósági székhelyre kell a foglyot kíséreni. Útközben egy nagy kiterjedésű réten kell áthaladnia, ahol sem tanya, sem más lakott hely nincsen. Közben ráesteledik s a fogoly minden indok nélkül a földre veti magát s kijelenti, hogy nem megy tovább. Mit fog ebben az esetben csinálni?

— Karjánál fogva kényszeritem a továbbmenésre, — felelt Vojcsik.

Képek a berlini véres május elsejéről: A rendőrség egyik utcából kiszorítja a löntetőket.

— No és ha nem megy?

— Szállítóeszközt hozatok és felrakom rá.

— De hisz nincs senki a közelben, — válaszolt a tiszt-helyettes úr. Vojcsik erre aztán nem tudott válaszolni.

— No, próbacsendőr? — kérdezett tovább a tiszt-helyettes úr.

— Figyelmeztetem az engedetlenkedőt a törvény nevében a következményekre és fegyverhasználattal fenyegetem s ha ekkor sem megy, fegyvert használok ellene, — vágta ki egy szuszra a próbacsendőr.

Erre mindnyájan csóváltuk a fejünket, a tiszt-helyettes úr pedig tovább kérdezett.

— Kovács Mózes, ön öreg csendőr, magyarázza meg nekik, mit fog csinálni?

— Tiszt-helyettes úr, alázatosan kérem, egyedül vagyok-e a fogollyal? — kérdi Kovács Mózes.

— Hát persze, hogy egyedül van!

— Akkor jön! — felelte Kovács Mózes lakonikus rövidséggel.

Ezt aztán a százados úr nem firtatta tovább, hanem egyébként alaposan megforgatott bennünket, de úgy ment minden, mint a karikacsapás s egyáltalán nem volt oka szégyenkezni miattunk az őrsparancsnok úrnak.

Ebéd után volt a ruhavizsga. Ott sem volt semmi baj, csak akkor csóválta fejét egy kicsit a százados úr, amikor eléje állt Szélpali az egyik selejt zubbonyával (vagy három éve már ugyanazzal) s kérte, hogy ne vágjaszét, hanem hagyja meg kerti munkára. Pedig egész télen hordta szolgálatba a köpönyeg alatt a selma.

A százados úr másnap este utazott el az őrsről. Dél-előtti folyamán megtudtuk az előfogat rendelésről, hogy Bisztrára utazik. Szélpali mindjárt arra gondolt, hogy meg kellene telefonálni a szemlét Bisztrára. Erre természetesen csak akkor volt alkalom, amikor a százados úr elment ebédelni és az őrsparancsnok úr sem tartózkodott az irodában. Alighogy a százados úr elhagyta az irodát, Szélpali rögtön felhívta a bisztrai őrsöt s jóbarátját, Polyák András csendőrt kérte a telefonhoz. Közölte vele, hogy este »váratlan vendég« érkezik az őrsre. Mindnyájan örültünk, hogy ilyen simán tudtuk közölni a szomszédoknak szóló meglepetést s meg voltunk győződve, hogy még az őrsparancsnok úr sem fog semmit megtudni a dologról. Azonban a sors másképp akarta.

Hat óra felé ugyanis, amikor a százados úr a szemlét befejezte és a kihallgatást tartotta, megszólalt a telefon és Szélpál kérték a telefonhoz. Szélpál a sorban állott s így a százados úr a tiszt-helyettes urat küldte a telefonhoz. A tiszt-helyettes úr csak rövid igenekkel felelt s a végén azt mondotta, hogy intézkedni fogok »kisasszony« — s ezzel letette a kagylót. Felénk fordulva, gyilkos szemekkel nézett Szélpálra, aki annyira megzavarodott, hogy csak úgy liebegt, amikor rákerült a sor a jelentkezésnél. Szerencsére a százados úr nem kérdezősködött, hogy mit akartak Szélpalitól.

Ahogy a százados úr azonban elmotorozott, Szélpali rettentően kikapott a tiszt-helyettes úrtól, mert a postás-kisasszony azt telefonálta, hogy hat óra előtt küldje el a bisztrai magánbeszélgetés díját, mert zárlatot kell készítenie.

Hiába, ránk jár a rúd, kedves Nagybatyám!

Alázatosan üdvözli egész családjával együtt szerető unokaöccse
Persze Lőrinc gy. csendőr.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség története.

Irta: NEMESSZEGHY LÁSZLÓ ezredes.

(9. közlemény.)

A párizsi gárda legénységének zömét hadifogságba hurcolták. Az angol és spanyol hajókon rabszolgasorban, alátvetve gyűlöletes bánásmódnak, kegyetlen nélkülözéseket ismeretek meg. Ennyi balsors sem tudta azonban megtörni elszántságukat, állandóan a menekülésre gondoltak. Egy napon elvágta »La Vielle Castille« hajójuknak horgonyköteleit, a szerencsére bízva magukat, felhúzták az árbócot és elvitorláztak. Szerencsésen átsiklottak a spanyol-francia blokádon, s mintegy 24 embernek sikerült a francia vonalakhoz eljutni.

A folyton növekvő ellenállással szemben Napoleon Spanyolországba még egy zászlóalj párizsi gárdistát küldött le.

1811 szeptember 9-én ennek a zászlóaljnak jutott a veszélyes dicsőség, hogy Burgos előtt egy kikülönített erődöt védelmezzen. A megsemmisítő tűz alatt küzdve egy a hús ellen, a gárdisták maguk lehetetlennek tartották a visszatérést. Végre az ellenség soraiban egy véres utat vágva maguknak visszatértek.

Később befejeződven a spanyol háború, a gárda visszatér Párisba. Kiváló cselekedeteik az alkalmi zászlón »Danzig«, »Friedland«, »Alcoléa« és »Burgos« felírással lettek jelképezve.

Mialatt Napoleon 1812-ben az oroszországi hadjáratban távol van, Malet tábornok Napoleon egyik ellensége azon álhírral, hogy Napoleon Moszkvában elveszett, a hatalmat puccsszerűleg magához akarta ragadni. A kísérlet meghiúsult.

A hírre Napoleon Párizsban termett. Elégedetlen lévén a szereppel, melyet a párizsi gárda Malet összeesküvése körül játszott, Napoleon 1812 december hó 12-én megszünteti ezt a csapatot és helyébe 1813 április hó 10-én a párizsi császári csendőrséget (gendarmerie impériale de Paris) állította fel. Ezen csapat ezredesének címe Párizs városa fegyveres erőinek ezredese volt (colonel d'armes de la ville de Paris). A tisztek, altisztek és csendőrök a jeles burgosi csendőr légióból egészítették ki, képezték az újonnan felállított légió kereteit.

Első restauráció és száz nap.

A párizsi császári csendőrség az első restauráció alatt a »párizsi királyi gárda« (Garde royale de Paris) nevet vette fel. Napoleon visszatérése után a száz nap alatt újból a császárság alatti nevét vette fel, majd Waterloo után újból a »párizsi királyi gárda« nevet.

Második restauráció.

A párizsi királyi csendőrség neve alatt az 1816 január

10-én kelt rendelettel több különféle alakulat egyesítettett. Egy ezredes parancsnoksága alá lettek helyezve, ki a király kezeibe volt köteles esküt tenni. A királyi csendőrség 1021 főnyi létszámot számlált, köztük 456 fő lovast és 565 fő gyalogost. Kimagasló tettek nem fűződnek történelméhez.

Júliusi monarchia.

A Bourbonok elűzése után Lajos Fülöp polgári királyságának megalakulásakor egy 1830 augusztus 16-án kelt rendelet eltörölte a párizsi királyi csendőrséget és a városi gárdával (garde municipale) helyettesítette, melynek feladatává vált a testőrségi és rendőrségi szolgálat ellátása. Ezen új alakulat 1443 fő teljes létszámmal birt, 2 zászlóalj 4 századával és 2 lovasosztály 2 századdal számítva.

Mint már az I. Részben említve lett, Lajos Fülöp uralkodása jellegzetessé vált a különféle (legitimista, napoleonista és köztársasági) mozgalmakkal. A köztársaságiak mozgalma mindinkább szociális jelleget ölt. A hatalomhoz csak forradalom útján véltek jutni. Kitörése alkalmául egy kipróbált hívőknek, Lamarque tábornoknak temetését választották (1832 június 5.). A munkások, a politechnikusok és a nemzetőrség tüzérése megtámadja a katonaságot, barrikádokat emel s a koporsó körül támadt harc csakhamar áterjed a város nagy részére. A harc két napig tartott. A városi gárda is harcba lépett a fölkelők ellen s tevékeny része volt a lázadás elnyomásában. Az elszánt republikánusok St. Méry temploma körül harcolva, mind egy szálig elestek. Hasonló szerepe volt még a városi gárdának egy 1839 május 12-ei fölkelés elnyomásánál. Az utcai harc minden alkalommal lényeges veszteségeket okozott neki.

Már tárgyalva lett, hogy az elégedetlenség Lajos Fülöp uralkodása alatt mindegyre nő, végül a munkásság vezetése alatt Párizsban az 1848 február 22-ei forradalomban robban ki, mely Lajos Fülöp trónját megdönti s a második köztársaság megalakulásához vezet.

Február 22-én nagy tömeg lepi el az utcákat, reformot kiáltva. A kormány tétovázik, késlelkedik a nemzetőrség behívásával, hajnalra a régi forradalmi városrész, különösen St. Antoine utcái már el vannak torlaszolva; 23-án este a népszerűtlen Guizot miniszterelnök lakása előtt őrségen levő két század katona parancsnoka a fenyegető tömeg közé lövet, mire 50 halott és sebesült fekszik a porban. Erre kitér az elemi düh, a harangokat félreverik, a fákat kivágják, a lovasság feltartóztatására üveggel szórják tele az utcákat. Közös haragban olvad össze a nép és nemzetőrség, a vasrostélyokból dárdákat készítenek. A király nem mer határozni, a katonaság tétovázik.

A lovasság nem minden gyávaság nélkül még a küzdelem elején megtizedeltetik a városháza bejáratánál. A katonaság, mivel nincs kormány, mely parancsolna, nem támadja a barrikádokat. A város gyorsan a fölkelők kezébe jut, kik nagy tömegekben közelednek a Tuillériákhoz. Csak a Chateau d'eau laktanyájánál, mely az odavezető utat védte, állott ellen a vitéz városi gárda. A laktanyát azonban fölgyújtják s a hős védők hívek maradván esküjükhöz, elpusztulnak.

Lajos Fülöp királysága megbukott. Az új korszak gyűlölete a vitéz városi gárda ellen irányulván, az ideiglenes kormány a nép nyomására 1848 február 25-én feloszlatta azt.

Második Köztársaság.

A köztársasági kormány ragadván kezébe az uralmat, szükségesnek látja végül, hogy a városi gárda feloszlátása után a rendfenntartást mégis egy szervezett erőre bizza. Egy sor különböző alakulattal kísérleteznek, melyek hangzatos címeket viseltek, azonban egyik a másik után bizonyította be életképtelenségét. Ezek voltak: »a polgári

örség« (garde civique), »a városháza zászlóalj« (bataillon de l'hôtel de ville), »a lyoni zászlóalj« (bataillon Lyonnais), »a hegyvidékiek csapata« (Corps des Montagnards). Ezek a külvárosok szedett-vedett népéből, többnyire közönséges büntetésekből összeállított alakulatok csak elégedetlenségre szolgáltatott okot s inkább az egészségtelen és a köztársaságra is veszélyes izgatást szították, semhogy a nyugalmat állították volna helyre.

Végül is 1848 május 26-án valamennyi alakulat fel lett oszlatva, helyet adván a köztársasági gárdának (garde républicaine).

A köztársasági gárda nem tartozott a hadsereghez, hanem a belügyminiszter hatásköre alá utaltatott s a rendőr-főnök rendelkezései alatt állott.

Mint látni fogjuk, rövidesen megalakulása után rettetes megpróbáltatást kellett elszenvednie.

Az I. Részben már tárgyalva volt, hogy mik voltak az okai a köztársaság megalakulásakor kitört munkásmozgalmaknak. Az uszítók által felingerelve, 100.000 munkás fog fegyvert s ellepi Párizs barrikádjait. A köztársasági gárdára hárult a jeles feladat, hogy követve Bedeau tábornok parancsait, letörje az oszlopok támadásait.

A »Rue Saint Antoine«-n, a »Rue de Rivoli«-n, a la Cité«-n, a »Pantheon«-nál mindenhol elkeseredett harc folyt, a csapatok erősen véreztek, hét tábornok esett el. A gárda veszteségei különösen súlyosak voltak, csapatai élén két zászlóaljparancsnok esett el, Le Bris parancsnok a »faubourg du Temple«-nál és Baillemon parancsnok pedig a »Rue Saint Jacques« bejáratánál.

Majdnem minden laktanya meg lett támadva s örségeik épp oly makacson, mint eredményesen védelmezték magukat.

Cavaignac tábornok, hadügyminiszter, ki a lázadást oly erélyes kézzel nyomta el, a gárdának ez alkalommal tanúsított szerepléséről a nemzetgyűlésen tartott expozéjában a legnagyobb elismeréssel adózott, részletesen körvonalazva annak csodálatraméltó szolgálatait.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

71. Kérdés. *A tettes a sértett zárt halastavából 250 P értékű halat kifog s a parton lévő halasbárkájában elhelyez. Midőn éppen el akarja vinni a halasbárkát a lopott hallal, a járőr tetten éri. Befejezte-e a tettes a lopást vagy cselekménye csak kísérlet-e?*

Válasz. Befejezett a lopás, ha a tolvaj az idegen ingó dolgot a sértett birtokából elvette. A fennforgó eset szerint a tolvaj a halakat a tóból kifogta és saját bárkájában elhelyezte: ezzel megvalósult az elvétel ténye, mert a sértett birtoklása megszűnt és a lopott holmi a tolvaj birtokába került. Hogy a tolvaj a lopott holmit véglegesen nem vehette birtokába, vagyis nem tarthatta meg és nem vihette biztos helyre, nem változtat az eset jogi megítélésén.

72. Kérdés. *A járőr 8 órától 14 óráig tart nagypihenőt. Lehet-e ezt úgy értelmezni, hogy 14 óráig a járőr a szó legszorosabb értelmében pihen s csak 14 órakor kezd hozzá a felszereléshez, hogy szolgálatát folytassa?*

Válasz. A járőr pihenője 14 órakor véget ér, ami kétségtelenül azt jelenti, hogy pontosan 14 órakor a szolgálat folytatását meg kell kezdenie. Ha úgy fognák fel a kérdést, hogy a vetkőzést s általában a kényelembe helyezkedést, valamint a felöltözést, felszerelést nem számítjuk be a pihenő időtartamába, akkor a csendőrnek már a pihenőhelyhez való közeledtében joga volna a ruháját, csizmáját levetni, hogy amint a pihenőszobába beérkezik, nyomban végigheveredjék az ágyon, ne legyen időtöltése a vetkőzéssel, leszereléssel, mert hiszen az a pihenő idejét meg rövidíti. Eltekintve attól, hogy a kérdés illetlen felfogása nevetségesen kicsinyes, a gyakorlatban alkalmazni egyenesen képtelenség. Természetes tehát, hogy az öltözködéssel és felszereléssel a pihenő idején belül kell elkészülni. Az aztán minden csendőr ügyességén múlik, hogy a le- és felszerelésen kívül mennyi időt tud teljes pihenésre biztosítani. Ha a járőr az öltözködést és a felszerelést csak a pihenő idejének a lejártával volna köteles megkezdeni, azok járnának jól, akiknek a gyors öltözködés nem a legerősebb oldaluk s ezek aztán a helyzettel vissza is élhetnének. Sőt talán olyanok is rászoknának a komótos öltözködéshez, készülődéshez, akiknek ez egyébként nincs a természetükben.

73. Kérdés. *Legénységi állományból nyugálimányba helyezett csendőr egyén kérheti-e nyugdíjának külföldre való folyósítását?*

Válasz. Ehhez a belügy- és külügyminiszter urak által egyetértőleg kiadott engedély szükséges, amelynek a megtagadása vagy megadása teljesen az említett miniszterek diszkrecionárius hatáskörébe tartozik, vagyis az engedély megtagadását nem kötelesek indokolni. Ilyen engedélyt egyhuzamban legfeljebb 3 évre lehet kiadni. Az engedély megadása elvileg feltételekhez kötve nincs, a gyakorlat azonban az, hogy azt csak igen indokolt esetben lehet megkapni. Ilyen indok lehet pl. az, ha nyugállományú csendőr egyén elhalt felesége után a kiskorú gyermekek elszakított területen földet örököltek. A földet az ottani árvaszék eladni nem engedi, bérbeadással alig jövedelmez valamit. Existenciális érdek tehát, hogy a nyugdíjas csendőr egyén maga kezelje a földet, amit viszont csak úgy tehet meg, ha állandóan elszakított területen tartózkodik. Ezen s az ehhez hasonló alapokon lehet kérni az engedély megadását. A belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) címezett kérvényt a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrhoz kell felterjeszteni. Az elintézés kb. 6—8 hetet vesz igénybe. A folyósítás vagy az érdekelt által bejelentett itteni meghalalmazott-hoz vagy pedig a Nemzeti Bank útján közvetlenül az érdekelt külföldi címére történik, amit természetesen a kérvényben fel kell tüntetni. Ha az érdekelt itteni meghalalmazottjához óhajtja a nyugdíjat folyósíttatni, akkor a kérvényhez meghalalmazást kell csatolnia. Az engedély megadását nem kell okvetlenül itthon megvárni, mert 6 hónapot meg nem haladó külföldi tartózkodás ideje alatt arra a címre — külföldre is — folyósítják a nyugdíjat, amit az érdekelt a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) bejelent.

74. Kérdés. *Azok a nyugállományba helyezetttek, akik Budapesten szándékoznak állandóan letelepedni, a budapesti*

... Az embereknek is az a természetük, hogy jobban szeretik azokat, akik osztozkodtak bűneikben, mint azokat, akik szolgáltak érdekeiknek.

Lamartine.

avagy csupán a legutóbbi szolgálati beosztásuk szerint illetékes lakáspénzt kapják-e?

Válasz. Az 1924. évi 5600/M. E. sz. rendelet IV. fejezet 2. pontja szerint nyugállományba helyezett csendőr egyén részére a lakáspénzt aszerint a lakáspénzosztály szerint kell megállapítani, amelyet a nyugdíjas a nyugállományba helyezéstől számított egy éven belül végleges lakóhelyül választott és ahol tényleg le is telepedett. Mindaddig, amíg végleges lakóhelyére át nem költözik, lakáspénzét a legutolsó szolgálati állomása szerint állapítják meg s folyósítják. Ha pl. valakinek az utolsó szolgálati állomáshelye Gyöngyöspata s onnan Budapestre akar költözni mint nyugállományú, mindaddig, amíg Budapestre véglegesen át nem költözik, a lakáspénzt Gyöngyöspata szerinti illetékességben kapja. Ha pedig egy éven belül a bejelentett végleges átköltözködés nem történik meg, akkor a nyugállományba helyezett egyszer s mindenkorra csak a gyöngyöspatai lakáspénzt fogja kapni. Az állam megadja a nyugdíjasainak azt a kedvezményt, hogy egy évig megpróbálkozhatnak akárhány letelepedési lehetőséggel, válogathatnak a letelepedési helyek között s amelyiket nyilvántartó gazdasági hivataluknak egy éven belül mint végleges letelepedési helyüket bejelentik, aszerint kapják a lakáspénzt.

75. Kérdés. Helyi szolgálatba vigyen-e magával járőrtáskát és szuronyhüvelyt a járőr?

Válasz. A Szut. 204. pontjának második bekezdése elrendeli, hogy az őrsállomáson kívül minden szolgálatot járőrtáskával és szuronyhüvellyel kell teljesíteni. Ebben benne van az is, amit a Szut. külön nem mond meg, de a fentiek után fölösleges is volna megmondania, hogy t. i. helyi szolgálatba a járőrtáskát és a szuronyhüvelyt a járőrnek nem kell magával vinnie. Ez természetes is, mert a helyben szolgálatot teljesítő járőrnek nincs szüksége egyikre sem, illetve, ha esetleg szükségessé válna, módjában áll pár perc alatt a laktanyába menni s ott járőrtáskával és szuronyhüvellyel felszerelni magát. Erre természetesen csak akkor kerülhet sor, ha valami rendkívüli oknál fogva a járőrnek az őrsállomáson kívül kell folytatnia a szolgálatot.

76. Kérdés. Hogyan kell érteni a Szut. 312. pont B) 8. alpontjában foglalt azt a kitétel, hogy: »...akinek állandó tartózkodási helye és rendes foglalkozása nincsen? Mert akinek rendes foglalkozása van, annak állandó tartózkodási helyének is kell lennie, akinek pedig rendes lakása van, az kisebb jelentőségű cselekmény (pl. kihágás) miatt úgyszólván meg?«

Válasz. Állandó tartózkodási helye valakinek az a hely, ahonnan az illető egyáltalában nem, vagy csak rövid időre szokott eltávozni. Akinek nincsen állandó tartózkodási helye, hanem ma itt, holnap ott tartózkodik, azt, akármilyen büntetendő cselekményt követett is el, el kell fogni és be kell kísérni, mert különben feltehető róla, hogy a büntetendő cselekmény elkövetése után megszökik s így a hatóság őt megidézni vagy megjelenésre kényszeríteni nem tudja.

Feltétele ennek azonban a rendes foglalkozás hiánya is. Rendes foglalkozás alatt azt a foglalkozást értjük, amely az illetőnek a megélhetését nyújtja. (Keresetre nem utalt egyéneknek lehet olyan foglalkozásuk is, amelyet nem lehet megélhetési forrásnak tekinteni, pl. egy gazdag ember szellemi munkálkodása vagy régiséggyűjtése, ha azt csak kedvtelésből üzi. Aki pl. kiskorú, annak az lehet a foglalkozása, hogy iskolába jár.)

*A »félbarbár« magyarok nem élnek abban a tudatlanságban és tétlenségben, amit itt Angliában a pártszellem és politikai érdek akart velünk elhitetni.
(Miss Pardol angol író, 1848.)*

Az utasítás a két feltételt nem külön-külön állítja fel, hanem egybeköti, vagyis ahhoz, hogy valakit a B) 8. alpont alapján el lehessen fogni, az szükséges, hogy az illetőnek se állandó tartózkodási helye, se pedig rendes foglalkozása ne legyen. A kérdező abban téved, hogy a két feltételt különválasztja és mint önálló feltételeket állítja fel, holott, ha az utasítás ezt akarta volna kimondani, akkor a mondat úgy hangzanék, hogy: »...mert állandó tartózkodási helye vagy rendes foglalkozása nincsen stb.« Ez talán világosabb lesz, ha egy-két példával világítjuk meg:

Egy menekült hivatalnoknak van ugyan rendes foglalkozása, de mert a lakásinség miatt foglalkozási helyén lakáshoz jutni nem tudott, a közeli helységekben ismerőseinél, rokonainál stb. felváltva kap ideiglenes lakást és onnan jár be a hivatalába. Van tehát rendes foglalkozása, de nincsen állandó tartózkodási helye. Elfogni mégsem kell, mert a megszökésétől nem kell tartani, szükség esetén pedig a hivatala útján is meg lehet idézni. Vagy megfordítva: egy magántisztviselő, akit az állásából elbocsátottak, a szüleinél lakik, akik őt — miután állása nincsen — eltartják. Van tehát rendes lakása, de nincs rendes foglalkozása. Elfogni azért nem kell, mert nem valószínű, hogy kevésbé súlyos büntetendő cselekmény miatt valaki az állandó tartózkodási helyét, ahol rendszerint a megélhetése is biztosítva van, elhagyja. Ha azonban a példánkban szereplő magántisztviselő a szülei házat végleg otthagyja és alkalmi ügynökösödésből élve az országban utazik, anélkül, hogy állandó tartózkodási helye lenne és ezen utazásai közben csalást követ el, akkor el kell fogni, mert most már sem állandó tartózkodási helye, sem pedig rendes foglalkozása nincsen.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A nyomravezető nyájas köszönés.

Irta: KVASZNYICZA JÓZSEF th. (Moson.)

A helyes következtetés, gyors elhatározás, megfelelő helyi- és személyi ismerettel való rendelkezés igen fontos tényezői a nyomozás sikere biztosításának. Hogy eme tényezők milyen fontos szerepet játszanak a csendőr életében, a mosoni őrsön előfordult alábbi eset bizonyítja.

Folyó évi március hó 5-én fél 2 órakor Bencsik József őrmesterrel rendes szolgálatból bevonulóban, Budapest—Bécs közötti állami úton a Kühne-féle mezőgazdasági gépgyár r.-t. telepéhez közeledve, a villanylámpa fénye mellett tőlünk minleg 100 méterre egy irattáskát szorongató, jól öltözött úriember benyomását keltő férfialakot pillantottunk meg.

A váratlanul felbukkanó csendőrijárőr közeledése az idegen férfinél bizonytalan, tétovázó mozdulatokat váltott ki, amit úgy én, mint előzetes figyelmeztetésem hatása miatt

járőrtársam is észrevett és most már kettőzött figyelemmel igyekeztünk az idegent mielőbb megközelítve, vele szemtől-szembe kerülni.

Közben azonban az idegen férfi is tétovázó magatartásával felhagyva, látszólagos nyugalommal folytatta útját és mintegy 5—6 lépés távolságra kalapját mélyen megemelve köszöntött minket.

A nem várt udvarias köszöntés részünkről történt viszonzása után, élve a gyanúval, udvarias formák között megállítottam és igazolásra szólítottam.

Előadta, hogy Porkoláb Józsefnek hívják, foglalkozása rádiókereskedő és szerelő, kinek Budapesten nagyobb üzlete van. Kérdésekre, hogy honnan jön és hová megy: előadta, hogy Budapestről rádióalkatrészek eladása végett rándult ki Mosonba, de miután látta, hogy ott nagy a konkurrencia, éjjel 1 óráig a kávéházban időzött, záróra után pedig elhatározta, hogy nem száll meg a szállodában, hanem takarékoság kedvéért Győrig gyalog teszi meg az utat és ott próbál üzletet kötni.

Érdeklődésekre, hogy üzletébe vágó ügyekben Mosonban kikkel tárgyalt, nemkülönben rámutatva csekély pénzkészletére (6 pengő, mit előzőleg már elárult) és ezzel kapcsolatosan Mosonhoz hasonlóan Győrben tervbe vett esetleg bekövetkezendő eredménytelen üzletkötéseire, kérdéseimre a felelettel adós maradt és mert nem tetszett neki az én aprólékos kerdezősködésem, kikérte magának, hogy magánügyeibe ily illetéktelenül beavatkozzam.

Válaszolatlanul hagyott kérdéseim és elég jól eljátszott műfellobbanása gyanúmat megerősítve, bár még mindig udvariasan, de erélyes hangon felkértem, hogy forduljon velünk vissza Moson felé és vezessen egy olyan egyénhez, akivel üzleti ügyben tárgyalásokat folytatott.

A dermesztő hideg és az idegen személyének igazolása azonban arra készítetett, hogy mielőtt Mosonba mennénk, a néhány lépésre levő Kühne gépgyár portásához betérve, a legszükségesebb igazoltatás keretében kissé felmelegítsük dermedt tagjainkat.

Az idegen férfi felszólításomra minden ellenvelés nélkül hajlandónak mutatkozott minket követni és egy pár perc múlva már a portás meleg szobájában kezdetét vette ismeretlen egyénünk tervszerű igazoltatása.

Felszólítottam, hogy mutasson elő valami igazolványt, mire előmutatta az andócsi anyakönyvi hivatal által tényleg Porkoláb József névre kiállított születési anyakönyvi kivonatot. Miután pedig előzőleg azt mondta, hogy budapesti lakos és Ujpesten született, tisztán láttam, hogy máris hálómbe került, de észrevételemet el nem árultam. Előmutatott továbbá a budapesti rendőrfőkapitányság által egy Török Ferenc névre kiállított »autóigazolólappal«-ot is. Ezen okmányt illető érdeklődésekre azt a választ adta, hogy nem is tudja, hogyan került a birtokába. Előkerült a zsebéből továbbá Moson- és Sopron vármegye térképe. Erre vonatkozólag azt válaszolta, hogy miután ezen vidéken még nem járt, a térképét tájékozás végett vette. Előrántott végül a zsebéből egy Miskolcon kelt bejelentő-lapot is, mire nézve azt válaszolta, hogy üzleti ügyben járt január hóban Miskolcon és a bejelentő-lap akkor maradt a zsebében.

Pár darab szánalmas és személyével egyáltalán nem összefüggő okmány, sőt térkép felmutatása és azokkal kapcsolatosan kérdéseimre adott helyt nem álló zavaros válaszai,

illetve felvilágosítási gyanúmat teljesen megérlelték, hogy egy szélhámossal állok szemben.

Igazoltatása, majd ezt követőleg őrizetbevétele és megmotozása során aktatáskájából egy drótvágó olló is előkerült. Megkérdeztem, hogy ez mire való, mire gúnyosan odavágta, hogy egy csendőrnek tudnia kell, hogy rádiójavításhoz drótvágó olló is kell, mert hiszen az többnyire drótokból van összeállítva.

Majd azt kérdeztem tőle, hogy ha valaki tőle, mint rádiókereskedőtől rádiót vett volna, hogy kötötte volna meg az üzletet, hiszen rendelőlappal sem rendelkezik, sőt még egy notesz sem tud előmutatni. Erre a kérdésemre nagy zavarba jött s felém fordulva, következőket kérdezte: »Uram, mit akar velem és miért kínoz?« Látva azt, hogy fölényeskedését félig-meddig megtörtem, a padra leültem.

Midőn kissé megpihent, újból hozzáfogtam kikérdezéséhez és tisztázni kezdtem a születési anyakönyvi kivonat és az általa bemondott születési hely közötti ellentétet és miután a várt kimagyarázás nem elégített ki, bekísértem a lakonyába és felszólítottam: ha tényleg rádiószerelő, javítsa ki az őr éppen nem működött rádióját, mely fáradozását meg is fogom fizetni.

Porkoláb József ajánlatomat elfogadta, sőt miután előzőleg megkérdeztem, hogy tényleg ért-e a rádiókezeléshez, meg is sértődött, de látszólag jóvátettem a hibámat, mert bocsánatot kértem.

Porkoláb József, miután a nagy kabátját levetette, neki fogott a munkának és pedig a rádiókészülék csavarjait nyomogatta, feszegette, de a villanyvezetékbe bekapcsolt öntöltőt működésbe hozni nem tudta. Munkáját végig figyeltem és miután láttam, hogy munkájához nem ért: figyelmeztettem, hogy a rádiót el ne rontsa, mert a zsebében csak 6 pengő van. Porkoláb József nem engedett és a rádió körül csak mesterkél, mintegy 10 perces vergődés hatása alatt tehetlenné vált szélhámos most már teljesen megtörve, könyörgő hangon fordult hozzám, hogy ne kínozzam tovább, semmit sem ért a rádióhoz, őt nem is Porkolábnak, hanem Veres Lipótnak *) hívják, volt tisztviselő, jelenleg állás nélküli egyén és eddig mintegy 20 rendbeli csalást követett el oly módon, hogy Budapesten egy motorkerékpár- stb. üzletet nyitott és ismerőseitől különböző összegeket kicsalva, abból ideig-óráig mondhatni fényes lábon élt.

Nevezettet beismerő vallomása folytán elfogtam és az illetékes magyaróvári kir. járásbiróságnak átadtam.

Ezek után még kikérdeztem, hogy a felsoroltakon kívül terheli-e még valami büncselekmény, mire azt válaszolta, hogy az ő bünlajstromáról csak a budapesti főkapitányság tudna adni felvilágosítást, ahová 5 hónapi bujdosása óta ellene a feljelentések befutottak.

Azon kérdésre, hogy mégis mi hozta Mosonba: beismerte, hogy Ausztriába akart kiszökni, miután belátta, hogy Miskolcon és az ország egyéb részein átélt izgalmas rejtőzést már nem bírja.

Végül elővettem a Bűnügyi Körözések Lapját is, hogy megnézzem, nem szerepel-e benne, mire röviden azt mondta, hogy ne is lapozgassak sokat, hanem nézzem meg az 1928. évi szeptember havi Bűnügyi Körözések Lapját és lényeg eltalálta, mert a 38. folyószámban annak 7033. tétele alatt a budapesti kir. törvényszék vizsgálóbírója dr. Bencze József és lársai sérelmére elkövetett többrendbeli csalás büntette miatt elfogató parancsot bocsájtott ki ellene.

*

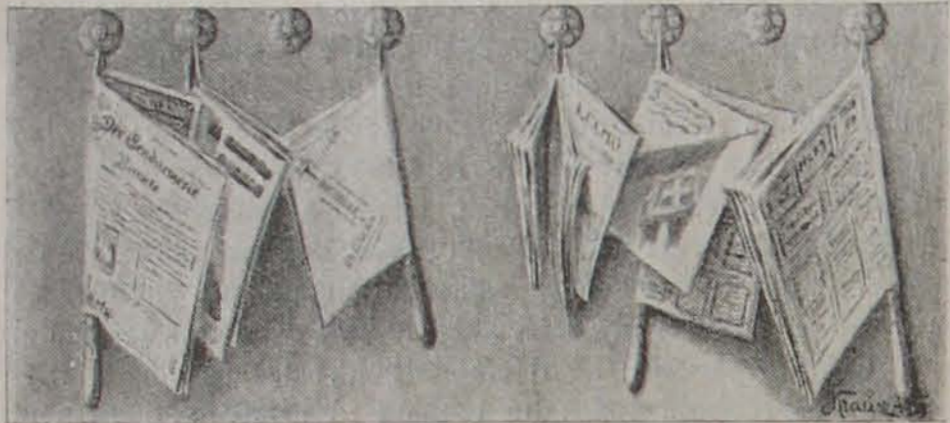
Fentebbi eset kitünő példa arra, hogy az örskörlet területén felbukkanó idegenek igazoltatásánál a járőr-

*) A gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

A jellobbanó lelkesedés hatalmas csillogó vonásokat véshet a történelem gránitlapjára; de maradandó sikerre csak az ernyedni nem tudó kitartás vezet.
Kossuth Lajos.

nek nem sablonos és felületes, hanem az adott körülményekhez mért és alapos munkát kell végeznie. Dicséretes nyomozói rátermettségről, nagy leleményességről tanuskodik az az eljárás, melyet Kvasznicza tiszthelyettes a gyanúsítottal szemben követett. Nem kerülte el figyelmét, hogy egy rádió alkatrészárúsnak minden bizonnyal eladó-, illetve megrendelési lapokkal kell rendelkeznie és ha valóban szerelő, úgy természetesen érteni kell a rádiószereléshez is.

LAPSZEMLE.

(Jugoszlávia.) Zsandermeriszki Vesznik.

1929 április.

A címkép a kamenicai csendőraltiszti iskola segédoktatóit ábrázolja. (Itt, az altiszti iskolánál készült a lap is.)

Csurics őrnagy folytatja ismertetését a nemzetközi gonosztevőkről. Elmondja, hogy Newyorkban három ízben tartottak nemzetközi rendőrkongresszust, de eredmény nélkül, mert az amerikai viszonyokat nem lehet Európára alkalmazni. Ezután a bécsi rendőrfőnök, dr. Schober, hívott össze ilyen konferenciát, ahol az összes európai államok képviselői voltak. Sikertelenül is némi egyezségekre jutni, sőt egy »nemzetközi bűnügyi rendőrbizottság«-ot is létesíteni, de azért a rendőrségek különböző volta mégis nagy akadálya az egységes eljárásnak, ami pedig elengedhetetlen kelléke az egész akciónak. Cikkíró kifejti, hogy előbb a rendőrségeket kellene nemzetközi mintára, egységesen megszervezni és felszerelni, csak azután lehet egyöntetű és — ami a fő — gyors eljárást létesíteni a nemzetközi gonosztevők ellen.

Csarevics M. hadbíró hadnagy folytatja a mult számban megkezdett törvénytárgyalást a katonai bíróságok illetékességéről katonai személyekkel szemben, különös tekintettel a polgári hivatalnokokra és alkalmazottakra, akik a hadsereghez valamilyen viszonyban állanak. Végül felsorolja, hogy ki tartozik a hadosztálybírósághoz (altisztek, legénység és hasonlítású polgári alkalmazottak) és ki a katonai törvényszékhez (tisztek és hasonlítású hivatalnokok).

Ivanovics J. csendőr őrnagy a vadászokról értekezik. Történelmi áttekintés után elmondja, hogy 1918-ban, a világháborút követő káoszban mindenki kénye-kedve szerint — többnyire katonafegyverrel — puffogtatta le a vadat, úgy, hogy a vadállomány SHS-ben úgyszólván teljesen kipusztult. Máig sikerült ugyan az akkori pusztításokat helyrehozni és ma már ismét bőven van vad Jugoszláviában, de ez csak annál jobban csábítja az orvvadászokat. Ilyen van kétféle: Aki kedvtelésből orvvadász és aki az orvvul elejtett vaddal kereskedik. Az előbbi fajta veszedelmesebb, mert mindenféle ravaszághoz fordul, hogy szenvedélyét kielégítse. Kieszkelnek mindenféle löfegyvert, amelyet könnyen el lehet rejtteni, mint rövid, összehajtható és több darabba szétszedhető, sőt sétatálcába is rejthető puskát (ábra mutatja). Cikkíró kioktatja a csendőröket, mint akik elsősorban hivatottak a tilos vadászatot megakadályozni, a vadászok mindenféle cselapataira. (De mi lesz akkor, ha a vadászok hangtompítóval fognak löni? Szerk.)

S. J. B. régi csendőr folytatja az ifjúsághoz intézett tanácsait, hogy milyen legyen a csendőrség parancsnoka? Jelen közlemény a kincstári vagyon kíméléséről, az alárendelteknek egyenlő bánásmódban való részesítéséről, az őrsparancsnok igazságszeretetről és megvesztegethetetlenségéről szól. (Vége köv.)

K. ismertetést közöl a vegyi tintákról, amelyeket tolvajok szélhámosok, rabok és kémek használnak. Miután az úgy-

nevezett »tolvajnyelvet« manapság már mindenki ismeri, a gonosztevők más módon kénytelenek egymással értekezni. Cikkíró felsorolja a titkos írásra használt vegyszereket, valamint az írás előhívására használatos néhány eljárást. Mindenesetre figyelmébe ajánl a csendőröknek minden kis darab papírost, ami az őrizetükre bízott személyeknek érkezik és pedig főleg azt a papírt, amiben azok élelmiszereket stb. kapnak hozzátartozóiktól. (A legtöbb esetben elég a gyanús papírt úgy tartani, hogy a világosság ferdén essék rá, mert akkor az írásjelek kissé fénylenek. Gyanús papírokat vegyésznek kell átadni, mert laikus könnyen elronthatja a dolgot.)

Vlah O. csendőr alezredes: Állatkinzás és az állatok védelme. Kifejti a különbséget a kártékony és a hasznos állatok között. A kártékonyt pusztítani kell, de azt sem szabad többlet kinoszni, mint az elpusztításnál okvetlen szükséges. (Az állatkinzás által eldurvulnak az erkölcsök.) Aki házi- és egyéb hasznos állatot kinosz, az maga ellen vét. Azért tartja a közmondás, hogy: »Embert véd, aki az állatot védi«.

A bécsi rendőrség 1928-ban először adott ki statisztikát arról, hogy hány öngyilkosságot akadályozott meg. 2373 eset közül 1346 nő és csak 1027 férfi kísérelte meg az öngyilkosságot. Ezek között 8 gyermek volt 14 éven alul, 158 egyén 18 éven aluli, 150 egyén pedig részeg volt. A legtöbb öngyilkosságot 20 és 30 év között követik el. Hogy hány embert mentett meg a rendőrség, az nincs megmondva.

A lap új rovatot nyitott a hazai történelemnek, melyet ezentúl »Historicus« (történész) fog vezetni. A történelm és a földrajz szorosán összefüggenek, az első cikk tehát az SHS birodalom földrajzi ismertetését tartalmazza, különös tekintettel a határokra. Ezekre nézve három követelést állít fel: Hogy 1. elválasszák, 2. összekössék és 3. védelmezzék az országot a szomszédokkal szemben. Ebből a három szempontból vizsgálja a jugoszláv határt köröskörül. Kifogásolja az olasz és osztrák határvonalakat. Az olasz kivágja Dalmácia testéből Zárát és 4 szomszédközségét. (Zara nem olasz, hanem szabad város) és két részre vágja Krajinában a szlovénséget. Az osztrák határ is 100.000 szlovént vág el. A magyar határnál nem állapítja meg, hogy az egy millió magyar vág el az anyaországtól, csak azt mondja, hogy a magyar határ mesterséges vonal, tehát védelemre nem jó. A román határ a Bánátban is rosszul van meghúzva, mert nincs tekintettel a határbirtokosok viszonyaira. (A jugoszláv községekhez tartozó legelők nagy része Romániának jutott.)

A »Különlélek« rovatból megemlítendő: A Lehmann-féle műszerrel 10 m. távolságra lehet gonosztevők ruházatát és bőrét festékanyaggal megbélyegezni. — Dániában az elmebajosokat és notorius gonosztevőket ki akarják herélni. — Párisban 1928-ban 278 halálos forgalmi baleset történt, a külvárosokban 241. — A berlini rendőrség új mellvértet kap, amely szúrás ellen véd. Súlya 7 font. Az eddig használt vért golyó ellen is védett, de súlya — 15 font — túl nehéz volt. — Az Egyesült Államokban az utolsó 10 évben 198.017 ember pusztult el autóbaleset által, míg a világháborúban csak 120.000 amerikai esett el. — Mexikóban a vasúti rablók dinamittal robbantják fel a mozdonyt, azután gépfegyverrel pusztítják el a vonatot kísérő fedezetet, személyzetet és az utasok nagy részét. — Az osztrák csendőrök időközönként a műszaki csapatokhoz lesznek beosztva, hogy úszni és evezni tanuljanak.

—o—

Miután sok csendőr személyes érintkezést és írásbeli összeköttetést tart fenn a megszállott területeken élő rokonaival, barátaival és ismerőseivel, szükségesnek tartjuk az új délszláv rendkívüli törvényekből a legfontosabbat szó szerint közölni. Különösen azoknak jó ezt tudni, akik Jugoszláviába utaznak:

Törvény a közbiztonság és nyilvános rend fenntartásáról a birodalomban.

1. cikk. A büntetőtörvény értelmében büntetteknek kell tekinteni a következő cselekedeteket is:

1. Könyvek, újságok, falragaszok vagy hirdetések írása, kiadása, nyomtatása, terjesztése, melynek az a célja, hogy erőszakra izgasson a birodalmi hatóságok ellen és egyáltalában olyan működés, ami a nyilvános nyugalom vagy a nyilvános rend felforgatását eredményezhetné. Ide számít minden írásbeli vagy szóbeli propaganda vagy mások befolyásolása oly irányban, hogy büntetvel, erőszakkal vagy bármely más terrorisztikus módszerrel a politikai vagy szociális rendet a birodalomban megváltoztassák.

2. Bármely szövetkezés szervezése, támogatása vagy tag-

sága, amelynek kommunista, anarchista vagy terrorisztikus célja van, vagy amely a kormányzás megváltoztatását törvénytelen úton szolgálja. Továbbá minden egyéb az előző pontban felsorolt célokat szolgáló társulás.

3. Elkerített vagy zárt helyiségek átengedése oly személyek összegyülekezésére, akik a fenti két pontban felsorolt cselekedeteket előkészíteni vagy végrehajtani akarják, ha az illető, aki azokat átengedte, tudatában volt a gyülekezés céljainak.

4. Szervezkedés, társulás vagy propaganda oly célból, hogy a katonákat lázadásra, zendülésre, engedetlenségre vagy elégedetlenségre bírják, vagy pedig, hogy a polgárok és a katonák ne jelentkezzenek katonai kötelezettségeik teljesítésére; katonai anyagok és katonai ellátási szükségletek termelésének, kiegészítésének vagy elszállításának megakadályozása, megnehezítése vagy korlátozása; nyilvános rendeltetésű — mint pl. forgalmi és egyéb szükségleteket szolgáló — épületek megrongálására vagy elpusztítására irányuló bárminő előkészület, kísérlet vagy cselekedet.

5. Az összeköttetés felvétele olyan külföldi személyekkel és társulatokkal, akiktől, illetve ahonnan lázadás előkészítésére vagy pedig a mai politikai állapot erőszakos megváltoztatására segély várható, valamint olyan külföldi személyek vagy társulatok támogatása a királyság területén, amely személyek vagy társulatok a birodalom berendezkedése, rendje vagy nyilvános nyugalma ellen működnek.

6. Fegyverek, szerszámok, készülékek vagy robbanószerkek gyártása vagy gyűjtése bármelyik fentebb megnevezett cél szolgálatában, valamint mindezek elrejtése.

7. Hatósági személy meggyilkolásának előkészítése, megkísérlése vagy végrehajtása.

2. cikk. Aki az előbbi 1. cikkben felsorolt bűncselekmények bármelyikét elköveti *halállal vagy húsz évi börtönnel* bünhődik.

A bűncselekmény eszközei elkoboztatnak.

Azok, akik tudnak róla, hogy az 1. cikkben felsorolt bűncselekmények készülöben vannak és idején nem értesítik a birodalmi hatóságot, *20 évig tartó börtönnel* bünhődnek.

A bűnösök gyorsabb és könnyebb letartóztatására az illetékes hatóságoknak szabadságukban áll házkutatásokat éjjel is foganatosítani.

3. cikk. Aki könyvek, újságok, falragaszok, felhívások vagy rajzok írása, nyomtatása, kiadása vagy terjesztése által, vagy bármely más módon propagandát folytat, vagy arra törekszik, hogy mások alkalmat vagy kedvet kapjanak arra, hogy a szerbek, horvátok és szlovének királyságának egységéből valamely területet — akár mint önálló államot is — elszakítsanak, vagy hogy megváltoztassák a mai államformát, vagy az állam mai politikai vagy szociális berendezését, amennyiben ezek a cselekmények nem utköznek ennek a törvénynek 1. cikkében foglaltakba, *5 évig tartó börtönnel* büntetendők.

4. cikk. Aki hazug állításokat tartalmazó felhívásokat, képeket vagy feliratokat nyomtat és terjeszt, vagy olyanokat kijelent vagy továbbít, vagy aki az állam alkotmányát, törvényeit, a kormány rendeleteit és rendelkezéseit, az ország politikai és szociális berendezéseit szidalmazza vagy felettük megvetését fejezi ki és végül: aki olyan módon nyilvánít véleményt vagy olyan nyilatkozatokat terjeszt, hogy azzal elégedetlenséget szít a fent felsorolt intézmények ellen, *egy évi elzárással és 20.000 dinár pénzbüntetéssel* büntetendő.

5. cikk. Aki a nép és a társadalom rétegei között sajtó útján, avagy más módon meghasonlást szít, vagy aki ugyanilyen módon meghasonlásra vagy szétválásra hívja fel a népeket, *egy évi elzárással és 10.000 dinár pénzbüntetéssel* büntetendő.

6. cikk. Aki az 5. cikkben említett módon propagandát fejt ki vagy hajlandóságot kelt olyan irányban, hogy a birodalmi vagy autonóm hatóságok feladatainak teljesítésében vagy munkásságuk kifejtésében zavart okozzon, *6 havi elzárással és 6000 dinár pénzbüntetéssel* büntetendő.

A törvény többi rendelkezései már csak az eddig felsorolt alapvető cikkek közelebbi részletezését tartalmazzák.

—0—

(Spanyolország.) *Revista Tecnica de la Guardia Civil.*

1929 április.

Ez a szám kizárólag az útforgalomnak van fentartva. A címképen látjuk a spanyol csendőröket, amint az útforgalomra felügyelnek és azt szabályozzák. A mai időkben az utak jelentősége annyira fokozódott, hogy minden csendőrnek tisztában kell lennie az utakra és az útforgalomra vonatkozó összes törvényekkel, rendeletekkel és a fennálló

jogviszonyokkal, miért is az idevágó törvényes rendelkezések teljes szöveggel vannak felvéve.

A terjedelmes anyag több fejezetre oszlik és pedig:

1. *Országutak karbantartására és az útforgalomra* vonatkozó rendőrhatalósági szabályzat 1920-ból (teljesen modern). Minthogy az úttest annál gyorsabban romlik, minél rosszabb anyagból van készítve, minél nehezebb a jármű és minél gyorsabb annak mozgása, a kifejthető gyorsaság szigorúan szabályozva van. Eszerint teherkocsi 3001 kg.-tól 4500 kg.-ig terhelve legfeljebb 35, 8000 kg.-ig csak 30 km. sebességgel haladhat. Személykocsik 5 km.-rel gyorsabban. Tehát legalább 3001 kg. teherrel a legnagyobb kifejthető sebesség 40 km. óránként.

Érdekes egy nemzetközi kulcs az utak különféle sajátosságainak jelzésére, mely jelzések az autóst már messziről óvatosságra figyelmeztetik. (A lap azt állítja, hogy az összes nemzeteknél be vannak vezetve; nálunk legalább nincsenek. Szerk.)

2. *Automobilok.* Szabályzat a géppel hajtott járművek forgalmára Spanyolország nyilvános utain 1926-ból. Az 1. pont alatt engedélyezett gyorsaságok az autókra is vonatkoznak.

3. *Nemzeti illetékek.* Szabályzat a nemzeti illetékekről, melyek az autójárművek után fizetendők. (1927.) Függelékkel a pénzbírságokról (1928).

4. *Szállítások.* Szabályzat az országutakon mechanikus járműveken gördülő szállítmányok lebonyolítására, a központban és a vidéken felállított szállítókamarák számára. Az ilyen szállítmányok előnyben részesítésére 1924-ben külön szabályzat készült.

5. *Forgalom.* Szabályzat a helyi és szomszédos (interurbán) forgalom lebonyolítására (1928). Ennél a fejezetnél rendkívül érdekes módon vannak a forgalmi rendelkezések grafikai úton, vagyis rajzokban bemutatva.

6. *Katonai autóforgalom.* 1929 januárból, hozzáfűzött kiegészítő rendelkezésekkel. A felszerelésre és igazgatásra vonatkozó általános irányvonalak. Katonai autók színes zászlókkal, sötétben színes lámpákkal vannak jelezve.

7. *Állati vonatolás.* Útadó (kerékadó) 1926-ból.

Végül általános összefoglalásban az összes idézett törvényekből röviden mindaz ki van vonva, amit az útforgalom ellenőrzésével megbízott csendőrségnek okvetlenül tudnia kell. (Nálunk egy hasonló »Közlekedésrendészeti kódex« a közeljövőben fog megjelenni. Szerk.)

Kísért a kakastoll.

Ha a legutóbbi évtized időükrébe higgadt, tárgyilagos pillantást vetünk, látunk ebben a tükörben kétségtelen magyar hibákat, de látunk elszakított idegen ajkú embermilliókat, az utódállamok lakóit, akik ma már nemzetiségre való tekintet nélkül világosan érzik azokat a veszteségeket, amelyek őket Nagymagyarország feldarabolásával gazdasági, kulturális, közbiztonsági és egyéb vonatkozásokban érték. Bennünket az érdekel legközelebről, mit mutat ez a tükör a régi ország magyar csendőrségéről? Hogyan váltak be odaát az új államok közbiztonsági szervei, miként fogadja azokat a nem magyar lakosság s hogyan gondolkodik ezzel kapcsolatban — rólunk?

Tíz év alatt sajtóközlemények, odaútról jött látogatók nyilatkozatai, odaút járt vendégek hiteles elbeszélései, leírásai és szomszédos államokbeli nem magyar politikusok jelszóalásai a tények, bizonyítékok tengerét szolgáltatják abban a tekintetben, hogy az elszakított területek nem

magyar nyelvű lakossága a magyar csendőrt s a magyar csendőr által megteremtett, fenntartott szilárd közbiztonságot nem tudja elfelejteni, sőt az évek haladtával mind fájóbban sírja azt vissza.

Izzó nemzetiségi agitáció bűvkörében élt a mi idegenajkú honfitársunk hosszú időken át s ezért bizalmatlannal fogadott mindent, ami őt a magyar uralom részéről érte, még ha az a legjobbat jelentette is számára. Bizalmatlan volt tehát a magyar csendőrrel, mint a magyar államhatalom megtestesítőjével szemben is, de — soha kétségbe nem vonta, hogy a magyar csendőr a lakosság életére és vagyonára nemzetiségre való tekintet nélkül egyforma hűséggel és tiszta kézzel, szigorúságában is humanusan vigyázott.

A legutóbbi évtized tapasztalatai ennek a nem magyar ajkú lakoságnak a szemében a magyar csendőrt fogalomná tették. Visszasírja a — kakastollat.

A kakastoll kísértésének egyik szomszédos államban hivatalosan is visszhangja támadt. Átszervezi a csendőrséget: magyar mintára. Elszakított területi nem magyar politikusok nem egyszer adtak kifejezést ebbeli kívánságuknak, néha meglehetősen leplezetlen hangon is. A mai számunkban olvashatjuk, mit mond egy utódállam csendőrségéről egy politikus, aki az állam miniszterelnöke volt és belügyminisztere lett. Az a dicséret tehát, amit a magyar csendőrségnek akaratlanul is juttat, nem magyar nyelvű embermilliók részéről ért bennünket s éppen ezért ér nekünk ez a dicséret talán még annál is többet, mintha elfogulatlan oldalról részesültünk volna benne.

Eszünk ágában sincs az utódállamok közbiztonsági szerveiről kritikát mondani. De annyit szerénytelenség nélkül is állíthatunk, hogy az elszakított területeken, ahol a magyar csendőrt ismerte a lakosság, nagyon nehéz feladat elfeledtetni a kakastollat. Ennél ragyogóbb igazolást pedig a magyar csendőrség és az agyonrágalmazott nagymagyar államhatalom szempontjából alig kívánhatnánk.

És ha odaát a magyar csendőrség mintájára csinálnak is átszervezést, akkor sem tartunk a kakastoll emlékének és vágyódásának az elhomályosodásától. Mert a magyar csendőr ötven éves tradíción, európai kulturájú államhatalmi alapon nevelt erkölcsét, tudását, humanitását és rátermettségét külső hasonlatosságokkal pótolni nem lehet.

Meddő küzdelem tehát az, amit a régi őrsök régi örjúrtaiban még ma is portyázó kakastollas árnyak ellen, korhadó közállapotok mellett és embertelen kisebbségi politika keretében folytattak. Ilyen keretben még a magyar csendőr sem maradt volna meg annak, — aki!

—0—

Báró Orbán Bódog őrnagy

Báró Orbán Bódog őrnagy volt debreceni osztályparancsnok április 27-én Balatonfüreden, 49 éves korában, vese és szívbajban elhunyt. Súlyos betegsége miatt már 2 éve nem teljesíthetett szolgálatot, jóformán állandó kórházi kezelésre volt szüksége. A halál tehát hosszas, súlyos és reménytelen szenvedéstől váltotta meg.

Katonai pályafutását a 82. közös gyalogezredben egyéves önkéntesként kezdte, a csendőrséghez 1906 november 1-én lépett be. Az ország számos állomáshelyén teljesített szolgálatot mint szakaszparancsnok, a világháborúból is kivette a részét, mint tábori csendőr tiszt a román hadszíntéren. Ezért a bronz katonai érdeméremmel a k. é. k. szalagján tüntették ki. Legutóbb Debrecenben volt osztályparancsnok.

A legrégebb erdélyi családok sarja és szolgálatban, szolgálaton kívül egyaránt lelkes tagja volt testületünknek. Özvegye és 7 éves kislánya gyászolják s az elárvult hozzátartozók fájdalmában mi is igaz részvétel osztozunk.

Április 30-án Rákospalotán az édesanyja mellé temették el. A testület részvétét a temetésen Schill Ferenc tábornok csendőrségi felügyelő és számos csendőrtiszt juttatta kifejezésre.

A biharnagybajomi őrs megdicsérese. Sztranyavai Sztranyavszky Sándor belügyi államtitkár folyó évi február 23-án és 24-én Biharnagybajomban történt megjelenése alkalmával teljes meglepedését nyilvánította az ünnepélyes fogadtatás, felvonulások és népgyűlés alkalmával tapasztalt rend és a csendőrség tapintatos fellépése fölött. Az érdekelt legénységnek a kerületi parancsnokság is elismerését fejezte ki.

Elismerés a győrszentmártoni őrsnek. A Magyar Ornithológusok Szövetségének győri körzete a győrszentmártoni csendőrőrs legénységének a madárpusztítók és hurokrakók elleni védekezésben kifejtett fáradságot nem ismerő tevékenységéért jegyzőkönyvileg köszönetét fejezte ki. Az őrs tagjainak említett szolgálatáért a kerületi parancsnokság is elismerését nyilvánította.

Dicséretetek. A debreceni VI. sz. csendőrkerület parancsnoka Kádár István tiszthelyettes hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, legutóbb pedig egy többrendbeli lopás nyomozásában résztvevő járőrök helyes vezetése és irányítása által elért igen eredményes tevékenységéért dicséret okirattal látta el, míg Abuczki József és Mészáros János őrmestereket egy többrendbeli lopás tetteseinek 480 órán át fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és kellő szakavatottsággal eszközölt nyomozás során történt kiderítéseért s ekként egy tolvajbandának ártalmatlanná tételéért; Ványu Péter tiszthelyettes tiszteisegei és Saliga János tiszthelyettes csökmői őrsparancsnokokat az őrsök állományába tartozó szolgálati lovak kitünő állapotban tartásáért, azoknak helyes és szakszerű vasalásánál érvényesített befolyásukért, továbbá a lovak helyes gondozása körül kifejtett igen eredményes ellenőrző és irányító ténykedéseért; vitéz Jenei István őrmestert, mert Kormányzó úr Öföméltósága legmagasabb személyének biztonsága körüli szolgálatot Gödöllőn 2 éven át járőrvezetői minőségben teljes szolgálatkészséggel, alapos körültekintéssel és odaadó buzgalommal végezte s általában példás magatartást tanúsított, nyilvánosan megdicsérte.

Gazdászati tiszthelyettesi tanfolyam vette kezdetét május 1-én Budapesten, 24 hallgatóval. A tanári kar és tanterv ugyanaz, mint az előző tanfolyamon volt.

Tollforgókra olyan tömeg megrendelés érkezett Vlahina Mihályhoz, hogy anyag és idő hiányában augusztusig újabb megrendeléseket nem fogadhat el. Javításokra, átkötésekre vonatkozó megrendeléseket azonban most is elfogad. Az eddigi megrendelőktől türelmet kér, a megrendelések sorrendjében igyekszik azoknak eleget tenni.

Kérelem. Kollár és társai ismeretlen rendfokozatú csendőröket, akik 1907 október 1-én a nagytapolcsányi őrsön teljesítettek szolgálatot, kéri Bednárk István tiszthelyettes (Tatabánya, Öreg-utca 343. sz.), hogy címüket s esetleg azok címét, akiket közülök ismernek, vele közöljék.

A m. kir. honvédség 60 éves jubileuma alkalmából a Hadtörténelmi Levéltár a régi honvédségről művészi levelezőlapokat készített. Az egyszínűek ára darabonként 12 fillér, a színeseké 20 fillér. Megrendelhetők a Hadtörténelmi Levéltárnál (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4.).

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művésziek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Alpár. Karpaszományos katonai szolgálat s annak végén teendő vizsga nélkül szóba se jöhet. A kiegészítés egyébként már mindkét helyen megtörtént, a tanfolyam kezdetét vette, oda már azok se juthatnak be, akiknek az említett katonai szolgálatuk megvan. Újabb kiegészítés és tanfolyam pedig előreláthatólag sokáig nem lesz, azok tehát, akikről most szó van, erre semmiképen sem számíthatnak. Ha a csendőr-

séghez lépnek be, ilyen úton soha se juthatnak be egyik tisztikarba sem, bármilyen iskolai végzettségük van is. A csendőr csapat tisztikarba csak a Ludovika Akadémia vagy a pécsi Zrinyi Közrendészeti Akadémia elvégzése után juthatnak be esetleg, ha éppen akkor nálunk pótlásra lesz szükség. A levelében említett nevelőintézetbe csak az állami alkalmazottak gyermekeit veszik fel. Az érdekelt család tehát csakis polgári pályákon helyezheti el a fiúkat, kivéve az említett két akadémiát, amelynek a felvételi, illetve pályázati feltételeit a Honvédségi Közlönyben fogják közölni. Saját ügyében hamarosan választ kap.

Szolnok. Séra István volt 24. honvéd gyalogezredbeli főhadnagy szolgálatot nem teljesít, címe ismeretlen.

Haladás. 1. Legénységi állományú egyének részére a fűzős cipő van rendszeresítve, cugos cipőt nem hordhatnak. 2. Válasz a lekszikon rovatban.

Róma. Olvassa el lapunk f. évi 9. számában »L. G. ny. th., Hígyásmenti« jeligére küldött üzenetünket.

Előjáróimban a remény. 1. Fegyvermesteri tanfolyamba belátható időn belül nem kerülhet. 2. Gépkocsivezetői tanfolyam elvégzése címén nem kérheti az áthelyezését, de ennek nem is volna gyakorlati haszna e tekintetben, mert szolgálatot is ellátni és soffőr-tanfolyamot is végezni egy időben nem lehet. Várjon türelemmel a sörára, amíg vagy a fegyvermesteri, vagy a nyomozóosztállyal kapcsolatos soffőr-tanfolyamra bekerülhet. Különben is egy valamirevaló magántanfolyam elvégzése olyan sokba kerül, hogy egy csendőr ilyesmire annyit nem költöthet.

Törtel. Olvassa el lapunk 1927. évi 22—24. számában »Ösz« jeligére küldött üzenetünk 2. pontját. A helyzet azóta e téren nem változott. Szolgálati úton megpróbálhatja beadni a kérvényét s ha esetleg fel is vennék a postához, akkor is csak a leszerelése után léphetne oda be.

Tátra H. Sajnáljuk önt, de segíteni nem tudunk. Hogy valóban fegyelmetlen volt-e csendőr korában vagy sem, azt most már meddő dolog volna fejtegetni; hogy ok nélkül nem távolították el, az kétségtelen. A levelében is van egy-két kitétel, ami erre mutat, anélkül, hogy talán saját maga ezt érzékelti tudná. Vannak emberek, akiknek eszük ágában sincs, hogy fegyelmetlenek legyenek, mégis azok, mert az ösztönükben, a vérükben van. Talán ön is ezek közé tartozik. Ezen azonban már most ne jöprengjen, hanem nézzen utána a kenyérnek. Egyedülálló, életerős fiatal embernek a jég hátán is meg kell élnie. Mindegy, hogy mivel keresi a kenyerét addig, amíg jobb elhelyezkedési lehetőség akad. Bizonyosan tud róla, hogy Amerikában nem egy milliomos él, aki fiatal korában rikkancs, meg tányérmosogató volt. Törhetetlen akarattal, semmilyen munkától vissza nem riadva menjen neki bátran az életnek ön is s akkor, ha nem is milliomos, de biztos kenyérű, megelégedett ember válhatik önből is. Allást, elhelyezkedést nincs módunkban ajánlani, de — őszintén megmondjuk — ha módunkban lenne, akkor sem mernők önt sehová ajánlani, mert a csendőrségnél szerzett minősítése bizony nem valami jó.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utáztatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utáztatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán

a Kossuth Lajos-utcai
templommal szemben.

Ferenciek-tere 2, félemelet

Nagy választék angol szövetekben.

Német és eredeti stájer gyártmányu

KERÉKPÁR

Részletek a vásárlást követő hónap 1—5-ike között fizetendők.

Herrmann Gyula Magyar Kosárfőző Rt.

Budapest, V. kerület, Lipót körút 15. szám.

előleg nélkül, havi 13.— pengős vagy heti 3.— pengős részletre, teljes csendőrségi felszereléssel 240.— P.

Tápiómenti. 1. A nyugállományba helyezett csendőr egyének egy éven belül kötelesek bejelenteni a végleges letelepedésük helyét. Legutolsó szolgálati állomásukról a végleges lakóhelyre történt átköltözködési költségeiket a kincstár a 156.600 VI. b. 1925. sz. illetékrendelet 27. lapoldalán felsorolt kiszabásban megtéríti. 2. Nem. 3. Címváltozását figyelembe vettük.

Peterd. Június 1-ig kell beadni a kérvényt a Magyar Anyák Nemzeti Ünnepe rendező bizottsághoz (Budapest, IV., Dalmadi-utca 3. sz.). A kérvényben fel kell tüntetni az élő gyermekek számát, a szülők és gyermekek foglalkozását s esetleg a halott gyermekeket is fel lehet említeni. A kérvényre a községi előljárással igazolását rá kell vezetetni. Úgy tudjuk azonban, hogy a kitüntetésre 10 gyermek sem elegendő, nagy az ennél több gyermekes anyák száma is.

Erdőőr és vadőr. Erdőőri szakiskola Királyhalmon van. Az esztergomi erdőőri szakiskola már továbbképző tanfolyammal van összekötve. Ha vadőr akar lenni, kérelmét a gödöllői m. kir. állami és koronauralmi erdőigazgatósághoz kell benyújtania. A legközelebbi erdőőri tanfolyam valószínűleg szeptemberben veszi kezdetét, időtartama két év. A felvételek 18—40 éves korig történnek. Nős vagy nőtlenség állapot a felvétel szempontjából közömbös. Szakképzettségére szükség nincsen. Ha az államhoz sikerül a tanfolyam elvégzése után bejutnia, akkor éppen olyan nyugdíjas állása lesz, mint más állami alkalmazottnak. Be lehet esetleg jutni a fővároshoz is, az is nyugdíjképes állás. Ha állami állásba jut s megszakítása nem lesz, akkor a csendőrségi szolgálatát a nyugdíjába beszámítják. Egy kezdő erdőőr havi fizetése kb. 80 pengő. A tanfolyam elvégzése alatt a hallgatók fizetést nem kapnak, maguknak kell az eltartásukról gondoskodni, sőt még tandíjat is fizetnek, az azonban minimális. Az erdőőri szakiskolába való felvételi pályázatokot a Budapesti Közlönyben szokták közzétenni, kíséri azt figyelemmel. Ha mindezekenél még részletesebb felvilágosításra vagy pedig erdészeti szakkönyvre van szüksége, forduljon kérésével az esztergomi erdőőri szakiskolához.

Hegyvidéki őrs. A volt 11. honvéd gyalogezred irattára ismeretlen sorsra jutott elszakított területen. A katonaszökevények körözéseit legfeljebb az ezred irattárában lehetne megtalálni.

Miskolc. Franca János ny. ezredes Sajókazincson, a Herbolya-telepen lakik.

V. J., Cibakháza. Ha az illető katonai kórháztól igazolványt szeret be arra vonatkozólag, hogy olyan operáción kellett keresztülesnie, amit a katonai kórházban műszerek hiányában nem tudtak végrehajtani, akkor beadhatja szolgálati úton a kérvényét a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) a költségei megtérítése iránt. Azt azonban bajosan hisszük, hogy a katonai kórházakban orrműtétet ne lehetne végeztetni. Valószínű, hogy a mult évben, amikor a katonai kórházban volt, nem volt még szükség műtetre s azután, amikor ennek a szükségessége bekövetkezett, ön nem is kereste a katonai kórházat, hanem egyenesen a Vörös Kereszt kórházba ment. Ebben az esetben természetesen nem számíthat arra, hogy felmerült költségeit a kincstár megtéríti.

Messze-távol. Minden őrsön megvan az 1925. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönnyel mellékletként kiadott 156.000/VI. b. 1925. sz. illetékrendelet, amelyet a 16.000/VI. b. 1920. sz. Illetékfüzet mellett kell tartani. A 27. lapoldalon megtalálja, hogy a nők milyen áthelyezési költségek megtérítésére tarthatnak igényt. Mi szívesen adunk minden kérdésre választ, de meg kell jegyeznünk, hogy az ilyen primitív kérdések elmaradnának, ha mindenki több érdeklődéssel kísérrné figyelemmel legalább a legalapvetőbb rendelkezéseket, amelyekről minden egyes csendőrnek tudnia kell. Mi lesz a szolgálati kérdésekben való tájékozottsággal, ha ekkora tájékozatlanságot látni az illetékek felől?

Szerencse fel. Családi pótlékot csakis attól az időponttól kezdve lehet folyósítani a gyermek után, amikor annak a törvényesítése ki van mondva. Csakis ettől az időponttól számít családtagnak; visszamenőlegesen a gyermek születéséig családi pótlékot a kincstár nem folyósít.

Dél keresztje. Olvassa el lapunk 1927. évi 22—24. számában »Ősz« jeligére küldött üzenetünk 2. pontját.

**Hegedű
Harmonium
Tárogató** csak itt a valódi
**Cimbalom
Harmonika
Citera**

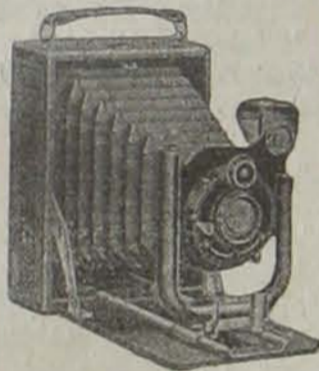
és az összes hangszerek, legjobbak, csak itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.
HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképezési szaküzlet

**BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)**

Kérjen árajánlatot!

KERÉKPÁROK

valódi **Styria** és francia **Hunter** gyártmányuak olcsón, előnyös fizetési feltételek mellett is kaphatók.

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG-nél

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, motorkerékpárokról, gramofonokról.

Optima

ÓRÁK arany- és ezüstárak megbízható szállítója

PETŐ EMIL Budapest,
V. kerület, Falk Miksa utca 12.

Véglegesített csendőröknek előnyös részletfizetési könnyítések.

Az „Optima” svájci óragyár magyarországi egyedárusítója.

A legjobb gyártmányu

GYERMEKKOCSIK

a legdüsabb választékban

HOCHMANN LAJOS-nál

**Budapest, VII., Erzsébet körút 4.
Telefon: József 418—90.**

Ugyanott: réz, vas és kerti butorok matracok, paplanok, stb. Vidékre megrendelést azonnal elintézzük. — Képes árajánlat díjtalan. Legelőnyösebb fizetési feltételek.

Saját készítményü
BÚTORAIMAT

malmentességet engedélyeznek. **MÜLLER LAJOS** bútorgyáros Dohány-u. 37
Gyári telefon: 980—95.

10 százalékos árkedvezményvel kaphatják fényképes igazolványuk felmutatása mellett a csendőrség tagjainak 12 havi részletvásárlásnál teljes ka-

—o— Mintaraktár telefon: J. 373—18.

Brassó. 1. A levelében hivatkozott rendelet utolsó bekezdése világosan megmondja, hogy amíg a nyugállományúak a választott tartózkodási helyükre való tényleges átköltözésüket be nem igazolják, mindaddig a legutolsó szolgálati állomáshelyük után kapják a lakáspénzüket. Ha tehát valaki Szentgotthárdon teljesített utoljára szolgálatot s nyugállományba helyeztetvén állandó tartózkodási helyül Budapestet választja, addig, míg a Budapestre való átköltözését nem igazolja, a szentgotthárdi lakbért, az átköltözés igazolása után pedig a budapesti lakbért kapja. A mai számunkban erre lekszikon-válasz is van. 2. A csendőrségi szolgálatban minden 7 hónap 8 hónapnak számít, ami vonatkozik azokra az évekre is, amelyek mint háborús évek kétszeresen számítanak be a nyugdíjba. 3. Erről nem tudunk.

Turul. Pontos válasz lapunk f. évi 5. számában »Várom« jelige alatt a 3. pontban.

Bácskai. A választ mi megírtuk, a nyomda ki is szedte, de hely hiányában a legutóbbi számunkba nem lehetett beszorítani. A mai számunkban jön. A lekszikon kérdések megválaszolásánál magunk sem tudhatjuk előre, hogy a válasz a legközelebbi számban jöhet-e, mert csak a nyomás előtti napon dől el, hogy mennyi az anyag és mennyi a hely. Az anyag persze mindig sokkal több, mint a hely. Ezért a lekszikon-választ várók kísérjék több számunkat is figyelemmel.

Ujradna. Az igényjogosultsági igazolvány elnyerésének feltételeit lapunk múlt évi 9. számában a 48. lekszikon válaszukban részletesen ismertettük.

Ny. Gy. örm., Nagynyárád. Mindkét példa helyes s mindkettő esetében lehet a Szut. 310. pontját alkalmazni. Az első példa esetében az említett pont a) alpontja inkább találó, mert hiszen gyanús eszközt nála nem találtak s így az e) pont alkalmazása nehezebb. Ambár úgy beállítva a dolgot, mint ahogyan az ön példája teszi, gyanús eszköznek lehet minősíteni egy skatulya vagy akár csak egy szál gyufát is, amivel a cigány a kazlat, ahová elbújt, felgyújthatja. A második példa pontosan ráillik az e) pontra. Annak kell gyanús eszköznek lennie, amit az illetőnél, ez esetben a cigánynál talál a járőr. Ez az utasítás szövegéből kétségtelenül kivehető. De az is kivehető, hogy a körülményeknek is gyanúsaknak kell lenniök. Ilyen gyanús körülmény az első példában az, hogy a cigány a szalmakazalba bújik a járőr elől.

Erdély. A nyugdíjidő kiszámítására vonatkozólag lapunk 1924. évi 9. számában »F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi« jelige alatt pontos felvilágosítást adtunk, vegye azt elő és számítsa ki magának. Ha az önét kiszámítjuk, másé elől sem zárkozhatunk el s akkor hová jutunk az idővel, mikor így is alig van belőle.

Bene patak. A gazdálkodásvezető hivatkozása a szabályzatra nem állja meg a helyét, mert a hivatkozott pont valóban csak azokra vonatkozik, akik a közzgazdálkodásnak nem tagjai. A gyengélkedő álláspontja tehát helytálló. Egyébként erre a kérdésre vonatkozólag ma sem mondhatunk egyebet, mint amit lapunk 1926. évi 4. számában »T. I., Borsod« jeligére megüzentünk.

W. J. örm., Lovasberény. A hiba ott van, hogy a dulakodók a csendőr közeledését észrevették. Ha ez a megtámadható pont nem csúszott volna be a példába, akkor tényleg nehéznek látszanék a megoldás, így azonban — amint látja — már meg is oldottuk. Úgyes csendőr egy dulakodó csoportot hamarabb vesz észre, mint az őt s ha pedig a csendőr volt szemfüleesebb, akkor csak a további ügyességén és bátorságán múlik, hogy a Szut. 300. pont harmadik bekezdése utolsó mondatával szemben szégyent ne valljon. Még elméleti példában sem szabad a csendőrt soha abba a helyzetbe beállítani, amikor a maga vigyázatlanságának köszönheti, hogy dilemmába került. Ön most vagy azt akarta kivenni belőlünk, hogy a csendőr rohanjon neki vakon a biztos halálnak vagy pedig gyáván futamodjék meg. De hát ehbe az elméletbe is belecsúszott az a hajszálnyi hiba, ami az ilyen kifundált dolgoknál soha se marad el s így nekünk is sikerült — kicsúsznunk. Ne törje a fejét ilyen képtelen példákon, amelyek a valóságos életben mindig másként festenek.

M. M. Mai számunkban »Erdély« jeligére küldött üzenetünk szól önnek is az első két kérdésére. A harmadik kérdésre egy közelebbi számunkban a lekszikon rovatban kap választ.

Kéziratok:

Vivás, Nyiregyháza. Az eredmény szép, de a tudósítás nagyon megkésett s így már nem írhatunk róla.

Üzent az Olt. Nem tartozik éppen a legrösszabbak közé, de nem annyira jó, hogy közölhetnők.

Barabás. Nagyon dőcögös, még javítani sem lehet, ámbar a témája megérdemelné. Nem közölhető.

BUTOR részletre olcsón VI., Ó-Budapest 3. utca
Postások és rendőrség szállítója.

BUTORHITEC

ÚJ ALAPON, készpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác butorárubája Budapest, VI., Dessewffy-utca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező utca között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

BALINT LA SZLO
KEREKPARKERESKEDE'S · BUDAPEST · VIII. ÜLLŐI-ÚT · 52b

~ · KEREKPAROK ·
· LEG JOBBAK ·
· LEGOLCSÓBBAK ·
~ · KEDVEZŐ · ~
RÉSZLETFIZETÉSEK
CSENDŐRÖKNEK
~ · KÜLÖN · ~
ÁRKEDVEZMÉNY.

A magyar kir. csendőrség tagjainak

legfinomabb minőségű világhírű eredeti

WELLNER alpacca evőeszközöket

12 havi részletfizetésre

a legkedvezőbb áron szállítunk

Alpacca áruforgalmi vállalat

Árjegyzéket díjmentesen küldünk.

BUDAPEST, V., Bálvány-utca 16. szám.

(Kérjük a házszámra ügyelni.)

Kakastollas. Ez is jó. Jönni fog, de csak hetek múlva, mert nagyon sok a már régebben elfogadott kéziratunk s amennyiben a szerkesztési tekintetek megengedik, a sorrendet betartjuk. Nagyon természetes, hogy néha kivételt is kell tennünk a téma kedvéért, mert nem lehet egy-egy számot ugyanolyan vagy hasonló témájú közleménnyel megtölteni, csak azért, mert sok van belőle. Kimondottan csendőrségi vagy nyomozási szócikket tessék írni, azok hamarabb sorra kerülnek.

Mátraalja. Nem vallanak tehetségre, nem érdemes folytatnia. Kéziratot csak egészen kivételesen és úgy küldünk vissza, ha a beküldő megcímzett és felülbélyegzett válaszborítékot csatol. Enélkül külön postázót kellene tartanunk, aki az el nem fogadott kéziratokat visszaküldje, nem is említve a tekintélyes bélyegszámlát. Önnel ez egyszer kivételt tettünk.

G. K. th. Nem érdekes, nem közölhető. A papírnak csak az egyik oldalára írjon.

»A mi vérünk.« Szindarabot nem közlünk, akkor sem, ha jó. De ha beküldi, szívesen megbiráljuk. Az egyfelvonásosak elhelyezési viszonyai meglehetősen rosszak, különösen ismeretlen nevű ember számára. Jó háromfelvonásost könnyen el lehet helyezni, különösen most, a jövő szezón számára.

Besztercebánya. Ne tőlünk kérjen témát, hanem az életől. A közbiztonsági szolgálatban és a csendőrség életében annyi érdekes kérdés van, amiről hasznos dolgot lehet írni, hogy válogatni lehet közöttük. Ússe csak fel a Szut.-ot akárhol, minden oldalon talál egy-két témát, amiről szép és érdekes cikket lehet írni anélkül, hogy szalmacséplés válnék belőle. Vagy kísérje figyelemmel a »Lapszemle« rovatunkat, tele van témáknak való érdekességekkel. A legjobb persze az, ha a témát az ember nem keresi, hanem az magától jön.

Bagolyvár. Még a folyó évi 5. számunkban válaszoltunk (142. oldal). Aki közleményt küld be hozzánk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket, mert csak itt válaszolunk, magánlevelet senkinek nem írunk.

Persze Lőrinc. Odaadtuk Vojcsiknak, de nem tetszett neki. Nem közölhető.

Isten, király, haza. Jó, jönni fog.

A csendőr álma. Túlságosan el van nyújtva, egyébként a történet maga jó lenne. Próbálja meg, írja le az egészet a fele terjedelemben, akkor talán közölhető lesz.

Lovasörs. Úgyesen, helyesen szól hozzá a tárgyhoz, szívesen közöljük, de csak, ha majd helyünk lesz a számára. A stílusa is jó, nem kell rajta semmit fésülni.

Husvét után. Jó, közölni fogjuk.

Magyarország. Kissé kényes kérdéseket érint, de meg fogjuk próbálni, talán egy változott alakban mégis közölni fogjuk, mert a dolgot magunk is közérdekűnek tartjuk. Megjegyezni kívánjuk, hogy a »Csendőr Lekszikon« rovatban minden kérdésre, tehát a gazdaságkezelési természetűekre is válaszolunk. Hogy eddig ilyen válasz ott nem jelent meg, annak az az egyszerű oka, hogy ilyen kérdést nem kaptunk.

Dr. T. O. I. rfglm. Közöljük.

G. M. th. Egy mezőrendőri kihágás nyomozása. Eljárása minden tekintetben helyes volt, maga a nyomozás azonban nem tartalmaz olyan tanulságot, hogy érdemes lenne közölnünk. Nemcsak az eset túlságos jelentéktelen volta miatt, mert hiszen egy mezőrendőri kihágás nyomozása is szolgálhat tanulságokkal, hanem azért, mert amit Ön megtett, azt minden csendőrnek meg kellett volna tennie. Nem minden kiderült esetből lehet tanulni, éppen úgy, ahogy viszont sok kiderítetlen eset értékes tapasztalatokkal szolgálhat.

A szuggesztioról és a szuggesztív kérdésekről. Jönni fog, de máskor rövidebbet kérünk.

Feltámadunk! Átfésülve közölni fogjuk, de csak később. Önállóan dolgozzék, sehonnan egy mondatot ki ne írjon, mert mi ügyis rájövünk. Inkább legyen a munka valamivel gyengébb, de a saját munkája, mint nagyon jó, de a — másé. Közleményének egyes részletein erősen érzik az »idegen hatás«, ezeket természetesen ki fogjuk hagyni.

H. I. szds. Jönni fog.

A deres. Nagyon vérszegény történet, nem közölhető.

Tanulságos nyomozások. *H. K. tisztihelyettes, Nagyatád.* Az »Orvvadászok leleplezése« címmel beküldött nyomozás sorra kerül. A másikat, a kasszafeltörési esetet is közölni fogjuk, ha kielégítő felvilágosítást kapunk annak két értelmetlen, zavaros részletére. És pedig: Amikor a pénztáros saját kulcsával a Wertheim-szekrényt lezárta, miért hagyta a kulcsot a zárban? Véletlenül? Feledékenységből? Ezt meg kell említeni. Mi értelme volt annak, hogy ő a kasszát lezárja, a kulcsot azonban a zárban hagyja és csak később vegye át a könyvelőtől, aki, mint kiderült, a betöréses lopást elkövette, de akivel a pénztárnok semmiféle tettestársi viszonyban nem állott. Ha pedig véletlenül hagyta vissza a kulcsot, miért nem győződött meg újból, hogy a Wertheim csakugyan be van-e zárva? Az sem tűnik ki világosan, miért volt szükség a Wertheim zár egyes csavarjainak meglazítására. Ezt a két pontot tehát homály fedi s ezért a beküldött nyomozati eset csak akkor lesz közölhető, ha ezeket a pontokat kellően felderítve, érthetően, világosan az esetet újból leírja. — *Törekvő.* Sorra kerül. — *T. V. J. th., Kapuvár.* Nem közölhető.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gypju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
 Ugyanaz »Herkules Loden« minőségben — — — — — 17. — "
 Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gypju — — — — — 18.50 "
 Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — "
 Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 "
 a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon : József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

„HABITUS“ RUHÁZATI R.-T.

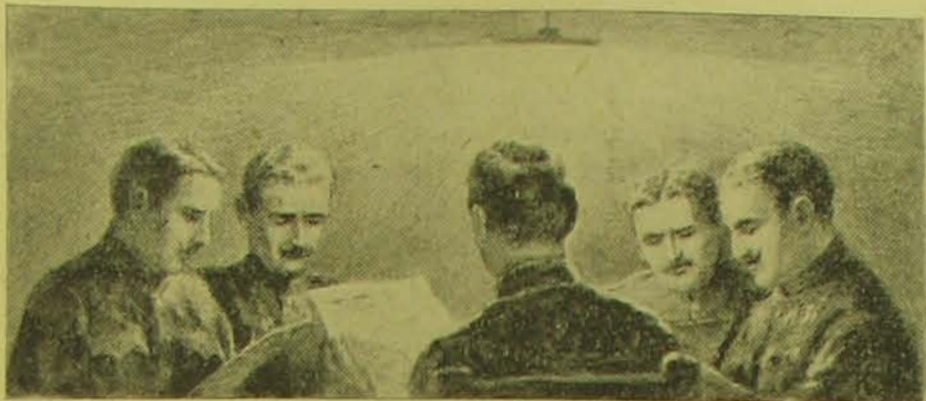
(EZELŐTT: OPERA RUHÁZATI VÁLLALAT)

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 20. SZ.
 AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selymek, fehérneműek, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpénzárban, **8 havi részletfizetésre**

Brazilián keresztül.

Irta: **KALETSKY ZOLTÁN.** (14).

Úgy a tisztikar, mint a legénység teljesen magyar volt. A parancsnokukat azonnal kinevezték kapitánnyá és a vezérkarhoz is beosztották; mint háborút járt tisztnek igen nagy volt a tekintélye.

Rövidesen, okulva a magyarok talpraesettségén, megalkult a német, majd később az olasz idegen zászlóalj is, melyek két hét leforgása alatt példás rendet teremtettek a városban. A hadsereg raktáraiból élelmeztek az éhező munkanélküli magyarokat, sőt annyira mentek, hogy bár létszámuk a valóságban csak 400 ember volt, a legénység névjegyzéke több mint 1000 embert foglalt magában; a többlet után járó élelmiadagokat, mint a zsoldot, a munkanélküli magyarok között osztották ki. A magyar zászlóalj példátlan merészséggel támogatta a védtelen idegeneket, minek folytán úgy a rablások, mint a fosztogatások teljesen megszűntek.

De a forradalom dicsősége nem sokáig tartott. Rio de Janeiróban sikerült még csírájában elfojtani, a megalakulás és fölkelés csak Sao Paulóban sikerült; úgy a riói, mint a Sao Paulót övező helyőrségek, melyek kormányhűek maradtak, Sao Paulo ellen lettek mozgósítva, hogy a forradalmat ott letörjék. A forradalmi alakulatoknak mindössze 12.000 emberük volt, míg a kormánycsapatok 40.000 embert számláltak és a legmodernebb felszereléssel rendelkeztek. Mikor a forradalmi hadsereg vezetősége meggyőződött arról, hogy a várost képtelen tovább tartani, elrendelte annak katonai kiirítását, az idegen alakulatokat is kényszerítették, hogy velük tartsanak.

A forradalmárok terve az volt, hogy az ország belsejének valamelyik nagyobb városában ujonnan megszervezik a hadsereget s aztán ismét akcióba lépnek. Menekülési útvonal a sorocabanai vasútvonal volt, melyet maguk mögött mindenütt felrobbantottak. De számításaikban csalódtak, mert a kormánycsapatok állandóan a nyomukban voltak s nem engedtek nekik időt arra, hogy csapataikat rendbeszedjék. A visszavonuló forradalmi csapatok vezetősége legtöbbször a magyar és a többi idegen csapatokat hagyta vissza hálvédnek, a magyarok azonban visszautasították ezt, hivatkozva arra, hogy ők tisztán rendőri szolgálat teljesítése céljából alakultak meg és nem hajlandók a kormánycsapatok ellen harcolni. Ideig-óráig meg is védték ezt az álláspontjukat, de mikor a forradalmi csapatok nagy része, látva a céltalan harcot, átpártolt a legális hadsereghez, a forradalmi vezetőség követelte, hogy az idegen alakulatok is lépjenek akcióba és verjék vissza a kormánycsapatok gyakori támadásait.

Természetes, hogy azok a parancsot most sem teljesítették, aminek az lett a következménye, hogy a magyar

GÉPIRÁS

ÉS

GYORSASÁG

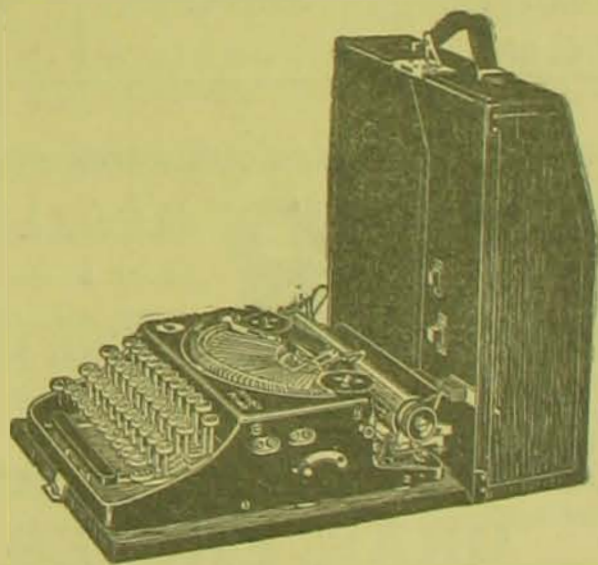
nem állanak egymással ellentétben, sőt . . .

A gépirás csak akkor előnyös, ha aszép munkán kívül gyors is. Minden újírógép szépen ír, de nem mindegyikkellehet gyorsan írni

A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP szépen és tisztán ír és amellet a legnagyobb gyorsaság érhető el rajta. Egy váltós billentyű beosztása révén azt az előnyt is nyújtja, hogy aki ezen a gépen tanulja meg a gépirást, minden más modern írógépen azonnal írhat.

A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP kis helyet foglal el, könnyű, fáradság nélkül bárhova szállítható

A csendőrség tagjai részére minden nagyobb anyagi megerőltetés nélkül akarjuk beszerezhetővé tenni, ezért a legolcsóbb áron, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett bocsátjuk rendelkezésre. — 18 havi részletfizetésre is szállítjuk.

REMINGTON Írógép Rt.

Budapest, VI. kerület, **Andrássy-út 12.**

Telefon: Automata 12-85 és Automata 218-09.

csapat tisztikarát megfosztották a rangjuktól, kifosztották minden ingóságukból, sőt attól sem kimélték meg őket, hogy ruháikból is kivetkőztessék. A jelenet olyan helyen történt, ahol falunak vagy városnak nyoma sem volt, ott állottak az őserdők rengetegében. A magyar legénységet beosztották a különböző benszülött alakulatokba.

A mindenüktől, sőt az embereiktől is megfosztott tisztok, kik önzeilen vállalkozásuk áldozatai lettek, ott állottak most az erdők ismeretlen közepén. Vissza nem volt út, mert ott a kormánycsapatok ejtik őket fogságba s bizonyára kivégzik, mert idegen létükre az állam politikai dolgába avatkoztak s a kormány ellen harcoltak. Minden fegyver nélkül előre sem mehettek, mert ott viszont a hatalmas őserdő állott veszedelmes állataival és ismeretlen ösvényeivel. Rettenetes, kétségbeesztő helyzetük közepette jutottak el Santo Anastazio állomásához, hol a kereskedő tudtukra adta, hogy két magyar ember dolgozik egy közelfekvő telepen, mely háromnapi távolságra fekszik.

Nem ismertek engem, de gondolták, hogy magyar létenre bizonyára védelmet találnak majd nálam. Teljesen lerongyolódva és kiéhezve jutottak a telepre.

Első dolgunk volt, hogy élelmiszerkészletünkben elsősegélyt csillapítottuk. Arra kértek, hogy vezessük el őket az általunk már jól ismert erdőkön át a legközelebbi neutrális állam területére. Megmagyaráztuk nekik, hogy ez lehetséges ugyan, de csak akkor volna keresztül vihető, ha viselni tudják egy ilyen vállalkozás költségeit is. Az út legalább két hónap s erre az időre sok élelmiszer szükséges, eltekintve még az úttörő eszközöktől és fegyverektől, melyek nagyrésztével rendelkezünk. Kétségbeesetten hallgatták végig. Könyörögtek, hogy ha csak módunkban áll, szerezzük be mi a szükséges dolgokat s ha majd elérjük az első kulturhelyet, ahol táviró van, ők azonnal érintkezésbe fognak lépni szülőikkel, kik odaát

vagyonos emberek. Kettő közülök egy dunántúli nagy vállalat tulajdonosának fiai, egy másik, ki diplomás állatorvos volt, szintén nagyobb vagyonnal rendelkezett, valamennyien ismert jócsaládok gyermekei voltak.

Kérésüket meghallgattuk. Beláttuk, hogy nincs más módja a menekülésüknek, vállaltuk, hogy elvezetjük őket Paraguay határáig, ott valamennyien vonatra szállunk és Argentina fővárosába, Buenos-Airesbe utazunk.

Feltételeink a következők voltak: Mi beszerezzük ilt a szükséges dolgokat és elvezetjük őket semleges területre, viszonzásul csak azt kérjük, hogy készkiadásainkat Buenos-Airesben térítsék meg és viseljék Buenos-Airesből Sao Paulóig a visszautazás költségeit is. Ezt valamennyien egyhangúlag el is fogadták és örömmel megígérték, ami érthető is, mert hiszen az életükről volt szó.

Mi beszereztük a szükséges élelmiszer- és fegyvermennyiséget, a telepen kölcsönöztünk nyolc öszvért és fogadtunk négy embert, akik az állatokat vezessék.

Tervünk az volt, hogy a birtok déli oldalán folyó Parana-panémához megyünk, ott tutajt építünk, azon leuszunk a Paranába, ahova ez torkollik s a Paránán tovább megyünk egész Guaiayig, ahonnan vasúton Porto Mendesbe utazunk, mert csak így kerülhetjük meg a Parana ötszörös vizesését. A kikötőben ismét hajóra szállunk s egész Argentina határáig, Posadas állomásig hajózunk, innen pedig vasúton Buenos-Airesbe.

A teleptől háromnapi járásra fekvő Anastazio községben megvásároltuk a szükséges dolgokat s mivel ott azt hallottuk, hogy a kormánycsapatok a közelben vannak már, sieltünk, nehogy a telepen érjék menekülő honfitársainkat. Mikor a telepre visszaérkeztünk, felosztottuk élelmiszerkészletünket s az öszvéreket egyenlően terheljük meg.

Augusztus 18-án reggel indultunk el a nagy és hosszú

Világceg: Sfernberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

BUTOR RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénzárban, megbízható minőségben. ROYAL butorcsarnok

VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közalkalmazottak állandó szállítója.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

A csendőrség véglegesített tagjainak kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

IRÓGÉPEK az összes rendszerűek garanciával, kedvező fizetési feltételekkel.

Eladás, csere, vétel, szakszerű javítóműhely. **ENERGIA** írógép és irodafelszerelési vállalat.

Budapest, V., Alkotmány-u. 31. Vilmos császár-út sarok. — Telefon: Automata 141—05.

Világmarkás

kerékpárok,

varrógépek!

Különleges csendőrségi kerékpárok!

A legjobb minőségű kerékpárokat és varrógépeket szállítjuk és a legkényelmesebb fizetési feltételeket nyújtjuk. Csendőröknek árjegyzéki árainkból 5% engedményt adunk

Csoportos vételnél külön engedmények!

Kérje azonnal ingyen képes kerékpár vagy varrógép árjegyzékünket!

ATLAS gépkereskedelmi Rt.

BUDAPEST, V. kerület, Széchenyi-utca 5. szám.

útra. Távozásunk előtt kértük a telep gondnokát, hogy a kormánycsapatokat, ha itt keresnék a magyar tiszteket, informálja úgy, hogy látta őket itt átmenni, de hogy merre mentek, nem tudja.

Öt hosszú napig meneteltünk az általunk felnyitott átlós picadán, állandóan délnyugati irányt tartva. Hatodik nap a Rio Jacutinga folyóhoz érkeztünk. Honfitársaink annyira ki voltak merülve az ötnapos erdei gyaloglástól, hogy attól tartottam, nem fogják elbirni az út további részét. Kezeik és lábaik teljesen megdagadtak a moszkító és carapatok csipéseitől, egyesek még a cipőiket sem tudták éjszakára lehúzni, mert lábaik beledagadtak. Többeknek az arca is úgy felpuffadt, hogy csak nehezen láttak. Ilyen szánalmas állapotban értük el a folyót. Barátommal úgy állapodtunk meg, hogy itt egy-két napi pihenőt fogunk tartani.

Tábort ütöttünk, hatalmas tüzet raktunk s lehetőleg kényelmes fekhelyeket készítettünk a beteg menekülőknél, kik — nem lévén a fáradozásokhoz és az őserdőkben való gyalogláshoz úgy hozzászokva, mint mi — a szó szoros értelmében tehetetlenek voltak magukkal. Éjfél lehetett, amikor táborunk közvetlen közelében jaguárok nyávogását hallottuk. Honfitársainkat, akik eddig jaguárt csak az állatkert rácsai mögött láttak, olyan félelem szállta meg, hogy pihenésről szó sem lehetett. Mikor az ég pirkadni kezdett, csak akkor távoztak el közelünkől a jaguárok.

Honfitársaink most már semmi áron sem akartak még egy éjszakát itt tölteni, azt mondták, hogy beteg tagokkal is inkább tovább mennek. Ahogy reggelinket elfogyasztottuk, azonnal útnak indultunk. Rengeteg kígyót öltünk meg, de különösebb kalandban nem volt részünk. Még három napig meneteltünk a folyómenti picadán, mikor végre a torkolathoz értünk. Ott hömpölygött előttünk a nagy folyó kristálytisztá vizével. Ugy az élelmiszereket, mint az összes felszerelést leraktuk az öszvérekről, melyeket a négy ember másnap visszavezetett, hogy a telepen átadják őket.

Mi ismét tábort ütöttünk. Itt több időt fogunk tölteni, mivel a tutajt kell, hogy megépítsük.

Sok különböző fát vágunk ki és bocsátottunk vízre, de minden fáradozásunk meddő maradt, mert minden fa alámerült a vízben. Közel állottunk a kétségbeeséshez, mikor a parton egy nagy csomó vastag bambuszt pillantottunk meg égbetörő, egyenes rudjaival. Azonnal kivágtunk néhány darabot s örömmel láttuk, hogy ezek a víz felszínén maradnak.

Barátom s én, hozzáfogtunk a szebb törzsek kidöntögetéséhez. A tutajt nyolc méter hosszúra és négy méter szélesre terveztük. Egy sor nyolcméteres bambuszt leraktunk közvetlen egymás mellé négy méter szélességben s erős indákkal kötöttük össze.

Mikor ezzel elkészültünk, csalódással láttuk, hogy tutajunk nem bírja el a nehéz terhet. A bajon úgy segítettünk, hogy a tutajra még egy sor négy méteres bambuszt helyeztünk keresztibe és az alsó rudakhoz erősítettük, azután pedig még egy harmadik sort raktunk rá ugyanúgy, mint az alsó sort. Az alkotmány most már elbirt mindannyiunkat.

Négy napig dolgoztunk szakadatlanul, de munkánkat mégis siker koronázta: ott állott kezdetleges, de az akkori helyzetben mégis nagy kincset képviselő járművünk, elől-hátralul egy-egy kormánylapáttal.

Szeptember 4-én mindenünket a tutajra raktuk és még ugyanaz nap reggelén el is indultunk. A víz sodra olyan erős volt, hogy hat kilométert tettünk meg óránként. Felséges érzés volt a saját kezünk készítette kezdetleges járművünkön szelni a hullámokat. Honfitársaink kényelmes nyugohelyet készítettek maguknak és 12 is pihentek. Itt a moszkító is eltűntek, a víz tükre fölött nem tartózkodnak. Egy indián-tól, ki a telepen tartózkodott, hallottuk, hogy a folyónak sok nagyobb vizesése van. Figyelmeztetett, hogy nagyon óvatosan menjünk, nehogy egy ilyen vizesésre sodorjon az ár, mert akkor menthetetlenül elpusztulnánk. Tujajunkat ezért mindig valamelyik part közelében vezettük s csak akkor haladtunk a folyó közepén, mikor annak folyását kilométerekre is beláthattuk.

Első napunk a legsimábban múlt el, tutajunk kiválóan vonlatta nagy terhet. Este parthoz kötöttünk, tüzet raktunk s elkészítettük vacsoránkat.

Szeptember 5-én délelőtt egy indiáncsoporttal találkoztunk, kik canoékon igyekeztek fölfelé. Mikor észrevettek minket, csónakjaikat partra húzták és a sűrűben kerestek menedéket. Ugy láttuk, hogy többen értették a portugál nyelvet, mert hívásunkra a bátrabbak előjöttek. Mikor megkérdeztük, hogy van-e a folyón vizesés, nehezen értették ugyan meg, de annyit mégis mondtak, hogy nem messze e helytől van egy nagyobb esés, melyet ügyesen kikerülhetünk, ha állandóan a balparton haladunk.

Most kettőzött figyelemmel haladtunk állandóan a part

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60.

Öfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.
Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

A világmárkás „REX” kerékpárok
német

és a legkiválóbb német Central-Bobbin varrógépek egyedüli magyarországi főelárusító helye:

REX Kerékpár és Varrógépkereskedelmi
Vállalat Budapest, IV. ker., Petöfi
Sándor utca 6. szám, félemelet.

Véglegesített csendőröknek a legelőnyösebb
részletfizetési kedvezmény.

A lábfej égető érzései. — Fáradtság.

Fárasztó gyaloglások, menetelések, száraz, meleg vagy nedves időben, hosszantartó álldogálások következményei: piros, dagadt, fájdalmas láb. Már egy lábfürdő könnyebbséget okoz; egy jó evőkanálnyi (maroknyi) Szent Rókus-lábsó feloldandó, illetve beleszórandó egy liter meleg vízbe, a láb 15—20 percig áztatandó, utána egy órát pihenni vagy lefeküdni. A fájdalmak, kellemetlenségek mintegy varázsütésre elmúlnak. Üzletben, áruházban, műhelyben vagy posztón való hosszú álldogálástól a boka és a lábfej megduzzad, érzékeny és fájdalmas. Egyetlen meleg lábfürdő egy marok Szent Rókus-lábsóval megszünteti az összes kellemetlen érzéseket, jóleső módon felüdit a lábat.
Egy nagy csomag Szent Rókus-lábsó ára 1 P 28 f.
Kapható: gyógyszertárakban és drogériákban.

közeliében, hogy veszély esetén azonnal parthoz köthessünk. Két nap telt el minden különösebb esemény nélkül.

Szeptember 8-án délután erős morajlást hallottunk nyugati irányból. Onnan, amerre utunk vezetett. Valamennyien tudtuk, hogy vizesés áll előttünk s annak zaját halljuk. Előttünk a part északi oldalán hatalmas sziklacsúcs meredezett a magasba, melyet erdei kutatók elbeszéléseiből ismertünk

már; ez volt az »ördöghegy«, melyet Montanha-Diaboló néven ismernek a benszülöttek. Sok monda fűződik e csúcshoz; a legelterjedtebb az, mely szerint a tetején egy indián-törzs lakik, kik a fehéreket megeszik, ha fogságukba esnek. Azt állítják, hogy a csúcson hatalmas pince van, mely még az inka-indiánok híres kincseit rejtegeti magában.

(Folytatjuk.)

Csendőr tizparancsolat.

A Csendőrségi Lapok pályázata.

Pályázatot hirdetünk egy »Csendőr tizparancsolat« meg-
szövegezésére. Feltételeink a következők:

1. A tizparancsolatnak magába kell foglalnia azt a tiz alapvető követelményt, amelyet a magyar csendőrrel, mint a közbiztonság őrével és mint katonával szemben erkölcsi, szellemi és fizikai tekintetben támasztani kell és amelyeknek összessége az ideális magyar csendőr fogalmát adja.

2. Minden parancsolat csak egy követelményt állíthat fel és néhány rövid, találó szóban a követelmény rövid megindokolását is tartalmaznia kell.

3. A szövegezés tömör, határozott, de emellett hatásos, gördülékeny, jól hangzó legyen és egy-egy parancsolat 20 szónál lehetőleg ne legyen hosszabb.

Pályázhatik bárki. Pályadij egy 50 pengörő! szóló postatakarékpénztári betétkönyv. Ha a pályanyertes tizparancsolatot több pályázó parancsolataiból kell összeállítanunk, a pályadijat arányosan megosztjuk. Beküldési határidő június 1. A nyertes tizparancsolat és a nyertes (nyertesek) nevét a június 20-iki számunkban fogjuk közölni.

Nyomozzunk!

című, lapunk folyó évi 12. számában közölt pályázatunkat leghelyesebben *Havrilla Ferenc* tiszthelyettes Szombathely, *Márton Bálint* tiszthelyettes Szombathely és *Geresdi István* őrmester Kaposmérő fejtették meg, akiknek címére 1—1 db. szép könyvjutalmat egyidejűen elküldöttünk.

Helyesen fejtették meg még a feladatot a következők:

Varga István III. őrm. Cibakháza, Nyisztor József th. Szombathely, Szalai Mihály őrm. Pilis, Buchhammer Ferenc őrm. Zákány, Szakál László th. Kaposmérő, Zombori István őrm. Kecskemét, Szlijka József csendőr Pétervársra, Zimmermann József csendőr Siklós, Pistyu József th. Alberti, Zrinyi József csendőr Gamás, Kovács Mátyás őrm. Kübekháza, Tökés József csendőr Mándok, Erdélyi János őrm. Bodajk, Csap Mihály csendőr Doboz.

*

Havrilla Ferenc tiszthelyettes (őrsparancsnokképző iskola Szombathely) pályázatát — amely egyúttal a helyes megfejtés is — szövszerint alább közöljük.

Ki gyanúsítható a tett elkövetésével és mi alapon?

A tett elkövetésével Kocsis és neje gyanúsítható a következők alapján:

1. Kocsisnak az örsön tett azon előadása, hogy a kérdéses napon Vámosgyörkön volt vásárban (akkor vásár nem volt), a vámosnak pedig azt mondta, hogy búzát vitt eladni, a vámosgyörki körösmáros pedig tőle kukoricát vett, ellentétes állítások.

2. Kocsis bémondása szerint ismeretlen egyéntől értesült a betörésről, kinek még a neve sem érdekelte őt. Az ismeretlen honnan ismerte őt?

3. Honnan tudta Kocsis azt, hogy csak asztalneműt és evőeszközt loptak el, anélkül, hogy előzőleg hazament volna?

4. Ha a kulcs a lyukba bele volt törve és ha a törés régi volt, akkor az ajtó bezárva nem lehetett. Arról, hogy a kulcs a zárba régebbi időben beletört, valószínűleg megfeledeztek vagy pedig szándékosan tették, vagy ha bezártan állott és úgy volt beletörve a kulcs, akkor azt az ajtót nem is lehetett bezárni. Ha pedig az ajtó nyitva volt és úgy volt a kulcs beletörve, akkor idegen tettes az üveget nem törte volna be.

5. A lányomok, amelyek a lakószobában maradtak, nem idegen tettesre engednek következtetni, mert az udvariasságból nem törölte volna le a lábát, ha pedig ez a láb-

nyom megsemmisítését célozza, akkor a folyosón is megsemmisítette volna azokat.

6. A ruhaszekrények fel vannak törve, de nincsenek megrongálva. Ez szintén a Kocsis elleni gyanút erősíti meg, mert saját tárgyát kimélte; idegen tettes ezt aligha tette volna meg.

7. Kocsisné vallomása, hogy női cipőjét fiának adta, ki azt nyomban felhúzta, alig hihető el, mert egy fejlett férfi női cipőt nem igen tud felhúzni.

Kocsisnak az örsön tett azon vallomása, hogy Kozma nevű haragosa egy alkalommal megfenyegette, továbbá, hogy Kozma előző napon a vámosgyörki vendéglős barátjánál megfordult és egy szalvétát ellopott, a nyomozás téves irányba való terelését célozza.

A bűncselekmény végrehajtása a következőképen történt:

Amikor a vendéglőbérletet Kocsisnak felmondták, hogy magának vendéglői felszerelést szerezzen, nejevel elhatározták a cselekmény végrehajtását. A kérdéses hajnalban vagy előző este, Kocsis és neje a szobából kihordta a tárgyakat. Valószínű, hogy nem is a szobában lévő ajtót használták s így történhetett az meg, hogy a kulcsotörés régi s erről megfeledeztek. A tárgyakat valószínűleg másik helyen lévő ajtón (vendéglőbejárat) hordták ki. Ha azonban tényleg a bémondott ajtón hordták ki a tárgyakat, akkor később, vagyis mikor elkészültek, tehát utólag nyomták be az ablakot. Utóbbi feltevés mellett szól azon körülmény, hogy a tettes üvegtörmelékét vagy sárt nem vitt be a szobába. Hogy nem idegen járt a helyszínen, alátámasztja az a tény is, hogy idegen tettes nem tudott volna annyira óvatos lenni, hogy bele ne lépett volna a sáros üvegdarabokba.

A vámosgyörki vendéglős magatartása azért gyanús, mert igyekszik a Kocsis vallomását mindenben igazolni.

Kocsis cselekménye, tekintve, hogy a tárgyak biztosítva voltak, család büntettének kísérletét képezi, míg vámosgyörki barátjának cselekménye aszerint minősül, hogy előzőleg vagy utólag egyeztek-e meg és hogy az egyezés elrejtésre vagy megvételre irányult-e?

A nyomozást a következő irányba kell kiterjeszteni:

Ki volt az az ismeretlen egyén, akitől Kocsis a betörésről értesült?

Igaz-e, hogy Kocsist egy alkalommal Kozma megfenyegette és Kozma valóban járt-e előző napon a vámosgyörki vendéglőben?

Kocsis züllött fia járt-e előző napon az atyja lakásán és cipőt kapott-e anyjától? Kocsisné férje távollétében kikérdezendő, hogy hány órakor járt a fiú a lakásban és a férje hol volt akkor? Utána férje kérdezendő ki, az asszony távollétében, hátha az alibi nem egyezik.

Miért mondott a vámnál Kocsis búzát, ha a vámosgyörki barátjának kukoricát adott el és a vámos meggyőződött-e, vámjövedéki szempontból, hogy mit vitt Kocsis? Ez ugyanis kötelessége volt! Kocsis és neje keze megvizsgálható, nem-e sérült meg az ablakbetörésnél? A helyszínen talált lányomok összehasonlítandók. A vámosgyörki vendéglőssel hol akartak és próbálkoztak sertést venni? Mennyi volt a kukorica és mennyiért vette meg azt barátja s hol van az? A vámosgyörki vendéglős ellen elegendő gyanú van arra, hogy nála házkutatás legyen tartható.

Ha sertést akart venni, miért adta el a kukoricát s maradt-e még több kukoricája? Ha az ezirányban bevezetett nyomozás eredménytelen maradna, akkor még Kozma és a Kocsis züllött fia is előkerítendő s ez esetben Kocsis és társa bűnösségének ki kell derülnie.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.